

15.6.2005

Jakelussa mainituille

**KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN TILINPÄÄTÖSKANNANOTTO
HALLINNONALAN YKSIKÖIDEN VUODEN 2004 TILINPÄÄTÖKSISTÄ JA
TOIMINTAKERTOMUKSISTA**

Kauppa- ja teollisuusministeriö antaa perustellun tilinpäätöskannanottonsa hallinnonalan virastojen, laitosten, sopimusyhteisöjen ja rahastojen vuoden 2004 tilinpäätöksistä ja toimintakertomuksista. Kannanotto perustuu talousarvioasetukseen (1243/1992, muutos 7.4.2004, voimaan koskien vuoden 2005 toimintaa).

Tuloksellisuus ja tulostavoitteiden toteutuminen

Hallinnonalan virastojen, laitosten ja sopimusyhteisöjen toiminta on ollut tavoitteellista ja niille tulossopimuksissa asetetut tavoitteet ovat pääsääntöisesti toteutuneet. Kauppa- ja teollisuusministeriö korostaa tulosohejauksessa erityisesti ministeriön strategiassa olevia yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita. Tulostavoitteiden poikkeamat eivät ole merkittäviä hallinnonalan strategisten päämäärien toteutumisen kannalta. Yksiköiden toiminta on ollut hyvin linjassa hallinnonalan strategisten tavoitteiden kanssa.

Energiamarkkinaviraston tehtäväkenttä laajeni merkittävästi, mistä johtuen henkilökunnan määrä puolitoistakertaistui. Muutos on ollut haasteellinen. Viraston johto on ottanut uudet tehtävät sähkömarkkinalakiin ja päästökauppaan liittyen vastaan tehokkaasti ja joustavasti.

Osana valtion tiede- ja teknologianeuvoston käynnistämää arviointia julkisesta tutkimusjärjestelmästä arvioitiin Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen (VTT) rakenteellisia ja toiminnallisia haasteita. Kauppa- ja teollisuusministeriö katsoo, että VTT:n roolia innovaatiopolitiikan toteuttajana tulee vahvistaa. Viraston kilpailukykyä ja perusosaamista tulee kehittää erityisesti Suomen kannalta tärkeillä, valituilla painopistealoilla kansallisen strategian mukaisella tavalla. VTT:n toimintatapojen ja organisaation uudistus on määrä saattaa voimaan vuonna 2006. Viraston keskeisinä tavoitteina ovat keskittyminen vahvuusalueisiin sekä asiakaslähtöisyyden ja palvelujen parantami-

15.6.2005

nen. Tutkimusjärjestelmän arviointiin liittyen Kuluttajatutkimuskeskuksen strategia on päätetty tarkistaa ja uudistaa. Uudistetun strategian linjaukset sisällytetään seuraavan vuoden tulossopimukseen.

Tuloksellisuuden arviointi

Hallinnonalan toimenpiteet tuloksellisuuden mittaamisen parantamiseksi ovat olleet oikeansuuntaisia. Erityisesti vuoden 2004 osalta ministeriö korostaa muutamaa kehittämishanketta. Parhaillaan Turvatekniikan keskus kehittää indikaattorijärjestelmää toiminnan vaikuttavuuden mittaamiseksi ja arvioimiseksi ja se on määrä ottaa asteittain käyttöön vuoden 2006 tulossopimuksessa. Huoltovarmuuskeskuksessa on käytössä huoltovarmuuden tilaa ja siinä tapahtuvia muutoksia mittaava huoltovarmuusindeksi, jota tulee kehittää valtioneuvoston huoltovarmuustavoitteita koskevan periaatepäätöksen toimeenpanon edellyttämällä tavalla. Matkailun edistämiskeskuksen tulee edelleen jatkaa markkinointitoimenpiteiden tulos-/panossuhteen mittaamisen kehittämistä. Työvoima- ja elinkeinokeskukset ovat kehittäneet systemaattisesti toiminnan tuloksellisuuden kuvausta. TE-keskukset ovat ottaneet käyttöön keskitetyn ja yhdenmukaisen laskentajärjestelmän, mikä sisältää vaikuttavuuden, toiminnan taloudellisuuden, tuottavuuden, kustannukset ja suorit tiedot. Työ tällä saralla on ollut merkittävää.

Ministeriö on terävöittänyt tulosohjausta vuonna 2004 ja edelleen laatiesaan vuoden 2006 talousarvioehdotusta. Talousarvioehdotuksen muoto perustuu ns. tulosprismaan ja siinä on lisätty toiminnallista tehokkuutta ja maksullista toimintaa koskevia tavoitteita. Myös tulossopimukset kaipaavat täydentämistä näiltä osin.

Tuloksellisuuden raportointiin liittyen ministeriö edellyttää, että pyydetty tiedot ovat saatavilla ajallaan.

Yksiköiden toimenpiteet

Tehtävien vaativuuteen ja suoritusarviointiin perustuvaa uutta palkkausjärjestelmää sovelletaan 74 prosenttiin hallinnonalan tilivirastojen henkilöstöstä. Työvoima- ja elinkeinokeskusten, Kuluttajaviraston ja Kilpailuviraston tulee jatkaa neuvotteluja henkilöstön kanssa palkkausjärjestelmän käyttöönotosta sopimiseksi.

Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV) antaa vuosittain tilivirastoja koskevat tilintarkastuskertomukset. Yhteen vetona voidaan todeta, että hallinnonalan yksiköiden tilinpäätöstä, tuloksellisuutta ja sisäistä valvontaa koskevat tiedot ovat pääosin olleet luotettavia ja riittäviä. Ministeriö seuraa osana tulosohjausprosessia, että huomautukset talousarviolain noudattamisesta tulevat korjatuiksi. Vuonna 2004 ei ollut lainkaan ilmoitusvelvollisuuksiin johtaneita tapauksia.

15.6.2005

Ministeriön toimenpiteet

Ministeriön vaatimat selvitykset toiminnan suuntaamisen ja tulostavoitteiden toteutumattomuuden johdosta on esitetty yksikkökohtaisissa kannanotoissa. Ministeriö seuraa asioiden kehittymistä tulosneuvottelujen yhteydessä sekä seuraavien vuosien kannanotoissa.

Vuonna 2004 valmistuivat arvioinnit valtion tutkimuslaitosten rakenteellisista haasteista, valtion teknologiarahoituksen alueellisesta hyödyntämisestä sekä Finnvera Oyj:stä. Ministeriö hyödyntää arviointien tuloksia ohjaukseen.

Kauppa- ja teollisuusministeriö kiittää vuoden 2004 toiminnasta ja tavoitteiden saavuttamisesta virastojen, laitosten, sopimusyhteisöjen ja rahastojen henkilöstöä.

Mauri Pekkarinen
kauppa- ja teollisuusministeri

Erkki Virtanen
kansliapäällikkö

LIITTEET

LIITE 1 Yksikkökohtaiset laajemmat ja perustellut arvioinnit vuodelta 2004

JAKELU

Työvoima- ja elinkeinokeskukset
Geologian tutkimuskeskus
Valtion teknillinen tutkimuskeskus
Turvatekniikan keskus
Kuluttajatutkimuskeskus
Mittatekniikan keskus
Teknologian kehittämiskeskus
Patentti- ja rekisterihallitus
Kuluttajavirasto
Kuluttajavalituslautakunta
Kilpailuvirasto
Matkailun edistämiskeskus
Energiamarkkinavirasto
Keksintösäätiö
Suomen standardisoimisliitto SFS
Finpro ry

15.6.2005

Invest in Finland –säätio
Valtion ydinjätehuoltorahasto
Valtiontakuurahasto
Finnvera Oyj
Huoltovarmuusrahasto
Huoltovarmuuskeskus

TIEDOKSI

Ministeriön osastot ja yksiköt
Valtiontilintarkastajat
Valtiovarainministeriö
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori

15.6.2005

Yksikkökohtaiset kannanotot vuodelta 2004

15.6.2005

TYÖVOIMA- JA ELINKEINOKESKUKSET

Työvoima- ja elinkeinokeskuksille (TE-keskukset) asetettiin tulosneuvotteluissa strategiset tavoitteet koko hallituskauden ajalle. Keskukset ovat toteuttaneet pitkäjänteisesti asetettuja tavoitteita, joita ovat:

- työllisyysasteen nostaminen ja työttömyyden aleneminen
- osaamisen, yrittäjyyden ja muiden kasvun edellytysten vahvistaminen
- tasapainoinen aluerakenne ja maaseudun elinvoimaisuus

Tavoitteet ovat hallitusohjelmassa määritellyjä yhteiskunnallisia tavoitteita, joita TE-keskukset toteuttavat tiiviissä yhteistyössä alueiden muiden toimijoiden ja muiden TE-keskusten kanssa. Oleellista on siten toimia yhteistyössä ja verkottuneena tavoitteiden saavuttamiseksi. Strategiset tavoitteet suuntaavat TE-keskusten toimintaa, niiden toteutusta ei mitata TE-keskustasolla.

Kaikkien TE-keskuksen kanssa on sovittu myös yhteisiä vuositason numeerisia tavoitteita, joiden toteuttamiseen TE-keskukset voivat itse vaikuttaa ja jotka tukevat hallitusohjelman strategisia tavoitteita.

Suhteellisen hitaan talouskasvun takia työpaikkojen määrän kasvu ja työttömyyden aleneminen pysähtyi useissa maakunnissa vuosina 2001–2003. Vuoden 2004 aikana työllisten määrä alkoi jälleen hieman kasvaa ja työttömyys aleni. Yritysten investointihalukkuus kasvoi, ja siten TE-keskukset pääsivät vaikuttamaan alueiden kehittymiseen tarjoamalla sekä rahoitusta että asiantuntija-apua alkaville ja kasvaville yrityksille. Jokaisella alueella on myös erityispiirteitä, jotka vaikuttavat yleiseen kehitykseen. Esimerkiksi muuttoliike ja väestön ikääntyminen aiheuttavat erityisesti Kainuussa tilanteen, jossa työmarkkinoille tulee uutta nuorta työvoimaa selvästi vähemmän kuin työmarkkinoilta poistuu eläkkeelle vetäytyviä. Lähivuosina sama tilanne koskee lähes koko Suomea.

TE-keskuksille asetettujen vaikuttavuusmittareiden tuloksia arvioitaessa ja otettaessa samalla huomioon alueiden yleinen kehitys, TE-keskukset ovat onnistuneet saavuttamaan asetetut vuositason tavoitteet kaikkien kolmen strategisen tavoitteen kohdalla. Yksittäisiä poikkeamia on TE-keskuskohtaisesti, mutta mitään erityisiä havaintoja ei ole siitä, että tuloksia ei olisi saavutettu riittävällä tasolla.

Myös TE-keskusten laaduntuottokyky sekä henkilöstön työtyytyväisyys ovat sovitulla tasolla. TE-keskusten tunnettuus potentiaalisessa asiakaskunnassa ei aivan saavuttanut sovitun tason ja siinä oli huomattavia eroja TE-keskusten välillä. Asiakastytyväisyys pysyi kuitenkin edellisen vuoden hyvällä tasolla 8,1 (asteikko 4–10). TE-keskusten tunnettuus ja käyttö lisääntyivät seitsemän prosenttia edellisestä vuodesta ollen 67 prosenttia vuonna 2004. Asiakkaat kokevat TE-keskusten palvelut erittäin hyödyllisiksi (arvosana 4,5 asteikolla 1–5). Myös TE-keskusten palvelumielikuva on hyvä (7,5).

Kaikkien TE-keskusten yhteisten tulosmittareiden lisäksi jokaisella keskuksella on useita TE-keskuskohtaisia tulosmittareita, joita käytetään TE-keskusten oman toiminnan kehittämiseksi ja seuraamiseksi.

Tavoitteita taloudellisuudelle, tuottavuudelle ja maksullisen toiminnan kannattavuudelle ei oltu asetettu vuodelle 2004. Tulostavoitteet maksulliselle toiminnalle asetettiin vuodel-

15.6.2005

le 2005. TE-keskusten (ml. työvoimatoimistot) liiketaloudellisten täyskatteellisten suoritteiden tuotot olivat yhteensä noin 9,8 milj. euroa (vuonna 2003 9,0 milj. euroa) ja kustannusvastaavuus 106 %. Tuotot koostuvat pääosin Henkilöstöratkaisuista ja Henkilöstövuokrauksesta. Ilman työvoimatoimistoja TE-keskusten tuotot olivat yhteensä 52 000 euroa (vuonna 2003 54 000 euroa). Tulojen vähäisyydestä johtuen ei kustannusvastaavuutta ole saatavilla.

Taloudellisuudesta ja tuottavuudesta TE-keskukset esittivät tietoja 24 suoritteen osalta siten, että esitettyjen tietojen kattavuus oli 69 % TE-keskusten toiminnan kustannuksista. Vastaavasti työvoimatoimistojen osalta suoritteita oli 14 ja niiden kattavuus 96 % työvoimatoimistojen kustannuksista. Taloudellisuustiedot tuotettiin vuonna 2004 ensimmäistä kertaa kauppa- ja teollisuusministeriön johdolla laaditun keskitetyn, automaattisen ja TE-keskuksille yhdenmukaisen laskentajärjestelmän mukaan. Tavoitteita taloudellisuudelle, tuottavuudelle ja maksullisen toiminnan kannattavuudelle ei oltu asetettu vuodelle 2004. Tulostavoitteet maksulliselle toiminnalle asetettiin vuodelle 2005.

TE-keskukset laativat toimintakertomukset ministeriön toimintakertomusmallin pohjalta, jolloin toimintakertomuksessa on edellisvuotta yhteneväisemmin ja kattavammin raportoitu tuloksellisuuden eri osa-alueista. Tunnusluvut ovat pääosin olleet saatavilla johdon tietojärjestelmästä, mutta tietojen ajantasaisessa ylläpidossa on edelleen kehitettävää sekä TE-keskusten että ohjaavien ministeriöiden osalta.

VTV on esittänyt TE-keskusten tilintarkastusraporteissa vuodelta 2004 taloudellisuutta ja tuottavuutta koskevien tietojen osalta seuraavaa: *Koska työvoimatoimistojen kustannusten kohdentaminen perustuu otantaa käyttäen laadittuun työaikakirjanpitoon ja laskennan toteuttamiseen liittyy olennaista epätarkkuutta, ei tuloksellisuuden kuvauksessa esitetyjä tietoja voida pitää luotettavina. Esitetyt tiedot voidaan pitää riittävinä edellyttäen, että jatkossa esitetään myös vertailuvuosien tiedot.*

TE-keskusten taloudellisuus- ja tuottavuustiedot perustuvat kauppa- ja teollisuusministeriön johdolla laadittuun keskitettyyn, TE-keskuksille yhdenmukaiseen laskentajärjestelmään. Tältä osin ministeriön näkökulmasta TE-keskusten esittämät tiedot ovat asianmukaisia. Laskenta toteutettiin em. järjestelmällä ensimmäistä kertaa vuodelta 2004, jolloin myös itse järjestelmässä on edelleen kehitettävää. Tästä johtuen ei myöskään aikaisempien vertailuvuosien tietoja ei ole saatavissa.

KTM on omalta osaltaan pyrkinyt vaikuttamaan siihen, että työvoimatoimistojen työajanseuranta saataisiin kokoaikaiseksi. Myös ministeriön näkökulmasta otanta aiheuttaa epäluotettavuutta työaikakirjanpitoon. Laskennan toteuttamista kehitetään edelleen ministeriön toimesta. Vuonna 2005 otantapohjainen seuranta työvoimatoimistoissa jatkuu edelleen työministeriön antaman ohjeistuksen perusteella.

Laillisuusmuistutuksia on VTV antanut lähinnä maksullisen toiminnan kannattavuuden seurannasta ja sen vuosituloksen esittämisestä viidelle TE-keskukselle. Em. hintatuettu maksullinen toiminta on kuitenkin päättynyt vuoden 2004 lopussa. Ilmoitusvelvollisuuksia ei VTV:n tarkastusraporteissa TE-keskusten osalta ole lainkaan.

TE-keskusten edellisissä tilinpäätösarvioinneissa pyydettyihin lisäselvityksiin ja kehittämisehdotuksiin on vastattu ja tehdyt toimenpiteet ovat olleet oikeansuuntaisia, pääosin

15.6.2005

myös riittäviä. TE-keskuskohtaiset arvioinnit otetaan huomioon alustavien tulostavoitteiden laadinnassa vuodelle 2006.

15.6.2005

GEOLOGIAN TUTKIMUSKESKUS

Geologian tutkimuskeskus (GTK) on edistänyt toiminnallaan hyvin pitkän aikavälin vaikuttavuustavoitteita ja hallituksen tavoitteita elinkeino-, ympäristö- ja tietoyhteiskuntapolitiikassa. GTK on onnistunut asiakaslähtöisellä toimintatavallaan vastaamaan sekä julkisen sektorin että kaivannaisalan yritysten tarpeisiin ja aktivoimaan uutta kysyntää. Sekä maksullisten palveluiden kysyntä että yhteisrahoitteisen tutkimuksen volyymi kasvoivat edellisestä vuodesta ja tulotavoite ylitettiin merkittävästi.

GTK:n toiminnan vaikuttavuutta tehostaa merkittävästi se, että säädöksiin perustuvat tehtävät ja yhteisrahoitteiset hankkeet toteutetaan monipuolisessa yhteistyössä muiden julkisten toimijoiden (valtion viranomaiset, tutkimuslaitokset, yliopistot, kunnat) kanssa. Palvelujen siirtäminen yhä enemmän verkkopohjaiseksi on helpottanut niiden käyttöä ja parantanut niiden tavoitettavuutta.

GTK:n strategian mukaista toiminnan alueellista profilointia ja palveluiden alueellista saatavuutta edisti kauppa- ja teollisuusministeriön päätös Länsi-Suomen alueyksikön perustamisesta Kokkolaan. Päätös tehtiin GTK:n esityksen mukaisena. GTK:n kansainvälinen verkottuminen kehittyi suotuisasti sekä naapurimaiden kanssa että EU-tasolla.

Tiedotusvälineiden kiinnostus GTK:n toimintaa kohtaan lisääntyi selvästi ja oli kauttaaltaan positiivista. Myös tutkimuskeskuksen internetsivuilla kävijöiden määrä kasvoi neljänneksellä lähes puoleen miljoonaan.

Raaka-ainetutkimusten painopiste on ollut tavoitteiden mukaisesti jalo- ja perusmetallien sekä teollisuusmineraalien ja -kivien etsinnässä ja turvetutkimuksissa. GTK edisti omalla panoksellaan ”Kiven vuosi”-teemavuoden tilaisuuksissa luonnonkivien käyttöä ja alan yritystoimintaa.

Maankäyttöön ja ympäristöön liittyvä toiminta on ollut tavoitteiden mukaista. Ministeriö yhtyy GTK:n arvioon, että monet uudet yhteisrahoitteiset hankkeet ja kaivosympäristötutkimusten kasvanut kysyntä heijastavat tutkimuskeskuksen vahvistunutta asemaa maankamaraan liittyvien ympäristökysymysten puolueettomana asiantuntijana.

Verkottuminen on lisääntynyt tavoitteiden mukaisesti sekä kotimaassa (yliopistot ja tutkimuslaitokset) että kansainvälisesti (Pohjoismaat, Venäjä, Iso-Britannia, EU:n rahoittamat uudet hankkeet).

Tutkimuskeskus on saavuttanut hyvin sekä yleiset toiminnalliset tavoitteensa että suoritetavoitteensa. Monilla alueilla tavoitteet on ylitetty selvästi, jopa kymmenillä prosenteilla. Eniten suoritettavavoitteista on jääty jälkeen merigeologian kartoituksessa ja luotauksessa sekä luonnonkivivarojen alueellisessa kartoituksessa. Tavoitteista poikkeamiset eivät ole sitä luokkaa, että niillä olisi olennaista merkitystä arvioitaessa toiminnan tuloksellisuutta kokonaisuutena.

GTK:lle oli myönnetty vuoden 2004 talousarviossa toimintamenoihin 41 200 000 euroa ja alushankintaa varten 252 000 euroa. Ulkopuolista valtion talousarviosta saatua rahoitusta, pois lukien arvonnalisäveromenot, GTK:lla oli 1,4 miljoonaa euroa. Vuodelle 2005 siirtyi toimintamenoäärä rahaa 2,8 miljoonaa euroa, toimintamenojen noin yhden kuukauden käyttö, mikä oli GTK:n kehityksen mukainen.

15.6.2005

Maksullisen toiminnan tulot olivat 10,25 milj. euroa ja ne kasvoivat edellisestä vuodesta 1,02 milj. eurolla (11 %). Tulotavoite (7,15 milj. euroa) ylittyi selvästi. Maksullisen toiminnan ylijäämätavoitetta – 7 prosenttia tuotoista – ei kuitenkaan saavutettu, mutta toiminta säilyi kuitenkin kustannusvastaavuuslaskelman mukaan kannattavana.

GTK raportoi ministeriölle kaksi taloudellisesti merkittävää malminetsintäkohdetta, minä voidaan katsoa vastaavan pitkän ajan tavoitetta (3–6 kohdetta per vuosi), kun huomioidaan, että kolmen kohteen raportoinnin siirtämisestä vuodelle 2005 oli sovittu ministeriön kanssa. Kaivannaisesiintymien markkinointia GTK on edistänyt yhdessä ministeriön kanssa merkittävällä panoksella mm. Torontossa pidettävässä alan tärkeimmässä vuosittaisessa kongressissa. GTK:n etsintä- ja mineraalitekniisten palvelujen kysyntä oli vilkasta ja niistä saatujen tulojen osuus nousi 39 prosenttiin kotimaan tuloista.

GTK:n maksullisten palvelujen kysynnän kasvu osoittaa, että malminetsintää suorittavat yhtiöt ovat oppineet hyödyntämään tutkimuskeskuksen tuottamaa geologista tietoa. Palvelujen kysynnän kasvusta huolimatta sekä yritysten että GTK:n panostus malminetsintään on ministeriön saamien tietojen mukaan laskenut edellisestä vuodesta.

Kiviainesten tilinpitojärjestelmän kehittäminen yhteistyössä ympäristöhallinnon kanssa on edennyt tavoitteen mukaisesti. Turvevarojen kartoitustavoite toteutui suoalan osalta ja ylittyi selvästi raportoidun tuotantomäärän osalta. Kartoitustoiminta on edennyt useimmilla alueilla (pohjavesi, kallioperä, maaperän peruskartoitus, Helsingin seutukunnan taajamakartoitusprojekti) tavoitteiden mukaisesti ja yhdellä alueella (geofysikaalinen lentomittaus) tavoite ylittyi selvästi.

Julkaisujen yhteismäärä 462 oli lähellä tavoitetta (500) ja tieteellisten referoitujen artikkeleiden määrä (64) ylitti selvästi tavoitteen (50).

Suomen ja Venäjän välisestä velkakonversio-ohjelmasta rahoitettu Outokummun syväreihin kairaus toteutui tavoitteen mukaisesti ja herätti kansainvälisesti tieteellistä mielenkiintoa. Fennoskandian metallogeeninen tietokantahanke ei edennyt, koska Venäjä ei allekirjoittanut hankesopimusta. EU:n komissio myönsi rahoituksen viidelle ympäristögeologiaan liittyvälle tutkimushankkeelle, joissa GTK on keskeisesti mukana, kun tavoitteeksi oli asetettu neljän hankkeen käynnistyminen.

Tutkimuskeskuksen organisaatiomuutos tuli voimaan vuoden 2004 alussa, missä yhteydessä pääosa hallintotehtävistä ja -resursseista on keskitetty uudelle hallintopalvelukeskukselle. Merkittävä organisatorinen muutos oli VTT:n Outokummussa sijaitsevan mineraalitekniikan tutkimusryhmän liittäminen vuoden alussa GTK:hon. GTK on laatinut tulossopimuksessa edellytetyn tutkimusryhmän kehittämis- ja investointisuunnitelman. Tutkimusryhmän tilauskannan voimakas kasvu vuodesta 2003 kertoo integroinnin osuneen otolliseen ajankohtaan. Outokummun yksikön henkilöstön ja GTK:n johdon aktiivisilla toimilla on ollut tärkeä merkitys hyvin sujuneelle siirrolle.

Tutkimuskeskuksen omien tietoaaineistojen järjestäminen numeeriksiksi tietokannoiksi on edennyt, mutta kertomuksesta ei ilmene, saatiinko tämä työ päätökseen vuoden 2004 aikana, kuten oli tavoitteena. Outokumpu Oyj:n malminetsintäaineistojen siirto tutkimuskeskuksen hallintaan on edennyt suunnitelmien mukaisesti. Asiakaspalvelua on tehostettu

15.6.2005

laajentamalla verkkopalvelut kattamaan myös turveaineistoihin liittyvät karttapalvelut. Tehokkuutta on haettu myös tietotekniseen infrastruktuuriin tehdyillä parannuksilla kuten ottamalla käyttöön keskitetyn käyttäjähallinnan mahdollistava toimialuejärjestelmä ja parantamalla toimipaikkojen välisiä tietoliikenneyhteyksiä.

Henkilöstön keski-ikä on noussut tasaisesti viime vuosina ja oli vuoden lopussa 48,2 vuotta. Kun henkilöstön ikäjakauma painottuu vahvasti yli 50-vuotiaisiin, seuraavien 5–10 vuoden aikana eläkkeelle siirtyvien määrä kasvaa nopeasti. Osaavan henkilöstön saatavuus ja osaamisen siirtäminen ovat suuria haasteita GTK:lle alkavassa muutosprosessissa, jossa toiminta on lisäksi sopeutettava hallituksen tuottavuusohjelman tavoitteisiin.

Toimintakertomukseen sisältyvät olennaiset tiedot laitoksen toiminnasta. Ministeriö katsoo, että raportointia tulisi edelleen kehittää selkeyttämällä taloudellisen informaation esitystapaa ja täydentämällä toimintakertomusta eräillä olennaisilla tiedoilla (mm. kansainvälinen yhteistyö ja tiedot malminetsinnän volyymista).

Ministeriö katsoo, että toimintakertomuksen ulkopuolella tapahtuvaa malminetsintäkohteiden myyntiin liittyvää raportointia ja sen laatua olisi syytä parantaa. GTK:n tulisi samalla vahvistaa osaamistaan taloudellisen geologian alalla.

Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV) toteaa tilintarkastuskertomuksessaan, että GTK on talousarvioasetuksen 5 a §:n vastaisesti kirjannut suoriteperusteen mukaan vuodelle 2005 kuuluvia alushankintaan liittyviä menoja vuoden 2004 määrärahasta. Menettelyllä on tosiasiallisesti pidennetty talousarviolain 7 §:n tarkoittamaa arviomäärärahan käyttöä. GTK:n tulee tarkistaa kirjauskäytäntöään, jotta virheellisiltä kirjauksilta vältytään vastaisuudessa. Koska momenttia ei ole vuoden 2005 valtion talousarviossa, meno olisi tullut esittää maksettavaksi lisätalousarviomenettelyn kautta. Muilta osin VTV pitää talousarviokirjanpitoa asianmukaisena ja riittävänä.

15.6.2005

VALTION TEKNILLINEN TUTKIMUSKESKUS

Kauppa- ja teollisuusministeriön arvio perustuu Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen (VTT) toimintakertomukseen 2004, Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2004 ja vuosiyhteenvetoon tarkastuskertomuksesta sekä muuten saatuun informaatioon.

VTT on pääosin saavuttanut sille asetetut tulostavoitteet. Valtiontalouden tarkastusvirastolla (VTV) ei ollut huomauttamista vuotta 2004 koskevassa tilintarkastuskertomuksessa.

Valtion tiede- ja teknologianeuvoston johdolla tehdyn julkisen tutkimusjärjestelmän rakennearvioinnin yhteydessä Eera Finland Oy arvioi kauppa- ja teollisuusministeriön toimeksiannosta VTT:n rakenteellisia ja toiminnallisia haasteista. Arvion suositusten mukaan VTT:n roolia innovaatiopolitiikan toteuttajana vahvistetaan. Suositus sisältyy tiede- ja teknologianeuvoston kannanottoon helmikuulta 2005. Kannanotossa ehdotetaan lisäksi, että VTT kehittää kilpailukykyään ja perusosaamistaan kansallisesti tärkeillä painopistealoilla. Valittujen alojen perusrahoitusta VTT:ssä tulee vahvistaa. Valtioneuvosto on tehnyt 7.4.2005 julkisen tutkimusjärjestelmän rakenteellisesta kehittämisestä periaatepäätöksen, jossa mainitut suositukset on vahvistettu.

Kauppa- ja teollisuusministeriö ja VTT ovat tehneet vuoden 2005 tulossopimusta täydentävän lisäsopimuksen 4.3.2005, joka sovitaan rakennearvioinnin suositusten yksityiskohteisemmasta toteutuksesta ja jatkotoimenpiteistä.

Eera Finland Oy:n arvioinnin pohjalta VTT on valmistellut toimintatapojen ja organisaation uudistusta. Uuden organisaation on tarkoitus astua voimaan vuoden 2006 alusta lukien. Uudistuksen tavoitteena on mahdollistaa panostaminen VTT:n osaamisen vahvuusalueisiin sekä VTT:n palvelujen laadun ja kilpailukyvyn parantaminen. Käytännössä on tarkoitus lisätä toiminnan ja resurssien ohjauksen joustavuutta ja hyödyntää tehokkaammin VTT:n monialaista osaamista.

VTT:n teknologiastrategia määrittää tutkimuksen painoalueet. Toiminnan suuntauksen kehittäminen toimii VTT:llä jatkuvana prosessina. Jatkossa teknologiastrategian kehittämisessä VTT:n on entistä enemmän otettava huomioon koko maan innovaatioympäristön kehittäminen sekä globaali kehitys.

Asiakasvaikuttavuustutkimus ja asiakastyytyväisyyskyselyt ovat keskeisiä välineitä VTT:n vaikuttavuuden arvioinnissa. Palaute asiakkailta on ollut erittäin myönteistä ja asiakastyytyväisyys on pysynyt edellisen vuoden tapaan hyvällä tasolla. Taloustutkimus Oy:n tekemä asiakkaille suunnattu asiakasvaikuttavuuskysely tehtiin tarkasteluvuonna. Kyselyn mukaan 84 % asiakkaista on jo hyödyntänyt tai kertoo hyödyntävänsä tuloksia kaupallisesti tai tuotannollisesti seuraavan kolmen vuoden aikana. Asiakastyytyväisyyskyselytusten avulla on tuotettu kehittämissuunnitelmia, joissa keskeisimpiä ovat asiakkuuksien hallinta, johtamisjärjestelmät ja riskien hallinta. Asiakkaiden esittämiä kehittämiskohteita ovat yhteiskunnan ja markkinoiden muuttuvia tarpeita sekä teknologian kehitystä koskevan ennakointitoiminnan vahvistaminen. Ennakointitoiminnan tehostamista on korostettu myös ministeriön ja VTT:n välisessä tulossopimuksessa.

15.6.2005

Kertomusvuonna ulkopuolisen yksikköevaluoinnin vuorossa olivat VTT Prosessit ja VTT Rakennus- ja yhdyskuntatekniikka. Arvioitsijoiden suositukset on otettu huomioon tutkimusyksikköjen vuoden 2005 toimintasuunnitelmissa.

Toimintakertomuksessa esitetyt yksikkökohtaiset tuloksellisuuden kuvaukset antavat hyvää tietoa toiminnasta. VTT:n oma arvio keskeisimpien tutkimusten tieteellisistä tai liiketaloudellisista potentiaaleista antaisi paremman kokonaiskuvan tutkimuksen merkittävydestä ja vaikuttavuudesta.

Aluestrategiansa mukaisesti VTT edistää aktiivisesti alueiden kehittämistä osallistumalla alueellisiin ja paikallisiin teknologian kehittämishankkeisiin. Alueellista toimintaa on vahvistettu asiamiesverkostoa laajentamalla. Ministeriön ja VTT:n välillä on sovittu tavoitteista ja toimintatavoista VTT:n alueellisen toiminnan vaikuttavuuden tehostamiseksi. VTT on myös sitoutunut alueyksiköidensä laajentamiseen ja henkilöstön lisäämiseen sen mukaisesti kuin VTT:n palvelujen kysyntä alueilla kehittyy.

VTT:n julkisuuskuvaa on tutkittu erilaisilla selvityksillä. Se on säilynyt keskimäärin hyvänä usean vuoden ajan. Hyvään julkisuuskuvaan on osaltaan ollut vaikuttamassa tehostettu tiedotus.

Toimintavuosi 2004 oli sekä taloudellisesti että toiminnallisesti myönteinen. Taloudellisesti vaikean vuoden 2003 jälkeen tilanne kohentui nopeasti erilaisten tehostustoimien ansiosta. Asiakastoimialoilla koventunut kilpailu vaikutti asiakkaiden t&k-toimintaan. Useiden erilaisten toimenpiteiden avulla VTT pystyi reagoimaan suhteellisen nopeasti tapahtuneisiin muutoksiin.

Budjettirahoitteinen toiminta on ollut tulossopimuksen mukaista. Budjettirahoitusta on käytetty pääosin VTT:n strategisten teknologiateemojen, tutkimusyksiköiden omien ohjelmien ja uusien valmiuksien kehittämiseen teknologiastrategian painoalojen ja intensiivisyyden mukaan.

VTT:n liikevaihto kasvoi vuonna 2004 noin 2 prosenttia, lähinnä ulkomaisten yksityisen sektorin tuottojen ja valtion budjettirahoituksen kasvun johdosta. Maksullisen toiminnan tuotot sen sijaan vähenivät 7,1 miljoonaa euroa eli 8 prosenttia. Tästä 3 miljoonaa euroa selittyy eräiden hankkeiden siirtämisestä maksullisesta toiminnasta yhteisrahoitteiseen toimintaan. VTT:n kokonaistulos parani 2,9 miljoonaan euroon. Maksullisen toiminnan erillistulos parani 4,9 miljoonaan euroon.

Kansainvälinen toiminta on pääosin kehittynyt erittäin hyvin. Hankkeiden kokonaisvolyymi on kasvanut 119,2 miljoonasta eurosta 138,8 miljoonaan euroon tarkasteluvuonna. EU-hankkeiden osuus on kasvanut 76 prosenttiin kaikista kansainvälisistä hankkeista. On hyvä, että VTT on aktiivinen EU:n tutkimustoiminnassa. EU-hankkeiden kattaessa valtaosan kaikista kansainvälisistä tutkimushankkeista se ei kuitenkaan voi olla vaikuttamatta vähentävästi tärkeimpien Euroopan ulkopuolisten maiden kanssa tehtävään yhteistyöhön. Yhteistyö Yhdysvaltojen ja Japanin kanssa on edelleen vähentynyt huolimatta tavoitteesta lisätä sitä. Ministeriö seuraa VTT:n vuodelle 2005 suunniteltujen toimenpiteiden toteutumista ja niiden vaikuttavuutta kansainvälisesti kilpailukykyisen huippuosaamisen vahvistamiseksi.

15.6.2005

Julkaisujen määrä oli 2 100, joista kansainvälisesti merkittävien tieteellisten artikkelien osuus oli noin 45 prosenttia. Luvut ylittivät selvästi asetetut tavoitteet. VTT olettaa tilapäiseksi uusien keksintöilmoitusten määrän 113 jäämistä selvästi tavoitellusta 150 kappaleesta.

Patenttisalkkua on käyty läpi kriittisesti ja tehty karsintaa hyödyntämis- ja kustannustarjastelun perusteella. Samaa kriittisyyttä käyttäen on luovuttu useista patenttihakemuksista, joten uusien patenttien määrä 43 ei yltänyt tavoitteeseen 80 kappaleeseen.

VTT:llä laatujärjestelmät ja laadunhallinta ovat ehdoton edellytys toiminnan jatkuvuudelle. Järjestelmät ovat jatkuvan kehittämisen ja seurannan kohteina ja niitä voidaan pitää tehokkaina ja kattavina. VTT hyödyntää seurantatietoja toimintansa tuloksellisuuden jatkuvassa parantamisessa.

Henkilöstön henkisten voimavarojen hallintaa seurataan monipuolisilla indekseillä, mikä antaa mahdollisuuden puuttua nopeastikin ongelmakohtiin. Organisaatiouudistuksesta johtuva muutosvaihe aiheuttaa paineita työtyytyväisyydelle. Henkilötyövuosien määrä oli 2 510, mikä oli 4,8 prosenttia vähemmän kuin edellisenä vuonna. Korkeakoulututkinnon suorittaneita oli henkilökunnasta 73,1 prosenttia. Tutkijoidenkin määrä laski 1,4 prosenttia, mutta osuus koko henkilökunnasta kasvoi 59,9 prosenttiin. Ulkoistamalla mm. vahtimestari- ja tietohallintopalveluja on voitu keskittyä tutkimuslaitoksen ydintoimintoihin.

VTT:n raportointi sisältää runsaasti sanallisesti ilmaistuja toimintaa ja vaikutuksia kuvaavia arvioita. Niistä on mahdollista kehittää indikaattoreita, mitkä antaisivat selkeämpää kuvaa VTT:n yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta. Ministeriön tulosohjauksen kannalta keskeisiä asioita ovat strateginen perustutkimus ja budjettivarojen käyttö. Toimintakertomuksen rakennetta ja esitystapaa on kehitetty hyvään suuntaan: se on aiempaa luettavampi ja sisältää tulosohjauksen kannalta ministeriölle oleellista informaatiota. Tuloksellisuuden kuvaus noudattelee tulossopimusta.

15.6.2005

TURVATEKNIIKAN KESKUS

Turvatekniikan keskuksen toiminnan päämääränä on toimialansa kansainvälisesti korkea turvallisuustaso. Turvatekniikan keskus edistää omalta osaltaan yritysten kilpailukykyisten toimintaedellytysten kehittymistä.

Tulossopimuksen keskeisenä tulostavoitteena on ollut, että tuotteiden ja laitosten turvallisuus- ja luotettavuustaso säilyy korkeana. Turvallisuus- ja luotettavuustaso säilyi TUKESin toimialalla edelleen suhteellisen hyvänä. TUKESin tietoon tulleiden toimialalla sattuneiden onnettomuuksien määrä oli 296, mikä on samaa suuruusluokkaa kuin edellisinäkin vuosina.

TUKESin toimialalla sattuneissa onnettomuuksissa kuoli yhteensä 31 henkilöä. Sähköpaloissa kuoli yhteensä 20 henkilöä, mikä on huomattava osuus TUKESin toimialalla kuolleiden määrästä. Ennen seuraavan tulossopimuksen tekemistä on tarpeen selvittää, millaisilla ja kenen toimenpiteillä sähköpalojen määrää voidaan vähentää ja onko tarpeen tulossopimukseen ottaa erillinen sähköpaloja koskeva tulostavoite. Muissa TUKESin toimialalla sattuneissa onnettomuuksissa kuoli 11 henkilöä, joka vastaa edellisten vuosien tasoa. Sähkötapaturmissa kuoli kuusi henkilöä, joka ylittää edellisten vuosien keskiarvon. Poikkeuksellista oli myös se, että sähkötapaturmissa kuolleista kaksi oli sähköalan ammattilaista.

Kemikaali- ja räjähdetehtaiden valvonnassa otettiin käyttöön TUKESin yhtenäinen valvontamalli. Valvontahavaintojen keräys tehtiin järjestelmälliseksi ja johtamisjärjestelmän toimivuutta, menettelytapoja ja toteutusta ryhdyttiin arvioimaan numeerisesti. On mielenkiintoista nähdä, millaisia arviointituloksia eri toimialoilla saadaan ja miten niiden avulla voidaan vaikuttaa turvallisuuden kehittymiseen.

Tuotteiden osalta turvallisuustaso on säilynyt suunnilleen edellisten vuosien tasolla. Tuotevalvonnassa on kuitenkin löytynyt edellistä vuotta enemmän sellaisia sähkötuotteita, joissa on ollut vakavia puutteita.

TUKES on toteuttanut useita merkittäviä viestintä-, kehittämis- ja tutkimushankkeita. Keskeinen hanke on ollut TUKESin prosessit ja asiakkuudet-hanke. Hanke on kytketty myös turvallisuusindikaattori- ja tuottavuushankkeisiin. Hankkeessa on valmisteltu esitys suorituskyvyn mittaristoksi, joka kuvaa toiminnan vaikuttavuuden, tuottavuuden ja henkisten voimavarojen kehittymistä. TUKES on toteuttanut myös kohdennettuja selvityksiä asiakastarpeista ja -tyytyväisyydestä. Näiden perusteella voidaan todeta, että TUKESin asiakaspalvelua ja viestintää arvostetaan.

TUKESin eri suoritteiden keskimääräiset käsittelyajat alittivat selvästi asetetut aikatavoitteet. Eri suoritteiden osalta enimmäisaikatavoitteet toteutuivat keskimäärin noin 90 prosenttisesti. Näitä tuloksia voidaan pitää tulostavoitteen mukaisina.

Toiminnalliset tuotot olivat vuonna 2004 yhteensä noin 1,6 milj. euroa. Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus oli ylijäämäinen 73 000 euroa. Toiminnan kulut olivat yhteensä 10,2 milj. euroa. TUKESin toimintamenot olivat osittain nettobudjetoituja. Tällaisia tuloja oli yhteensä 77 000 euroa.

15.6.2005

TUKESissa toteutettiin henkilöstöstrategiaa ja työturvallisuuden toimintaohjelmaa useilla keskeisillä toimenpiteillä. TUKES osallistui Suomen paras työpaikka –henkilöstöjohtamisen tutkimukseen. Tutkimuksen mukaan 82 prosenttia henkilöstöstä piti TUKESia hyvänä työpaikkana.

TUKESin toiminta on ollut hallinnonalan strategian tavoitteiden ja tulossopimuksessa sovitujen pidemmän aikavälin vaikuttavuustavoitteiden mukaista. TUKES on saavuttanut tulostavoitteensa pääosin vuonna 2004. Valtiontalouden tarkastusvirastolla ei ollut turvatekniikan keskuksen tilintarkastuskertomuksessa huomauttamista.

Seuraavien vuosien tulossopimuksissa kiinnitetään erityistä huomiota turvallisuusindikaattorien käyttöönottoon. Turvallisuusindikaattorien avulla pyritään parantamaan mm. TUKESin toiminnan vaikuttavuuden arviointia.

15.6.2005

KULUTTAJATUTKIMUSKESKUS

Kauppa- ja teollisuusministeriön arvio perustuu Kuluttajatutkimuskeskuksen (KTK) toimintakertomus ja tilinpäätösasiakirjaan ja toiminnasta muuten saatuun informaatioon. Käytettävissä on ollut myös Valtiontalouden tarkastusviraston laatima Kuluttajatutkimuskeskuksen tilintarkastuskertomus vuodelta 2004.

Kuluttajatutkimuskeskuksen toiminnan tavoitteena on tuottaa ja välittää tutkimustietoa, jonka avulla edistetään kuluttajien hyvinvointia ja vaikutusmahdollisuuksia, vahvistetaan kuluttajien ja elinkeinoelämän yhteistyötä ja markkinoiden toimivuutta sekä edistetään käyttäjälähtöistä teknologiaa ja tuotekehitystä.

Kuluttajatutkimuskeskuksen toiminta on edennyt kokonaisuutena tulossopimuksen mukaisesti ja toimintaa on kehitetty pitemmän ajan toiminta- ja taloussuunnitelmassa esitettyjen linjausten mukaisesti. Tutkimuskeskus on jatkuvasti pyrkinyt keskittymään perustehtävänsä mukaiseen toimintaan ja tutkimustoiminnan osuus kokonaistyoajasta onkin kasvanut aiemmista vuosista.

Tutkimuskeskuksen toiminnan kokonaiskulut olivat yhteensä 2 733 378 euroa ja summa säilyi edellisten vuosien tasolla. Tuotot olivat 818 136 euroa. Vuoden 2004 aikana saatiin kilpaillun rahoituksen kautta tulorahoitusta edellisiä vuosia enemmän ja sisäisessä budjetissa esitetty arvio ylitettiin. Toiminnan rahoituksesta tulorahoituksen osuus oli tarkasteluvuonna 31 prosenttia.

Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomuksen mukaan tilinpäätöslaskelmat, jotka koostuvat talousarvion toteutumalaskelmasta, tuotto- ja kululaskelmasta sekä taseesta, on laadittu säännösten mukaisesti. Talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu ja tuloksellisuuden kuvauksessa esitetyt kustannus-, henkilötyövuosi- ja suorit tiedot ovat luotettavia ja riittäviä. Maksullisen toiminnan vähäisyydestä johtuen kannattavuustietoja ei ole ollut tarpeen esittää.

Tulossopimuksessa Kuluttajatutkimuskeskuksen toimintaan liittyvät tavoitteet on määritelty pitkän aikavälin yleisinä strategisina tavoitteina. Suorite- tai määräperusteisia vaikuttavuustavoitteita tulossopimuksessa ei asetettu. Vaikuttavuudelle asetettiin yleisluonteinen tavoite tuottaa ja välittää tutkimustietoa, jolla edistetään kuluttajien hyvinvointia ja vaikutusmahdollisuuksia markkinoilla.

Tämän mukaisesti tutkimuskeskus on toiminut vaikuttavuuden lisäämiseksi tuottamalla julkaisuja, artikkeleita sekä konferenssi- ja seminaariesitelmiä kotimaassa ja kansainvälisesti. Näitä suoritteita on lukumääräisesti yhteensä 241 kappaletta, mikä tutkimustyöpanokseen (26,1 htv) nähden on hyvä määrä. Artikkelit kotimaisissa ja ulkomaisissa julkaisusarjoissa ovat lisääntyneet edellisiin vuosiin nähden selvästi, mikä useissa lehdissä sovellettu referee-käytäntö huomioon ottaen merkinnee myös tutkimuksen laadun parantumista. Lisäksi henkilökunta on osallistunut mm. erilaisten neuvottelukuntien työskentelyyn eri hallinnonaloilla ja yliopistoissa. Lehdissä ja sähköisissä medioissa on annettu 137 haastattelua. Tietopalvelujen suoritteita on yhteensä noin 1 400 kappaletta.

Tietopalvelu on nopeuttanut ja laajentanut palveluaan kehittämällä KULTU-tietokantoja sekä julkaisemalla tutkimusraportteja ja tiedotteita aikaisempaa enemmän sähköisessä muodossa. Kuluttajaportaalin kehittäminen aloitettiin yhteistyössä Kuluttajaviraston kanssa. Tietohallinnon alueella asianhallintajärjestelmän kehittäminen ei käynnistynyt johtuen tekijöistä, joihin virasto ei voinut vaikuttaa. Kehittämistyötä on valmisteltu ja se on pyrittävä toteuttamaan vuoden 2005 aikana.

15.6.2005

Tutkimus- ja tehtäväalueittain tarkasteltuna tutkimustoiminta eri teema-alueilla on edennyt suunnitellulla tavalla. Uusia tutkimushankkeita on valmisteltu käynnistetty aktiivisesti. Kokonaisuudessaan toiminta on ollut tulossopimuksen mukaista.

Yhteistyötä muiden tutkimusorganisaatioiden kanssa on vahvistettu. Jatkossa verkostoitumista voisi laajentaa yrityssektorin suuntaan solmimalla tutkimushankkeita joissa yritykset ovat mukana joko suoraan rahoittajina tai muulla tavoin kumppanina esimerkiksi Tekesissä sovellettavaa mallia mukaillen.

Kuluttajatutkimuskeskus on ottanut käyttöön uuden palkkausjärjestelmän vuoden 2004 marraskuun alussa. Henkilöstöpoliittista ohjelmaa ei ole laadittu. KTM pitää esitettyjä perusteluja riittävinä sillä uuden palkkausjärjestelmän sisäanjovaiheessa käsiteltiin yksittäisten henkilöiden asemaa työyhteisössä ja muutoinkin erilaiset yksittäiset toimenpiteet ovat kehittäneet organisaatiota tältä osin. Tutkimuskeskuksen uuden strategian tultua hyväksytyksi henkilöstöpoliittisen ohjelman valmistelu on syytä jatkaa.

Kuluttajatutkimuskeskuksen toimintakertomus ja tilinpäätösasiakirja vuodelta 2004 on hyvin laadittu ja selkeä. Sen pohjalta keskuksen toimintaa ja taloutta on hyvä arvioida. Tulossopimuksessa mainitun tutkimuksen kehittämisen osalta on kehitetty tutkimussuoritteiden määrittelyä ja luokitte-
lua jotta tulosseuranta olisi paremmin mahdollista. Raportointi onkin tältä osin selkeytynyt.

KTK on saavuttanut tulostavoitteena. Vuotta 2004 koskevassa tilintarkastuskertomuksessa valtion-
talouden tarkastusvirastolla ei ole ollut huomauttamista KTK:n toiminnasta. KTK kehittää edelleen toimintaansa pitkän aikavälin toiminta- ja taloussuunnitelmassa ilmoitetulla ja vuosittain laadittavissa tulossopimuksissa erikseen täsmennetyllä tavalla.

Valtion tiede- ja teknologianeuvosto julkaisi 3.9.2004 raportin ”Valtion sektoritutkimusjärjestelmän rakenteellinen ja toiminnallinen kehittäminen”, jonka sisältämät linjaukset Valtioneuvosto vahvisti 7.4.2005 periaatepäätöksellä. KTK:n johtokunta on ministeriön pyynnöstä aloittanut tutkimuskeskuksen strategian tarkistamis- ja uudistamistyön. Strategian kehittämisen taustaksi on te-
keillä arviointiraportti, jonka johtokunta käsittelee osana KTK:n tulevan strategian laadintatyötä. Johtokunta raportoi strategian uudistamistyöstä ministeriölle työn valmistuttua kesällä 2005. KTK:n strategian sisältämät linjaukset otetaan huomioon toiminta- ja taloussuunnitelmaa laadittaessa sekä asetettaessa KTK:n tulostavoitteita vuodelle 2006.

15.6.2005

MITTATEKNIIKAN KESKUS

Kauppa- ja teollisuusministeriön arvio perustuu mittatekniikan keskuksen (MIKES) toimintakertomukseen ja tilinpäätöslaskelmiin vuodelta 2004, Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2004 sekä muuhun keskusta koskevaan aineistoon. Ministeriö on lisäksi antanut alkuvuotta 2004 koskevan arvion 4.11.2004 pidetyn tulosneuvottelun yhteydessä.

Mittatekniikan keskuksen tehtävänä on varmistaa, että Suomessa tehdyt mittaukset, testaukset, tarkastukset ja sertifioinnit ovat luotettavia ja kansainvälisesti tunnustettuja. Sen toiminta vaikuttaa kaupan ja teollisuuden kilpailukykyyn, samoin kuin ihmisten ja ympäristön hyvinvointiin sekä turvallisuuteen. Keskus tekee metrologista tutkimusta, kehittää kansallista mittaussjärjestelmää ja tuottaa toimielinten pätevyyttä ja luotettavuutta todentavia akkreditointipalveluja elinkeinoelämän ja julkishallinnon tarpeiden mukaisesti.

Mittatekniikan keskukselle vuodeksi 2004 asetetut yleiset tulos- ja vaikuttavuustavoitteet jakautuvat seuraaviin osiin:

Toiminnan kehittämisessä edetään kansallisten mittanormaali- ja akkreditointitoiminnoille vahvistettujen strategisten linjausten mukaisesti.

Keskuksen kehittämis-, palvelu- ja tutkimustoiminta vastaavat vahvistettujen linjausten mukaisesti sekä julkishallinnon että markkinoiden tarpeita ja täyttävät kansalliset ja kansainväliset tasovaatimukset.

Keskuksen tiedot, osaaminen ja menettelyt ovat tarkoituksenmukaisia ja vastaavat toimialan kansainvälisiä vaatimuksia ja sopimuksia.

Keskuksen toiminnan yhteiskunnallinen vaikuttavuus kehittyi tuloskaudella myönteisesti. Tämän taustatekijöinä ovat erityisesti mukanaolo keskeisissä metrologia- ja akkreditointialan kansainvälisissä sopimuksissa, (esim. EUROMET:n ja EA:n sopimukset), joiden edellytyksenä ovat menestyksekkäät vertailumittaukset ja vertaisarvioinnit. Lisätekijöinä ovat aktiivisuus toimialan kansainvälisessä yhteistyössä, arviointipalvelujen lisääntynyt kysyntä, myönteinen asiakaspalaute sekä aktiivisuus kansallisessa sidosryhmä- ja viranomaisyhteistyössä. Teknillisen mittaamisen luotettavuuden vahvistumisesta Suomessa on myös näyttöä.

Keskuksen taloudellisen toiminnan tulos on kokonaisuutena katsoen hyvä. Maksullisen palvelutoiminnan tuotot olivat yhteensä 2,272 milj. euroa, mikä oli lähes 6 prosenttia yli vuoden tavoitteen. Toiminnan kulut (yhteensä 6,892 milj. euroa) kasvoivat maltillisesti. Maksullinen palvelutoiminta oli kaikelta osin kustannusvastaavaa. Rakennushankkeen viivästymisen vuoksi vuokratulot olivat merkittävästi suunniteltua pienemmät. Tämän vuoksi myös tuotto-/kulujäämä (-5,486 milj. euroa) oli suunniteltua positiivisempi.

Metrologian yksikön maksullisen toiminta ylitti loppuvuoden myönteisen tuloksen ansiosta tulostavoitteet. Tuotot olivat 0,790 milj. euroa eli 16 prosenttia yli tavoitteen. Oikeansuuntaista on myös painopisteen siirtyminen kalibrointituloista muihin tuloihin. Toiminnalliset tavoitteet on kertomuksen perusteella saavutettu kaikkien suurealueiden tutkimus- ja kehityshankkeissa. Tulosta voidaan pitää hyvänä, kun otetaan huomioon uuden

15.6.2005

toimitalon rakentamisesta johtuva erityiskuormitus. Uusien palvelujen luomisessa erityismaininnan ansaitsee viimeistelyvaiheessa oleva virtauslaboratorion kansallinen mittanormaalihanke. Se laajentaa osaltaan kansallista mittanormaalijärjestelmää jo vuoden 2005 alkupuolella. Kemian metrologiajärjestelmän perustaa vahvistava strategiatyö eteni suunniteltua hitaammin. Kansainvälisistä hankkeista mm. EU:n rahoittama Viron metrologiajärjestelmän kehittämishanke valmistui suunnitellusti.

Akkreditointiyksikön toiminta on ollut pääpiirteissään vuodelle 2004 asetettujen tavoitteiden mukaista. Arvioinnit on toteutettu asiakkaiden kysynnän ja laatujärjestelmän periaatteiden mukaisesti. Palvelutoiminnan tuotot olivat 1,511 milj. euroa eli noin 2,8 prosenttia yli tavoitteen. Toimielinten lukumäärä on kasvanut odotettuaakin maltillisemmin ja painottui erityisvaatimuksiin perustuviin arviointeihin. Myönteinen saavutus on, että akkreditointiyksikkö on toimintatapoja ja prosesseja kehittämällä parantanut maksullisen palvelutoimintansa tuottavuutta n. 4 prosenttia arviointivuonna.

Kehittämis- ja yhteistyöhankkeissa akkreditointiyksikön toiminta vastasi niin ikään tavoitteita. Maininnan arvoisia ovat esimerkiksi EA:n uudelleenarviointi, uusiin akkreditointivaatimuksiin ja akkreditoinnin asemaan liittyvä säädösvalmistelu yhteistyössä KTM:n kanssa. Uusien palvelujen luomisessa edettiin mm. siten, että uutena arviointialueena tuli valmiiksi vertailumittausten järjestäjien akkreditointi. Viimeistelyvaiheeseen etenivät lisäksi päästökauppaverifioijien ja metsäsertifioinnin arviointimenettelyt sekä kliinisten laboratorioden akkreditointimenettelyt.

Hallinto- ja tukipalveluyksikössä käynnistettiin hallintopalvelujen uudelleen järjestely Otaniemeen muuttamisen takia sekä jatkettiin useita selvitys- ja kehityshankkeita.

Toimintakertomuksessa on yksityiskohtaisesti eri keskuksen suoritteiden volyymit ja niistä koituvat tuotot. Päähavainnot on esitetty edellä kohdassa 1.2. Suoritteiden volyymit ja tuotot vastaavat ja ovat osin suurempia kuin tulossopimuksessa esitetyt tavoitteet. Merkittäviä toiminnallisia poikkeamia ei ole.

Akkreditointiyksikön toiminnan laatua on seurattu asiakastyytyväisyyskyselyillä. Tulokset ovat säilyneet korkealla tasolla. Palautteen keskiarvo oli 4,4 (max 5), mikä on lievästi parantunut edellisen vuoden arvosta 4,2. Toimintaa on kehitetty palautteiden pohjalta ja mm. poikkeamien perusteluista saadaan nyt aiempaa parempaa palautetta. Arvioijakurssit, seminaarit ja uusiin arviointialueisiin kohdennetut koulutuspäivät toteutuivat suunnitelmien mukaisesti. Näistä tilaisuuksista saatiin osallistujilta varsin positiivista palautetta.

Kansainväliset vertailumittaukset antavat osakuvan metrologiatoiminnan laadusta. Tältä osin ei ole esiintynyt laatupoikkeamia.

MIKESin käytettävissä vuonna 2004 oli 62,2 henkilötyövuotta (60,1 htv vuonna 2003). Lisäys johtuu mm. metrologian yksikössä ulkopuolisella rahoituksella toteutetuista määräaikaisista hankkeista ja opinnäytetyön tekijöistä. Henkilöstön keski-ikä on 44,4 vuotta. Henkilöresurssien yksityiskohtainen jaottelu on toimintakertomuksen liitteenä. Henkilöstömäärää tai -rakennetta koskevat tiedot ovat asianmukaisia. Työhyvinvointiohjelma Kai-ku on toteutettu suunnitelmien mukaisesti siten, että siihen on osallistunut koko henkilöstö. Tavoitteena olleesta henkilöstön kehittämissuunnitelman laadinnasta ei ole raportoitu.

15.6.2005

MIKES on pääosin saavuttanut tulostavoitteensa vuonna 2004. Talousarviomäärärahan suunniteltua suurempi säästö johtuu keskuksen toimitilahankkeen aikatauluviiveestä, jonka syyt ovat MIKESistä riippumattomia. Säästyneen siirtomäärärahan käyttö hankkeen jatkovaiheissa on keskuksen talouden kannalta erittäin tärkeää.

Valtiontalouden tarkastusvirastolla (VTV) ei ollut mittatekniikan keskuksen tilintarkastuskertomuksessa huomauttamista. Kertomuksen mukaan tuloksellisuuden kuvauksessa esitetyt kustannus-, suorite- ja henkilötyövuositiedot sekä maksullisen toiminnan vuositu-
lostista kuvaavat tiedot kustannusvastaavuuslaskelmissa ovat luotettavia ja riittäviä. Myös palvelukykyä koskevia tietoja voidaan pitää riittävinä.

MIKESin toiminta on hallinnonalan strategian tavoitteiden ja tulossopimuksessa sovittujen pidemmän aikavälin vaikuttavuustavoitteiden mukaista. Tulossopimuksia on syytä jatkuvasti kehittää ministeriön ja keskuksen yhteistyönä.

Toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat sisältävät runsaasti tietoa MIKESin toiminnasta ja antavat ministeriölle riittävät tiedot tulosoikeuden kannalta. Kehittämisen varaa on mm. siinä, että tulosten arvioinnin olennaisimmat tiedot tulisivat esille nykyistä tiiviimmin ja jäsenllemmin. Vuoden 2004 toimintaa koskevan tulospalautteen laadintaa hankaloittaa tilinpäätösarvioinnin uudistettu arviointimalli, joka ei vastaa tehdyn tulossopimuksen ja toimintakertomuksen rakennetta.

15.6.2005

TEKNOLOGIAN KEHITTÄMISKESKUS

Kauppa- ja teollisuusministeriön arvio Teknologian kehittämiskeskuksen (Tekesin) toiminnasta perustuu Tekesin toimintakertomukseen, valtiontalouden tarkastusviraston tilin- tarkastuskertomukseen sekä toiminnasta muuten saatuun informaatioon.

Kokonaisuutena tarkastellen Tekesin toiminta on ollut tulossopimuksen mukaista, vaikka kaikkiin numeerisiin tavoitteisiin ei ylletty. Samalla on osoittautunut, että seurannassa käytettävät indikaattorit kaipaavat edelleen kehittämistä.

Toimintavuonna valmistuneissa Suomen asemaa maailmantaloudessa ja kansallista julkista tutkimusjärjestelmää koskeneissa selvityksissä katsotaan, että Suomen on edelleen jatkettava osaamiseen perustuvan kansallisen toimintastrategian vahvistamista. Selvitysten perusteella valtioneuvosto on sittemmin päättänyt linjauksista, joiden perusteella julkista tutkimuspanostusta edelleen kasvatetaan, kiinnitetään huomiota julkisen tutkimusjärjestelmän rakenteiden kehittämiseen, osaamista vahvistetaan valikoiduilla aloilla ja tutkimuksen kansainvälistymistä edistetään. Linjaukset merkitsevät sitä, että Tekesin rooli teknologia- ja innovaatiopolitiikan keskeisenä kansallisena toteuttajana korostuu entisestään lähivuosina.

Tekes on tehtyjen linjausten ja sopimuksen mukaisesti laajentanut toimintaansa ja näkökulmaansa teknologiapolitiikasta innovaatiopolitiikkaan. Tämä on huomioitu myös keväällä 2005 julkistetun teknologiastrategian valmistelussa. Uusi teknologiastrategia on valmisteluprosessiltaan ja tuloksiltaan laadukas suoritus, jossa on onnistuttu määrittelemään keskeiset kansalliset osaamisalueet yhteistyössä asiakkaiden ja sidosryhmien kanssa.

Uusi teknologiastrategia suuntaa tulevien teknologiaohjelmien sisällöllisiä valintoja ja antaa vahvan perustan niiden jatkovalmistelulle. Ministeriö pitää teknologiaohjelmatoimintaa tärkeimpänä toimintamuotona, jolla Tekes voi vahvistaa kansallista osaamis pohjaa. Ministeriö antaa tukensa Tekesin näkemykselle, jonka mukaan ohjelmatoiminnan osuutta Tekesin rahoituksesta on perusteltua lisätä 50–60 prosentin tasolle.

Huolimatta määrätietoisista innovaatiopoliittisista toimista, joissa Tekesillä oli merkittävä rooli, ja talouden kasvusta yritysten t&k-investoinnit laskivat ennakkotietojen mukaan edellisestä vuodesta. Tavoitteellinen aktivointityö on tuottanut huomattavan määrän uusia asiakasyrityksiä. Aktivointityötä tulee jatkaa ja kehittää saatujen kokemusten perusteella.

Käytettävissä olevat tiedot vuodelta 2004 viittaavat siihen, että tutkimus- ja kehittämistoiminnan yleisiä edellytyksiä kyettiin edelleen vahvistamaan. Valtion tutkimuspanostus kasvoi edellisestä vuodesta 6,4 prosenttia, minkä ansiosta julkisen t&k-rahoituksen osuus bruttokansantuotteesta nousi 1,04:ään prosenttiin. Suomi on menestynyt edelleen hyvin kansantalouden kilpailu- ja suorituskykyä sekä innovaatioympäristön toimivuutta koskevissa kansainvälisissä vertailuissa. Tutkimusmenojen bkt-osuus näyttäisi kuitenkin käytettävissä olevien tietojen mukaan ainakin tilapäisesti laskevan, koska yritysten t&k-toiminta ei ole kehittynyt toivotulla tavalla. Tilannetta on syytä seurata tiivistä, ja tarvittaessa mietittävä toimenpiteitä, joilla t&k-toiminta saataisiin uudelleen piristymään.

15.6.2005

Tekes raportoi monista toimenpiteistä, joilla toimintaa on tehostettu ja uudistettu: on siirrytty systemaattisempaan projektien seurantaan luokittelemalla asiakkaat viiteen asiakas-segmenttiin, joille on luotu omat palvelumallit, organisaatiota ja toimintaprosesseja on kehitetty ja yhteistyötä on tiivistetty muiden innovaatiokentän toimijoiden kanssa. Hanke-rahoituksen hakemusmenettelyn sähköistäminen on parantanut hakemusprosessin sujuvuutta.

Liiketoimintaosaamisen, erityisesti palveluliiketoiminnan, kehittäminen on valittu yhdeksi painoalaksi uudessa teknologiastrategiassa, mikä johtaa panostuksen lisääntymiseen lähivuosina tälle tärkeälle osaamisalueelle.

Palvelusektorin merkitys työllistäjänä sekä alan tuottavuuden parantaminen korostuvat jatkossa entistä enemmän. Palvelusektori kattaa erittäin laajan toimijajoukon, joista vain osa on potentiaalisia Tekesin asiakkaita. Pitkän aikavälin vaikuttavuusarvioiden arvioinnin taustaksi olisi perusteltua laatia erillisselvitys palvelualojen tilanteesta. Selvityksessä tulisi kuvata palvelualojen kehitysedellytyksiä ja tuottavuuskehitystä alatoimialoitain, jotta tietämys monimuotoisesta palvelutoimialasta lisääntyisi.

Kansallisen osaamispohjan vahvistuminen on pitkän aikavälin kehitystyötä, jossa Tekes on osaltaan onnistunut hyvin. Vuodelle 2004 asetetut tulostavoitteet ovat täyttyneet. Teknologiaohjelmat ovat edistäneet yritysten, tutkimuslaitosten ja korkeakoulumaailman verkottumista ja Tekesin toiminnalla on ollut yritysten t&k-toimintaa aktivoiva vaikutus. Rahoituspäätösten lukumäärän kehityksen perusteella pk-yritykset ovat aktivoituneet t&k-toimintaan. Yrityksen perustamis- ja alkuvaiheen rahoitusmuotoja ja hautomotoimintaa on kehitetty, joten siltä osin Tekesin ydinprosessit ja erityiset toimenpiteet palvelevat tulostavoitteen saavuttamista. Ongelmana on, ettei riittävän suuri määrä yrityksistä kehity kasvuyrityksiksi.

Alkavien yritysten osuus Tekesin asiakkaista oli 2004 hieman edellistä vuotta alempi, mutta on pysynyt usean vuoden ajan korkealla noin 20 prosentin tasolla. On kuitenkin huomattava, että kaikki alkavat yritykset eivät ole potentiaalisia Tekesin asiakkaita.

Hyvänä osoituksena Tekesin toiminnan vaikuttavuudesta on, että (vaikuttavuus seurannan kohteena olevien) vuonna 2000 aloittaneiden ja Tekesin rahoitusta saaneiden tuotannollisten yritysten liikevaihto kasvoi vuonna 2004 voimakkaasti. Myös osaamisintensiivisten palveluyritysten liikevaihto kehittyi hyvin. Alustavien tietojen mukaan korkean ja korkean keskitason teknologian vienti kääntyi selvään kasvuun vuonna 2004 edellisvuoden notkahduksen jälkeen. Yritysten eloonjääminen ensimmäisen 5 vuoden aikana on alustavien tietojen mukaan korkealla tasolla.

Yritysten kasvun vauhdittamisessa on avainasemassa yhteistyö muiden innovaatiotoimintaa edistävien organisaatioiden kanssa, mistä on saatu parin viime vuoden aikana hyviä ja rohkaisevia tuloksia (mm. kvartetti-yhteistyö ja Yrke-hanke). Tällä alueella on tärkeä saada aikaan toimiva yhteistyö mahdollisesti perustettavan ”syöttörahaston” kanssa.

Suomi on menestynyt edelleen hyvin kilpailussa EU:n tutkimusrahoituksesta. Pitkän ajan trendi on ollut, että unionin rahoituksen osuus Suomen tutkimus- ja kehitystoiminnan panostuksista on jatkuvasti kasvanut ja oli vuonna 2003 yli 2 prosenttia.

15.6.2005

Tavoite kansainvälisen yhteistyön lisääntymisestä Tekesin rahoittamissa hankkeissa ei täysin toteutunut, joskaan taantumistakaan ei tapahtunut. Teknologiaohjelmien kansainvälinen verkottuminen lisääntyi hieman ja sen osuus teknologiaohjelmista oli 44 prosenttia (42 % /2003). Julkisen tutkimuksen rahoituksesta kohdistui kansainvälisiin projekteihin 62 %. Yritysten kohdalla vastaava osuus oli 45 prosenttia. Molemmat osuudet säilyivät edellisen vuoden tasolla.

Tekes on valtakunnallinen toimija, jonka palvelut ovat saatavissa kattavasti koko maassa Ahvenanmaata lukuunottamatta. Alueellisen kehittymisen näkökulma on sisällytetty läpäisevästi Tekesin rahoituskriteereihin. (Nämä kappaleet voisi yhdistää.) Suuri osa Tekesin aktivointi-, teknologiaohjelma- ja rahoitustoimintaan liittyvästä asiantuntijatyöstä tehtiin TE –keskusten teknologiayksiköissä niiden laatimien alueellisten aktivointisuunnitelmien pohjalta sekä yhteistyössä muiden alueellisten toimijoiden kanssa. Tekes otti rahoituspäätöksissään yhtenä tekijänä huomioon hankkeiden merkityksen alueelliselle kehitykselle.

Hyvinvointitavoitteet on liitetty läpäisevinä mukaan kaikkeen Tekesin toimintaan. Ministeriön näkemyksen mukaan kestävään kehitykseen, ilmastonmuutokseen ja terveydenhuoltoalaan liittyvät Tekesin teknologiaohjelmat vahvistivat hyvinvointisektoria itsessään, lisäsivät verkottumista eri toimijoiden välillä ja tarjosivat tietoa hyvinvoinnin edistämistä koskevaan päätöksentekoon.

Tekesin palveluksessa oli kertomusvuonna 265 henkilöä. Tekesin tehtävien hoitoon osallistui myös 74 henkilöä TE-keskuksissa. Merkittävä osa Tekesin tehtävien edellyttämistä henkilöresursseista hankittiin lisäksi ostopalveluina Tekesin ulkopuolelta: hanke- ja ohjelmatoiminnan henkilöiden työpanosta ostettiin noin 68 htv. Lisäksi ostettiin runsaat 30 htv tukipalveluita.

Tekes sijoittui edelleen hyvin henkilöstöjohtamisen vertailututkimuksissa ja ulkopuolisten tahojen kiinnostus Tekesin henkilöstöjohtamiseen lisääntyi. Henkisten voimavarojen hallinta on sisäisen organisaatiotutkimuksen mukaan hyvällä tasolla. Asiantuntijauramahdollisuuksia on Tekesissä kehitetty systemaattisesti ja sisäisiä rekrytointeja toteutetaan selvästi enemmän kuin vertailuorganisaatioissa. Myönteisestä palautteesta huolimatta Tekesin johto on päättänyt toteuttaa toimintatapojen ja organisaatorakenteen uudistusprojektin vuoden 2005 aikana.

Valtiontalouden tarkastusviraston Tekesin tilintarkastuskertomuksessa vuodelta 2004 todetaan, että Tekesissä on noudatettu talousarviota ja keskeisiä säännöksiä.

Tekes käytti sille osoitetut rahoitusvaltuudet käytännössä katsoen kokonaan. Tekesin käytössä oleva määrärahaennustemalli toimii riittävällä tarkkuudella määrärahamitoituksen kannalta: määrärahaennuste toteutui varsin hyvin. Valtuuksien käyttämättäjätöt ovat kohutuulliset ja vakiintuneet tutkimus- (1,3 %) ja avustusrahoituksen (9%) osalta. Sen sijaan lainoissa trendi on nouseva (23,2 %): asiakkaat jättivät uusia jo myönnettyjä lainoja nostamatta. Ministeriö pyytää Tekesiltä näkemystä, miksi lainarahoitus ei ”kelpaa”.

VTV:n tilintarkastuskertomuksen mukaan sisäisen valvonnan osalta ei tarkastuksessa tullut esiin olennaista huomautettavaa. Tekesin käyttöönottama projektien riskiluokitusjär-

15.6.2005

jestelmä auttaa kohdentamaan valvontaa riskialtteimpiin hankkeisiin. Tekes on myös ottanut käyttöön asiakkaiden segmentoinnin.

Tekesin kaltaisessa organisaatiossa on syytä korostaa sisäisen valvonnan ja tarkastuksen merkitystä. On syytä kiinnittää huomiota siihen, että Tekesiin ei muodostu ns. vaarallisia työyhdistelmiä, joissa sama henkilö toimii hankeneuvojana ja rahoituspäätöksen valmistelijana ja esittelijänä.

15.6.2005

PATENTTI- JA REKISTERIHALLITUS

Patentti- ja rekisterihallituksen (PRH) perustoimintoja ovat teollisoikeuksien samoin kuin yrityksiä ja yhteisöjä koskevien tietojen rekisteröinti sekä näihin liittyvä tietopalvelu. Pyrkimyksenä on myös hyödyntää perustehtävien tuottamaa asiantuntemusta laajemminkin innovaatiotoiminnan edistämiseksi ja rekisterihallinnon kehittämiseksi.

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kehitys

Vaikuttavuudelle asetetut tavoitteet ovat pääosin toteutuneet tulossopimuksen linjausten mukaisina. Kansainvälinen toiminta on jatkunut aktiivisena, muun muassa valmistauduttiin uuteen tutkivan PCT-viranomaisen asemaan. Viraston kasvavaa roolia tiedon jakajana tukee toteutettu patentti- ja innovaatiolinjan kirjasto- ja tietopalvelun sekä neuvontayksikön yhdistäminen ja uudelleenorganisointi. Innovaatiotoimintaa ja teollisoikeuksia koskevaa viestintää tehostaa PRH:n liittyminen Yrityssuomi.fi portaaliin. Verkkopalvelut ovat myös kehittyneet suunnitellusti. Viraston palvelukyvyyn tilaa arvioidaan seuraavan kerran vuonna 2005 suoritettavalla asiakaskyselyllä. Innovatiivisuuden ja yrittäjyyden edistämiseen tähtäävät kampanjat toteutuivat suunnitellulla tavalla.

Toiminnallinen tuloksellisuus

PRH:n bruttotulot vuodelta 2004 olivat 35 181 442 euroa (32 774 539 euroa vuonna 2003) ja bruttomenot 33 682 536 euroa (32 229 237 euroa vuonna 2003). Kustannusvastaavuuslaskelmassa alijäämäksi muodostui koko viraston osalta noin 0,5 milj. euroa (2,4 milj. euroa vuonna 2002). Kustannusvastaavuusprosentiksi virastotasolla muodostui 99 prosenttia. Merkittävää ylijäämää kertyi tavaramerkeistä (596 000 euroa) ja patenttiyksikössä (549 000 euroa), joista ensin mainittu oli ennakoimaton ja mahdollisesti suunnitelluista maksukorotuksista luopumisen. Alle omakustannusarvon hinnoiteltavissa yksiköissä alijäämää kertyi yhdistysrekisterissä 1 527 000 euroa (kustannusvastaavuus 26 %) ja säätiörekisterissä 177 000 euroa (kustannusvastaavuus 40 %). Yhdistysrekisterin alijäämä perustuu yhteiskuntapoliittisista syistä alihinnoiteltuihin maksuihin ja niitä varten talousarvioon sisältyy tätä kompensoiva määrärahaosuus.

Vuonna 2004 työn tuottavuus kasvoi 5,7 prosenttia kun tavoitteena oli vähintään 0,3 prosentin nousu. Tuottavuus kokonaisuudessaan oli hyvä, mutta yksikkökohtaiset erot olivat suurehkot. Suurinta tuottavuuden nousu oli kaupparekisteriasioissa (21 %) ja tilinpäätös- ja säätiöasioissa (17 %), tuottavuuden laskua syntyi eniten patenttiasioissa (11 %). Keskimääräiset yksikkökustannukset laskivat vuonna 2004 edellisvuodesta nimellisesti 0,8 prosenttia (reaalisesti 3,9 %). Tavoitteena oli, etteivät ao. kustannukset nouse yli 1,9 prosenttia edellisvuodesta.

Tuotokset ja laadunhallinta

Vuoden 2004 osalta käsittelyaikatavoitteet toteutuivat tyydyttävästi. Kansallisten tavaramerkkien ja mallioikeuksien keskimääräiset käsittelyajat lyhenivät hieman, ulkomaisten patenttien ja yhdistysrekisteri-ilmoitusten käsittely jäivät tavoiteaikataulusta. Muiden yksiköiden käsittelyajat pysyivät ennallaan. Yhdistysrekisterissä pyritään ensi tilassa palamaan eduskunnan edellyttämälle tavoitetasolle uusien yhdistysrekisteri-ilmoitusten käsittelyssä.

15.6.2005

Henkisten voimavarojen hallinta

PRH:n palveluksessa oli vuonna 2004 henkilötyövuosina laskettuna 469,7 henkilöä, joista määräaikaista 74. Määrä on pysynyt suhteellisen vakiona useita vuosia, vuonna 2004 lisäystä oli 1,9 prosenttia. Kokonaistyövoimakustannukset olivat noin 19,4 milj. euroa, josta välillisiä työvoimakustannuksia noin 7,2 milj. euroa.

Henkilöstön keski-ikä laski 0,3 vuodella edellisestä vuodesta 45,5 vuoteen, mutta on edelleen hieman valtionhallinnon keskiarvoa korkeampi (44,2 v. 2003). Henkilöstön lähtövaihtuvuus oli 6,2 prosenttia, joka on selvästi valtionhallinnon keskivertoarvoa (3,9 % v. 2003) korkeampi. Vaihtuvuus aikaisempina vuosina pysytteli alle 5 prosentin suuruusluokassa. Korkeahkoa vaihtuvuusprosenttia selittää se, että laskelmiin sisältyy kaikki vuoden aikana päättäneet määräaikaiset virkasuhteet.

Henkilöstön työtyytyväisyyttä selvitettiin neljättä kertaa erillisellä henkilöstölle suunnatulla kyselyllä (henkilöstötilinpäätöksen työtyytyväisyysbarometri). Arviointien keskiarvoa 3,42 (edellisenä vuotena 3,33) asteikolla 1-5 voidaan pitää suhteellisen hyvänä ja vastaa koko valtionhallinnon keskiarvolukua (3,4 v. 2003). Osa-alueista parhaimmiksi arvioitiin edellisten vuosien tapaan työolot, työn sisältö ja haasteellisuus sekä työilmapiiri ja yhteistyö. Heikoimmiksi osa-alueiksi arvioitiin työnantajakuva, tiedon kulku ja kaikista selkeimmin palkkaus (2.7).

Uutta palkkausjärjestelmää koskevaa sopimusta valmisteltiin siten, että allekirjoittaminen mahdollistui vuoden 2005 alussa. Työtyytyväisyysbarometrista ilmenevät palkkauksen kannustavuuteen ja oikeudenmukaisuuteen liittyvät toiveet suuntaavat käynnistyvään uuteen palkkausjärjestelmään huomattavia odotuksia.

15.6.2005

KULUTTAJAVIRASTO

Arvio perustuu tulossopimuspalautteeseen, Kuluttajaviraston toimintakertomukseen ja tilinpäätöslaskelmiin. Käytettävissä on ollut myös Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus vuodelta 2004.

Kuluttajaviraston tehtävänä on kuluttajan aseman turvaaminen ja vahvistaminen yhteiskunnassa. Kuluttajaviraston yhteiskunnallisina vaikuttavuustavoitteina olivat kansainvälisesti korkean kuluttajansuojantason ylläpitäminen varmistamalla tavaroiden ja palvelujen turvallisuus sekä kuluttajan oikeudellinen asema siten, että kuluttaja voi luottaa asiallisiin markkinointitapoihin, kohtuullisiin sopimusehtoihin ja muihin toimintatapoihin ja edistää kuluttajien omia toimintamahdollisuuksia. Nämä hallitusohjelmasta ja kuluttajapoliittisesta ohjelmasta johdetut tavoitteet ovat luonteeltaan jatkuvia ja lopullinen tulos näkyy myöhemmin kuluttajapolitiikan painoarvon lisääntymisenä yhteiskunnassa.

Kuluttajaviraston toiminta on edennyt tulossopimuksen mukaisesti ja virasto on tehtävissään toteuttanut kuluttajapoliittisen ohjelman strategiasia linjauksia.

Kuluttajaviraston toiminnan kulut olivat 6 719 610 euroa, jossa edelliseen vuoteen lisäystä oli 4,5 prosenttia. Toiminnan tuotot olivat 708 015 euroa.

Valtiontalouden tarkastusvirasto on 21.4.2005 antanut Kuluttajaviraston tilintarkastuskertomuksen vuodelta 2004. Tilinpäätöslaskelmat, jotka koostuvat talousarvion toteutumatlaskelmasta, tuotto- ja kululaskelmasta sekä taseesta, on laadittu säännösten mukaisesti. Tuloksellisuuden kuvauksessa esitetyt kustannus-, henkilötyövuosi- ja suorit tiedot sekä maksullisen toiminnan vuositulosta kuvaavat tiedot kustannusvastaavuuslaskelmissa ovat luotettavia ja riittäviä. Talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu.

Kuluttajavirasto käsittelee lisäksi kuluttajajärjestöille maksettavia valtionavustuksia sekä korvausta talous- ja velkaneuvonnan järjestämisestä. Kuluttajajärjestöille maksetut osuudet noudattivat valtion talousarvioesityksen mukaisia jakosuhteita ja määriä.

Kuluttajaviraston toimintakertomuksessa esitetään toimenpiteet tulossopimuksessa sovituisissa hankkeissa ja muussa toiminnassa. Esimerkiksi viestintäpalveluissa kiinnitettiin huomiota palveluiden hinnoittelun läpinäkyvyyteen, operaattorin ja kuluttajan kohtuulliseen vastuunjakoon sekä tietoturvanäkökohtiin. Kuluttajavirasto ja Viestintävirasto perustivat yhteisen ryhmän seuraamaan ja arvioimaan kuluttajien oikeuksien kehittymistä.

Tuoteturvallisuusvalvontaa liittyviä tutkimusprojekteja toteutettiin 18, joissa tutkittujen tuotteiden määrä oli 367. Lääninhallitusten ja kuntien kanssa toteutetuissa markkinavalvontaprojekteissa kiinnitettiin huomiota palvelujen turvallisuuteen mm. valtakunnallinen valvontaprojekti koski kylpylöiden ja uimahallien turvallisuutta.

Valistuksellista tehtävää Kuluttaja virasto toteuttaa paitsi selvityksillä ja vertailuilla sekä julkaisemalla Kuluttajalehteä. Vuoden lopussa lehden tilauksia oli yli 23 000. Valmismatkaliikkeiden valvonnassa noudatettiin palvelusitoumuksia. Valmismatkarekisterissä oli 761 valmismatkaliikettä ja asetettujen vakuuksien arvo oli 187 883 240 euroa. Kuluttajilta että elinkeinonharjoittajilta eri virastoon tulleiden yhteydenottojen määrät ovat jatkuvasti lisääntyneet.

15.6.2005

Yhteydenottojen määrän kehitys

	2002	2003	2004
Ilmoitukset kuluttaja-asiamiehelle	3397	3470	3434
Ennakkotiedustelut markkinoinnista	87	91	107
Ilmoitukset tuoteturvallisuudesta	239	313	350
Notifikaatiot, tuoteturvallisuusvalvonta	153	121	401
Yhteydenotot valmismatkaliikevalvontaan	-	-	1280
Kirjalliset yleistiedustelut	2180	1034	1853
Puhelinneuvonta, yleistiedustelut	8666	8664	
Aineistotilauksiin ohjautuneet yhteydenotot	5317	5562	5975
Aineistotilaukset	2695	2748	2214
www-sivujen sivulataukset	4140637	3614660	4409327
www-sivujen vierailukerrat	655677	509694	679883
Asiakaskäynnit	839	977	1386

Kuluttajavirasto pystyi vastaamaan palvelusitoumuksissaan antamiinsa käsittelyaikatavoitteisiin. Markkinointia koskevissa ennakkotiedusteluissa aika ylitettiin 14 prosentissa. Tämä johtui ennakkotiedustelun monimutkaisuudesta tai asioiden ruuhkautumisesta. Viraston asiakaspalvelua koskevassa kyselyssä 96 prosenttia vastanneista oli saanut tarvitsemansa avun/materiaalin.

Kuluttajaviraston uusi strategia sisältää viraston tehtävän ja vision vuoteen 2008 sekä arvot. Strategian soveltaminen aloitettiin suunnittelemalla sekä viraston sisäisen että ulkoisen toiminnan tehokkuutta parantavat kehittämishankkeet ja aikatauluttamalla ne. Tulossopimuksessa sovitun verkkopalvelustrategian laatiminen ajoitettiin vuodelle 2005.

Virastossa työskenteli vuoden lopussa 91 henkilöä. Viraston työtyytyväisyys on parantunut mm. johtamista kehittämällä. Tulosten perusteella on laadittu työhyvinvoinnin kehittämishankkeita.

Henkilöstön työtyytyväisyys vuosina 2002–2004

	2002	2003	2004
Työn sisältö	3,46	3,55	3,52
Johtaminen	3,04	3,11	3,20
Työyhteisön toimivuus	3,33	3,42	3,56
Kehittymisen tuki	3,21	3,12	3,14
Muut organisaatioon liittyvät asiat	2,94	3,08	3,19

Indeksiarvot: 1= huono, 2=välttävä, 3=tydyttävä, 4=hyvä, 5=erittäin hyvä

Palkkausjärjestelmä valmisteltiin siten, että neuvottelut osapuolten kesken voidaan aloittaa keväällä 2005.

Kuluttajaviraston toimintakertomus ja tilinpäätösasiakirja ovat hyvin laadittuja ja antavat kattavan kuvan viraston toiminnasta. Sen pohjalta toimintaa ja taloutta on hyvä arvioida.

Kuluttajaviraston toiminnan tehokkuuteen ja tuloksellisuuteen jatkossa vaikuttaa olennaisesti se, miten tiedonhallinta- ja verkkopalveluja kehittämällä voidaan lisätä asiakastytyytyväisyyttä ja vastata EU yhteistyön asettamiin vaatimuksiin sekä tehostaa yhteistyötä alue- ja paikallishallinnon kanssa sekä parantaa yleishallinnon toimintoja.

15.6.2005

Valtiontalouden tarkastusviraston raportissa (69/2004) todetaan, että tuoteturvallisuusvalvontaan panostetaan kuntatasolla erittäin vähän. Tuoteturvallisuusvalvonta on osa ympäristöterveydenhuoltoa ja joutuu jatkuvasti kilpailemaan valvontaresursseista mm. elintarvikevalvonnan kanssa. Valtioneuvoston syksyllä 2003 tekemän periaatepäätöksen mukaan paikallistason valvonta keskitetään jatkossa seudullisiin valvontayksiköihin.

Jotta kuluttajien turvallisuus ja toiminnanharjoittajien tasapuolinen kohtelu voitaisiin varmistaa, olisi tärkeää, että jokaiseen uuteen valvontayksikköön saataisiin henkilöstöä, joka voisi hoitaa tuoteturvallisuusvalvontaan. Kuluttajavirasto on yhteistyössä ministeriön kanssa panostanut tähän samoin kuin kokeillut kenttätarkastajatoimintaa suurriskisten ja monimutkaisten kuluttajapalvelusten valvonnassa.

Kuluttajaviraston tulee jatkaa verkkopalvelujensa kehittämistä osana tuottavuushankkeiden toteuttamista.

Kuluttajaviraston toiminnassa ei edelliseen arviointiin liittyen ilmennyt sellaisia seikkoja, joiden nojalla olisi pyydetty lisäselvityksiä.

Yhteenvedona voidaan todeta, että Kuluttajaviraston toiminta on linjassa hallinnonalan strategisten tavoitteiden sekä tulossopimuksessa sovittujen strategisten tavoitteiden kanssa. Virasto on saavuttanut tulostavoitteet ja jatkaa strategiatyönsä toteuttamista suunnitelmallisesti.

Seuraavan vuoden tulostavoitteet käsitellään erikseen syksyn tulosneuvotteluissa. Virastokohtaiset kannanotot otetaan huomioon alustavien tulostavoitteiden laadinnassa vuodelle 2006.

15.6.2005

KULUTTAJAVALITUSLAUTAKUNTA

Arviointi perustuu tulossopimuspalautteeseen ja kuluttajavalituslautakunnan toimintakertomukseen. Käytettävissä on ollut myös Valtiontalouden tarkastusviraston antama tilin-tarkastuskertomus vuodelta 2004.

Kuluttajavalituslautakunta antaa ratkaisusuosituksia kuluttajien ja elinkeinonharjoittajien välisiin yksittäisiin kulutushyödykesopimuksia koskeviin tai muihin kulutushyödykkeen hankintaa liittyviin sekä takaus- ja panttaussitoumuksia koskeviin erimielisyyksiin ja asuntokauppariitoihin. Lautakunta myös sovittelee näitä riitoja. Lisäksi lautakunta antaa neuvontaa ja koulutusta kuluttajaneuvoille ja lausuntoja tuomioistuimille.

Kuluttajavalituslautakunnan antamien ratkaisusuositusten noudattamisasteeksi on sovittu 70–80 prosenttia. lautakunta antoi 1 013 hyvityssuositusta. Alustava noudattamisaste 77 prosenttia niistä suosituksista, joista oli saatu tieto.

Kuluttajavalituslautakunnan toiminnan menot olivat 1 636 184,95 euroa ja vuodelle 2005 siirtyi 57 247,10 euroa.

Valtiontalouden tarkastusvirasto on 26.4.2005 antanut kuluttajavalituslautakunnan tilin-tarkastuskertomuksen vuodelta 2004. Tilinpäätöslaskelmat, jotka koostuvat talousarvion toteutumalaskelmasta, tuotto- ja kululaskelmasta sekä taseesta, laadittu säännösten mukaisesti. Tuloksellisuuden kuvauksessa esitetyt taloudellisuus-, tuottavuus-, kustannus- ja suorit tiedot ovat luotettavia ja riittäviä. Palvelukykyä koskevia tietoja voidaan pitää riittävinä. Taloussäännössä tuli esiin puutteita, joiden johdosta kuluttajavalituslautakunnan on syytä ryhtyä toimenpiteisiin. Talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu.

Valituksia saapui 2004 3 982 kappaletta. Valitusten määrä lisääntyi 2 prosentilla edellisestä vuodesta.

Käsittelyaika asuntokauppaosastolla oli keskimäärin 13,9 kuukautta. Tavoitetta (11 kk) ei vielä kukaan saavutettu, mutta keskimääräistä käsittelyaikaa pystyttiin lyhentämään 2:lla kuukaudella. Yleisellä osastolla käsittelyaikatavoite saavutettiin.

Yksinkertaisessa käsittelyssä ratkaistiin noin 13 prosenttia (516 kpl) päättyneistä valituksista. Sovintojen, joihin voidaan laskea myös valituksesta luopuminen, määrä oli 1506 kpl ja osuus päättyneistä valituksista on 38 prosenttia.

Raportissa on esitetty lautakunnan lopputuotteiden (=päädetty valitukset) määrät ja kustannukset/lopputuote. Yhden päätetyn valituksen hinta oli 443,09 euroa.

Lautakunnassa oli vuonna 2004 yhteensä 28 henkilöä ja palkkausmenot ovat lautakunnan suurin menoerä. Lautakunta käytti lisäksi harjoittelijatyövoimaa ja sivutoimisia esittelijöitä.

Kuluttajavalituslautakunnan toimintakertomus ja tilinpäätösasiakirja ovat hyvin laadittuja ja antavat kattavan kuvan lautakunnan toiminnasta. Sen pohjalta toimintaa ja taloutta on hyvä arvioida.

15.6.2005

Lautakunta toimii edelleen siellä tehdystä menettelytapojen kehittämisestä ja toiminnan tehostamisesta huolimatta sekä henkilöstöressurssien että määrärahojen osalta äärirajoilla

Lautakunnan toiminnan vaikeutena on koko sen toiminta-ajan ollut asioiden ruuhkautuminen ja käsittelyaikojen pitkittyminen. Vuonna 2001 valmistuneen arvioinnin ja kuluttajariitatyöryhmän muistion jälkeen lautakunta on tuloksellisesti kehittänyt toimintatapojaan.

Kuluttajavalituslautakunnan toiminnassa ei edelliseen arviointiin liittyen ilmennyt sellaisia seikkoja, joiden nojalla olisi pyydetty lisäselvityksiä.

Yhteenvetona voidaan todeta, että kuluttajavalituslautakunnan toiminta on linjassa hallinnonalan strategisten tavoitteiden sekä tulossopimuksessa sovittujen strategisten tavoitteiden kanssa. Lautakunta on saavuttanut tulostavoitteensa.

Kuluttajavalituslautakunta siirretään kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalalta oikeusministeriön hallinnonalalle 1.9.2005. Siirtoa ja kuluttajavalituslautakuntaa koskevan lainsäädännön uudistamista on valmisteltu oikeusministeriön työryhmässä (raportti 2004:20). Valmistelun pohjana oli edellä mainittu kuluttajariitatyöryhmän mietintö.

15.6.2005

KILPAILUVIRASTO

Arvio perustuu tulossopimuspalautteeseen, Kilpailuviraston toimintakertomukseen ja tilinpäätöslaskelmaan. Käytävissä on ollut myös Valtiontalouden tarkastusviraston antama tilintarkastuskertomus vuodelta 2004.

Kilpailuvirasto turvaa taloudellista kilpailua puuttamalla kilpailunrajoituslain ja EU:n kilpailusääntöjen vastaisiin kilpailunrajoituksiin sekä vaikuttamalla kilpailun toimivuuteen. Virasto valvoo yrityskauppoja ja hoitaa sille kuuluvat kansainväliset tehtävät.

EY:n perustamissopimuksen kilpailusääntöjen uusi täytäntöönpanoasetus (1/2003) sekä kansallisen kilpailunrajoituslain muutos tulivat voimaan 1.5.2004. Kansallisesti luovuttiin poikkeuslupajärjestelmästä, tarkistettiin seuraamusmaksun määrää koskevia säännöksiä ja otettiin käyttöön kilpailunrikkomismaksusta vapauttamisjärjestelmä kartellien paljastamiseksi. Myös viranomaisten toimivaltuuksia tarkastettiin.

Komissio ja jäsenmaiden kilpailuviranomaiset muodostavat EU:n kilpailuviranomaisten verkoston (European Competition Network, ECN), jonka sisällä voidaan vaihtaa myös luottamuksellista tietoa. Verkoston yhteyteen on perustettu lukuisia mm. eri toimialojen kilpailuolosuhteiden selvittämiseen keskittyviä asiantuntijatyöryhmiä.

Yhteistyö EU:n piirissä lähti hyvin käyntiin ja Kilpailuvirasto on panostanut lainsäädäntöuudistuksiin liittyen sovitulla tavalla yritysten ohjaukseen ja neuvontaan.

Kilpailuviraston toimintamenot olivat 4 704 024 euroa. (2004 määräraha 4 688 000 euroa) Vuodelle 2005 siirtyi 838 791,18 euroa. Viraston mukaan tämä on varattu suurempiin vuonna 2005 toteutettaviin investointeihin, joita ovat asianhallintajärjestelmä, puhelinjärjestelmän uusiminen ja henkilötietojärjestelmän hankinta.

Valtiontalouden tarkastusvirasto on 20.4.2005 antanut Kilpailuviraston tilintarkastuskertomuksen vuodelta 2004. Tilinpäätöslaskelmat on todettu laaditun säännösten mukaisesti. Tuloksellisuuden kuvauksessa kolmen vuoden vertailuna esitetty kustannus-, henkilötövuosi-, käsittelyaika ja suoritustiedot ovat luotettavia ja riittäviä. Maksullisen toiminnan vähäisyydestä johtuen kannattavuustietoja ei ole ollut tarpeen esittää.

Kilpailuviraston 30.3.2005 hyväksytystä tilinpäätösasiakirjasta puuttuu talousarvioasetuksen 63 §:n edellyttämä talousarvion toteutumalaskelma. Talousarvion toteutumalaskelma on kuitenkin esitetty 10.2.2005 allekirjoitetuissa tilinpäätöslaskelmissa. Kirjeratkaisujen käsittelyaikatiedot on esitetty toimintakertomuksessa osittain virheellisesti.

Viraston päätoiminnoissa eli kilpailuvalvonnassa ja kilpailun edistämisessä on edetty tulossopimuksen edellyttämällä tavalla. Valvonnassa panostettiin kartellivalvontaan ja määräävän markkina-asemaan liittyvissä kysymyksissä erityisesti tele- ja energia-asioihin. Viraston tekemien päätösten ja kirjeratkaisujen mediaanikäsittelyajat laskivat olennaisesti.

MEDIAANIKÄSITTELYAJAT	2002	2003	2004
Päätökset, päiviä/vuosia	653 / 1,8	835 / 2,9	449 / 1,2
* Muutos edelliseen vuoteen verrattuna, %	33,5	27,9	— 46,2
Kirjeratkaisut, päiviä	119	48	25
* Muutos edelliseen vuoteen verrattuna, %	35,2	— 59,7	— 47,9

15.6.2005

Viraston toiminta tehostui myös tapausmäärien valossa.

	2002	2003	2004
Ratkaistut tapaukset	388	386	539
Yrityskauppa-asiat, ratkaisut	153	137	90

Virasto luokittelee kotimaiset kilpailunrajoitustapaukset vaikuttavuudeltaan ja vaativuudeltaan kolmeen luokkaan. Vaativimpaan luokkaan kuului viime vuonna ratkaistuista tapauksista 7–8 prosenttia.

Lääninhallitukset osallistuvat kilpailun edistämiseen ja kilpailuvalvontaan. Kilpailuvirasto solmii niiden kanssa tulossopimukset, joissa sovitaan yhteistyön tavoitteista. Kilpailuasioidin käytettiin yhteensä 5,8 henkilötyövuotta (7,3 vuonna 2003).

Lääninhallituksissa käsitellyt kilpailuasiat vuosina 2002—2004, lkm

	2002	2003	2004
Kilpailuviraston lääninhallituksille toimittamat tapaukset	35	24	37
Suoraan lääninhallituksissa vireille tulleet tapaukset	44	53	40
Lääninhallitusten oma-aloitteisesti käynnistämät tutkimukset	7	4	3
Tarkastukset	10	5	5
Yhteensä	96	69	85
Päätetyt tapaukset	67	69	66

Edellä mainittujen lisäksi raportissa on esitetty mm. EU-tapausten määrät ja kustannukset päätoiminnoittain 3 vuoden vertailuna samoin. On huomattava, että virastossa tehdään lisäksi ei- mittavissa olevaa työtä mm. kilpailun edistämiseen liittyvää työtä sekä kotimaista ja kansainvälistä yhteistyötä ja viestintää. Virasto antaa yhä useammin lausuntoja valmisteilla olevista lakiesityksistä sekä on edustettuna eri työryhmissä.

Virastossa oli 67 virkaa. Toteutunut henkilötyövuosimäärä oli 66,4. Harjoittelijat ja siviilipalvelusmiehet mukaan lukien henkilötyövuosimäärä oli 73.

15.6.2005

Vakinaiset henkilötyövuodet jakaantuivat päätoiminnoille seuraavasti:

	htv 2002	htv 2003	htv 2004
Monopolivalvonta		19	19
Kartellivalvonta		19	20
Kilpailun edistäminen		8	8
Kansainväliset asiat	9	9	8
Päätoiminnot yhteensä	49	55	55
Hallinto sekä viestintä ja valmennus	14	13	12
Yhteensä	63	68	67

Koulutuspanostuksessa keskityttiin kilpailun taloustieteelliseen liittyvän osaamisen kehittämiseen. Viraston henkilöstön vaihtuvuus kääntyi viime vuonna jälleen nousuun. Virastolla ei ole ollut ongelmia löytää uusia työntekijöitä.

Palkkausjärjestelmän kehittäminen ei edistynyt aikataulussa. Tavoitteena oli siirtyä uuteen järjestelmään vuoden 2004 aikana. Tarjous uudesta järjestelmästä annettiin järjestöille tammikuussa 2005.

Kilpailuviraston toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat -raportti antaa kattavan kuvan viraston toiminnasta kilpailun edistämisen, monopoli- ja kartellivalvonnan, kansainvälisten asioiden ja viestinnän näkökulmasta tarkasteltuna. Myös raportoinnin tunnusluvut antavat riittävän kuvan toiminnan kehityksestä. Sen pohjalta toimintaa ja taloutta on hyvä arvioida.

Kilpailuvirasto on korjannut Valtiontalouden tarkastusviraston raportissa mainitut tilinpäätösasiakirjoissa olleet puutteet sekä asiakirjoihin että NETRAssa oleviin tietoihin. Viraston tulee jatkaa verkkopalvelujensa kehittämistä osana tuottavuushankkeiden toteuttamista.

Kilpailuviraston toiminnassa ei edelliseen arviointiin liittyen ilmennyt sellaisia seikkoja, joiden nojalla olisi pyydetty lisäselvityksiä.

Yhteenvetona voidaan todeta, että Kilpailuviraston toiminta on linjassa hallinnonalan strategisten tavoitteiden sekä tulossopimuksessa sovittujen strategisten tavoitteiden kanssa. Kilpailuvirasto on saavuttanut tulostavoitteet.

Seuraavan vuoden tulostavoitteet käsitellään erikseen syksyn tulosneuvotteluissa. Virastokohtaiset kannanotot otetaan huomioon alustavien tulostavoitteiden laadinnassa vuodelle 2006.

15.6.2005

MATKAILUN EDISTÄMISKESKUS

Matkailun edistämiskeskuksen (MEK) toiminnan tuloksellisuutta tilikaudelta voidaan pitää kohtalaisena. Toiminnan painopisteitä on tarkennettu ja toimintaa keskitetty Suomen kannalta keskeisille markkina-alueille.

Päiväkävijöiden määrä kasvoi vajaalla viidellä prosentilla ja yöpyvien matkailijoiden määrä yli yhdeksällä prosentilla. Yhteensä Suomessa käyneiden ulkomaalaisten matkailijoiden määrä oli kaikkien aikojen suurin. Rekisteröityjen yöpymisten määrä kuitenkin aleni 0,8 prosenttia. Suomen markkinaosuudeksi Pohjoismaihin saapuvasta matkailusta asetettu tavoite saavuttiin eli 14,5 prosenttia.

Ulkomaisesta matkailusta saataville tuloille asetettua kasvutavoitetta ei saavutettu. Tulot jäivät edellisvuotiselle tasolle. Matkailuyrittäjillä on vuodelle 2005 positiiviset suhdanneodotukset, mikä vaikuttaa myös myönteisesti MEKin toimintaan.

Laadulliset tavoitteet saavutettiin tilikaudella hyvin. Niin hallinnollisia kuin kampanjakohtaisiakin toimintoja kehitettiin ja tehostettiin suunnitelmallisesti. Asiakastyytyväisyys pysyi edelleen korkealla tasolla. Se nousi edellisestä mittauksesta 0,5 yksikköä tasolle 8,15. Toteutettiin sisäinen organisaatioilmapiiritutkimus, jossa MEK saavutti kaikissa mitatuissa kymmenessä osa-alueessa paremmat tulokset kuin suomalaisten asiantuntijaorganisaatioiden keskiarvo.

Kun markkinointipanostusten tarve on kasvamassa ja budjettirahoitus säilyy entisellään, on tärkeää vapauttaa resursseja lisäpanostuksiin toimintoja tehostamalla. Tulosoikeuksien painopisteenä tuleekin olemaan sekä ulkomaan toimistojen että kotimaan toimintojen toimintamallien taloudellisuuden arviointi ja toimenpiteiden toteuttamisen seuranta. Myös ulkoistamisen ja muiden vaihtoehtoisten toimintamallien käyttömahdollisuuden arviointia jatketaan.

Ministeriön johtoryhmän on tärkeä huomata markkinointipanostusten vaikuttavuuden aikaviive. Esimerkiksi tilikauden markkinointipanostusten tulokset näkyvät viiveellä, jopa vasta vuosien päästä. Markkinointi ei myöskään yksistään vaikuta matkailijamääriin vaan niihin vaikuttavat myös mm. tulokehitys, kilpailutilanne sekä vallitsevat trendit ja niiden muutokset.

Toteutetut toimet tuloksellisuuden parantamiseksi ovat olleet oikeansuuntaisia. Tuloksellisuuden raportointia on kyetty kehittämään MEKin toimintaa paremmin kuvaavaksi. Eri-tyisesti on kehitetty tulos/panossuhdetta kuvaavaa indeksiä. Myös muiden mittareiden kehittäminen jatkuu yhtenä painopisteenä MEKin kampanjoihin osallistuvan elinkeinon antaman suoran palautteen lisääminen toiminnan tuloksellisuudesta.

15.6.2005

ENERGIAMARKKINAVIRASTO

Energiamarkkinaviraston toiminnan yhteiskunnallinen vaikuttavuus toteutui vuoden 2004 tulossopimuksessa asetettujen tavoitteiden mukaisesti viraston toiminnan tärkeimmillä tulosalueilla, joita ovat sähkö- ja maakaasuverkkotoiminnan valvonta. Virasto valmistautui tehokkaasti ja hyvissä ajoin vuoden 2005 alussa käynnistyneeseen sähkömarkkinalain mukaiseen verkkotoiminnan kohtuullisuusvalvonnan täytäntöönpanoon sekä mukautui joustavasti sähkömarkkinalain muutoksen eduskuntakäsittelyn etenemisen aikatauluun.

Energiamarkkinavirasto käynnisti vuoden 2004 toisella puoliskolla päästökauppalain mukaiset uudet tehtävät, joihin kuuluivat päästölupien myöntäminen ja päästökaupparekisterin perustaminen. Päästökaupparekisteri perustettiin kansainväliset yhteensopivuusvaatimukset täyttävällä ja teknisesti korkeatasoisella tavalla.

Toiminnallisen tehokkuuden edistämiseksi Energiamarkkinavirasto käynnisti asianhallinta- ja tietojenkeruujärjestelmien kehittämishankeen, jonka tavoitteena oli varautua sähkö- ja maakaasumarkkinalakien mukaisiin tutkintapyyntöjen käsittelyaikavaatimuksiin. Virasto valmisteli sähköisiin asianhallintajärjestelmiin siirtymistä toiminnan tehokkuuden lisäämiseksi. Vuoden 2004 puolivälissä otettiin käyttöön palvelu, joka tekee mahdolliseksi päästölupahakemuksen ja tarkkailusuunnitelman laatimisen sähköiselle lomakkeelle ja niiden toimittamisen virastolle sähköisessä muodossa.

Tulossopimuksessa oli asetettu palvelukykyä ja suoritteita koskevat tavoitteet, jotka koskivat vireillä olevien toimenpidepyyntöjen käsittelyn päättämistä. Asetetut tavoitteet voidaan katso saavutetuiksi. Vuonna 2004 päätettiin kaikkiaan 800 asiaa. Näistä 233 oli sähkömarkkinoihin liittyviä valvonta- ja hallintopäätöksiä.

Vuoden 2004 alussa Energiamarkkinaviraston henkilöstön määrä oli 18 ja vuoden lopussa 29. Henkilöstön määrän lisääminen oli tarpeen viraston tehtäväkentän laajentumisen vuoksi. Viraston työmäärää lisäsivät etenkin sähkö- ja maakaasuverkkotoiminnan uuteen valvontamalliin siirtymisen aiheuttamat tehtävät sekä päästökauppalailla virastolle osoitetut uudet tehtävät. Henkilöstön keski-ikä laski uusien palkattujen työntekijöiden myötä kolmella vuodella edellisen vuoden keski-ikästä.

Kauppa- ja teollisuusministeriö katsoo, että Energiamarkkinavirasto on saavuttanut ministeriön virastolle vuoden 2004 tulossopimuksessa asettamat tulostavoitteet.

Virasto toimii jatkuvassa ja tiiviissä vuorovaikutussuhteessa kauppa- ja teollisuusministeriön energiaosaston kanssa. Viraston tulostavoitteista sovitaan ja tulostavoitteiden toteutumista seurataan kahdesti vuodessa pidettävissä tulostalouksissa. Viraston toiminnan ohjeistus ja seuranta on ollut riittävää.

Ministeriö katsoo, että virasto on oma-aloitteisesti käynnistänyt riittävät toimenpiteet toiminnan tuloksellisuuden ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi.

Ministeriö tukee viraston pyrkimyksiä määrittää selkeästi toiminnan strategiset painopistealueet. Ministeriö tukee Energiamarkkinaviraston voimavarojen kohdistamista näille alueille.

15.6.2005

KEKSINTÖSÄÄTIÖ

Keksintösäätiö on ollut aktiivinen tulossopimuksessa sovitussa toimissaan keksintöjen alkuvaiheiden edistämässä ja tukemisessa, millä pyritään edistämään uutta liiketoimintaa joko uusina yrityksinä tai uusina tuotteina nykyisissä yrityksissä. Asiamiesverkostojen ansiosta palvelujen saatavuus koko maassa on hyvä hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti.

Neuvontapalvelujen kysyntä jatkoi kasvua, yli kymmenellä prosentilla, mikä osoittaa palvelun tarpeellisuutta. Myös säätiöön ja asiamiehille arvioitaviksi tulleiden ehdotusten määrä kasvoi. Myönteisiä rahoituspäätöksiä tehtiin edellisvuosia vähemmän, jolloin rahaa hanketta kohden oli enemmän. Kaupallistuneiden hankkeiden määrä pysyi edellisvuosien tasolla eikä tavoiteltua kasvua saavutettu.

Keksintöjen myyntiprosessia on hiottu vastuuttamalla sovittuja toimenpiteitä entistä paremmin ja organisoimalla hyödyntäjäyritysten kartoitusta. Keksi ja Tee –kampanja kohdistettiin yhteen alueeseen, josta ei kuitenkaan suuria tuloksia syntynyt. Myös keksijöiden ohjaukseen kiinnitettiin entistä enemmän huomiota. Tulokset eivät vielä näy, mutta tehostettujen toimenpiteiden voi odottaa tuovan tuloksia.

Innovatiivisuudelle myönteistä ilmapiiriä säätiö edisti osallistumalla erilaisiin tapahtumiin ja kilpailujen järjestämiseen. Säätiö asiamiehineen olikin hyvin esillä julkisuudessa, mikä innostaa keksijöitä ottamaan yhteyttä.

Tuottojen kasvu perustui lähinnä valtionavustuksen kasvuun, mutta myös keksintöprojektien tuotot olivat suuremmat kuin edellisvuosina. Sen sijaan maksullisten palvelujen tuotot olivat edelleen lähes olemattomat. Tavoitteen mukaisesti keksijöille osoitetun suoran tuen osuus kasvoi 14 prosenttia. Toisaalta epäsuorakin tuki kasvoi 12 prosenttia, joten suoran ja epäsuoran tuen suhteessa ei tapahtunut merkittävää muutosta. Hallintomenojen osuus oli suurempi kuin tavoitteeksi oli asetettu.

Rahoitushakemusten käsittelyajoissa päästiin erinomaisen hyvin tavoitteeseen, sillä käsittelyaikojen keskiarvo oli kaksi kuukautta, kun tavoitteena oli alle kolme kuukautta. Myönteisissä tapauksissa kolmannes ja kielteisissä tapauksissa puolet päätöksistä tehtiin alle kuukaudessa.

Keksintösäätiössä on parin vuoden aikana käynnistetty toimenpiteitä taloudellisuuden ja tuloksellisuuden parantamiseksi sekä seurannan tehostamiseksi. Ministeriö katsoo, että työtä tällä saralla tulee jatkaa, sillä se on jo tuottanut konkreettisia tuloksia niin, että kuluja on saatu vähennettyä ja takaisinperintää lisättyä. Sisäisen valvonnan kontroleja tulee edelleen kehittää ja raportoida siitä ministeriölle.

Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomus keksintötoiminnan edistämiseen myönnettyjen valtionavustusten käytöstä ei ollut vielä käytettävissä tätä arviointia tehtäessä. Tarkastuskertomuksen kannanottoihin palataan viimeistään syksyn tulosneuvottelujen yhteydessä.

Lisää tietoa Keksintösäätiön ja sen asiamiesverkostojen vaikuttavuudesta saadaan, kun ministeriö käynnistää syksyllä vaikuttavuusarvioinnin.

15.6.2005

SUOMEN STANDARDISOIMISLIITTO SFS RY

Standardisoinnin merkitys EU:n sisämarkkinoilla on vakaasti kasvamassa. Standardien hyödyntäminen sääntelyssä laajenee, mikä lisää omalta osaltaan standardisoinnin tarvetta ja julkishallinnollista merkitystä. Tähän suuntaan vaikuttavat uusina aloina erityisesti kulltajansuoja-, tuotevastuu-, ympäristö- sekä työturvallisuuksääntelyn kehittyminen. Säännellyn alueen lisäksi standardisointia käytetään yhä enemmän myös vapaaehtoisuuteen perustuvien EU:n sisämarkkinoita edistävien pyrkimysten yhteydessä. Esimerkkinä tästä on ehdotus Euroopan Parlamentin ja Neuvoston direktiiviksi palveluista sisämarkkinoilla. Ympäristönäkökohtien integrointi standardisointiin on ollut myös yhtenä EU-tason kehityshankkeena. Asiaa koskeva komission tiedonanto annettiin vuoden 2004 maaliskuussa sekä sen pohjalta neuvoston päätelmät kesäkuussa. Yleisempää standardisointipolitiikkaa viitotettiin joulukuussa annetuissa neuvoston päätelmissä.

Merkittävä osa standardisoinnista tapahtuu vielä eurooppalaisella tasolla, vaikka toisaalta on nähtävissä siirtyminen yhä enenevässä määrin maailmanlaajuiselle tasolle. Suomen Standardisoimisliiton toiminnan merkitys kansainvälisessä työssä Suomen tarpeiden välittäjänä korostuu näin ollen entisestään.

Suomen standardisoimisjärjestelmässä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia vuoden 2004 aikana. Standardisoimislain uudistaminen on palautunut perusvalmisteluun ja siihen vaikuttaa asiaan liittyvien EU-säädösten mahdollinen valmistelu.

SFS:n toiminta vuonna 2004 on kokonaisuutena ottaen ollut sovittujen suuntaviivojen mukaista. Myönnetty rahoitus 1 610 000 euroa on käytetty vuoden 2004 rahoituspäätöksessä annettujen ohjeiden mukaisesti.

Tulosohjausprosessin ja rahoitussuunnittelun sekä rahoituspäätöksen yhteensovittamista on jatkettu siten, että SFS on yksilöinyt pitkän aikavälin arvionsa valtionrahoituksen tarpeesta vuosina 2005–2009. Rahoitusmenettelyn sovittamista uuden valtioavustuslain mukaiseksi on jatkettu.

Toimialayhteisöavustusten käytön koordinointi on kehittynyt edelleen parempaan suuntaan. Toimialayhteisöjen raportointi avustusten käytöstä on parantunut. Parhaita raportointikäytäntöjä on esitetty malliksi muille toimialayhteisöille.

SFS:n verkkosivuja on uusittu asiakasystävällisemmäksi.

KTM:n hallinnonalaan liittyvä standardisointi on hoidettu asianmukaisesti. Tällä alueella korostuu standardisoijien ja viranomaisten välisen yhteistyön merkitys.

Eurooppalaisia standardisointilinjauksia on käsitelty toimialayhteisöiltapäivien yhteydessä sekä uudelleen aktivoituneessa standardisointilautakunnassa.

Ympäristömerkinnän taloudellinen tilanne on parantunut edellisten vuosien tappiollisen toiminnan jälkeen.

15.6.2005

Mitään suurempia poikkeamia tulostavoitteista ei ollut. Pitkään vaivanneet ongelmat käännöstöiden sujuvuudessa ovat ilmeisesti ainakin jossain määrin helpottumassa käännösohjelman ansiosta.

Yhteenvetona voidaan todeta, että SFS:n toiminta on ollut sekä tulostavoitteiden että kehittämistoimintojen osalta tulosneuvotteluissa sovitun mukaista.

15.6.2005

FINPRO RY

Keskeisenä tavoitteena Finpro ry:n toiminnan yhteiskunnallisessa vaikuttavuudessa on lisätä suomalaisten yritysten valmiuksia kohdata kilpailu globaaleilla markkinoilla samantyyppisistä lähtöasetelmistä kuin kilpailevat yritykset. Finpron keskeiset tulostavoitteet pien- ja keskisuurten yritysten kansainvälistymisen edistämiseksi ja viennin edistämiseksi yleensä ovat samansuuntaiset kauppa- ja teollisuusministeriön asettamien tavoitteiden kanssa.

Tavoitteen saavuttamiseksi eri innovaatio- organisaatiot ovat lisänneet yhteistyötään ja ne koordinoivat yhdessä palveluitten asiakaslähtöistä tarjontaa ja jakautumista laadukkaiden ja monipuolisten palveluiden turvaamiseksi. Finpron asiakkaista 91 prosenttia katsoo, että Finpron palveluiden käytöllä on merkitystä yrityksen kansainvälistymisessä (80 % vuonna 2003). Asiakkaista 45 prosenttia katsoo Finpron palveluiden käytön vaikuttaneen ratkaisevasti kansainvälisen liiketoimintansa onnistumiseen.

Finpron yleisavustus on pysynyt samansuuruisena useita vuosia, yleisavustuksen suhteellinen osuus on pienentynyt muiden kustannusten noustessa. Yleisavustuksen määrä vuonna 2004 oli 20 030 000 euroa. Finpro kattaa voimassa olevien säädösten mukaan vähintään 25 prosenttia toiminnastaan palveluittensa myynnistä saamallaan tuloilla. Yleisavustuksen osuus toiminnan kokonaismenoista vuonna 2004 oli 71 prosenttia.

Finpro ry:n toimintaan myönnetyn yleisavustuksen osuus on alkuvuodesta 2004 ollut 80 prosenttia henkilöstön palkka- ja lakisääteisiin sosiaalikuluihin ja vuokriin sekä 50 prosenttia muihin toiminnan kannalta välttämättömiin menoihin. Yleisavustuksen osuudet yhdistettiin vuonna 2004 75 prosenttiin molemmissa ryhmissä. Osa kuluista on edelleen rajattu yleisavustuksen ulkopuolelle. Ministeriön yleisavustus ei kohdistu tytäryhtiön toimintaan.

Markkinaosasto katsoo, että Finpro ry:n toiminta on ollut taloudellista ja tuloksellista ja että Finpro on käyttänyt sille osoitetun yleisavustuksen tarkoituksenmukaisesti.

Finpron palveluista kaksi kolmasosaa tulee suunnata pienille ja keskisuurille yrityksille. Finpron palveluista osa on maksullisia ja osa maksuttomia perusneuvontaan liittyviä asiantuntijapalveluita. Finpron asiakkaina on vuonna 2004 ollut kaikkiaan 3 800 yritystä (3 100 vuonna 2003). Uusia asiakkaita näistä oli noin 400. Asiakkaista vientikeskusten palveluita käytti 1 600 yritystä ja markkinointiviestinnän palveluita 1 052 yritystä.

Pk-yritysten osuus vientikeskuspalveluitten käyttäjien joukossa vuonna 2004 oli 68,4 prosenttia (68,1 % vuonna 2003). Markkinointiviestinnän palveluitten käyttäjistä pk-yrityksiä oli 53,8 prosenttia (37,0 % vuonna 2003). Markkinointiviestinnän palveluihin sisältyvät mm. ministerivetoisten valtuuskuntien matkat, hankeneuvonta, EU-ohjelmat ja vientirenkkaat sekä joukko erillisprojekteja (esim. Irak-hanke ja EBRD-projektit). Vientirenkkaissa kaikki osallistujat ovat pk-yrityksiä, kun muissa hankkeissa (erillisprojekteissa) valtaosa osallistujista on suuria yrityksiä.

Finpro kohdistaa palvelunsa pk-yritysten lisäksi kasvuyrityksille, jollaiseksi Finpron käyttämän määritelmän mukaan luetaan yritys, joka on asettanut tavoitteekseen 15 % liike-

15.6.2005

vaihdon kasvun vuoden aikana. Toimeksiantoja tilanneiden yritysten joukosta 9,5 % oli määritelmän mukaisia kasvuyrityksiä.

Finpron ylläpitämässä viejätiedostossa on noin 4 000 suomalaisen yrityksen tiedot, Finpron verkkosivuille tehtiin vuonna 2004 kaikkiaan 1 041 000 sivulatausta. Maakansioista tehtiin 207 000 sivulatausta ja laivauskäsikirjasta 50 600 sivulatausta. Call Centerin kautta yhteydenottoja tuli yhteensä 6 600, näistä puhelimitse 3 400 ja sähköpostilla 3 200.

Finpro on lisännyt yhteistyötään muiden julkisten palvelutuottajien kanssa, osallistumalla mm. aktiivisesti ns. kuutosten ja kvartetin toimintaan, joissa muina osallistujina ovat TE-keskukset, Tekes, Finnvera, Sitra, UM ja Fintra. Finpro on vuonna 2004 uusinnut yhteistyösopimuksensa ulkoasiainministeriön kanssa. Yhteistyössä Finpron ja Tekesin kanssa on käynnistetty uusi FinChi innovaatiokeskus Shanghaissa Kiinassa.

Vuonna 2004 Finprolla oli 50 vientikeskusta 40 maassa ja kaksi vientikeskusta Suomessa (Helsinki ja Oulu). Hammerfestin vientikeskuksen toiminnot siirrettiin Osloon ja Saksassa yhdistettiin kaikki toiminnot Berliinin ja Münchenin toimipisteisiin.

Finpron tytäryhtiö Finpro Marketing Oy toteutti vuonna 2004 120 markkinointiviestinnän projektia, joissa oli osallistujina 800 yritystä. Tytäryhtiön liikevaihto oli vuonna 2004 16,5 milj. euroa. Eniten tapahtumia toteutettiin Venäjällä.

Palveluiden laatua ja Finpron toiminnan sisäistä tehokkuutta mitataan Tasapainotetun tuloskortin mittarein.

Finpron palveluksessa oli vuonna 2004 yhteensä 314 henkilöä (338 vuonna 2003), näistä 99 kotimaassa (97 vuonna 2003) ja 215 ulkomailla vientikeskuksissa (241 vuonna 2003). Finpron henkilöstön tyytyväisyyttä kartoitetaan sisäisellä asiakastytyväisyyskyselyllä sekä STAR-kyselyllä. Ensimmäiseen osallistui 80 % henkilöstöstä ja jälkimmäiseen 60 % henkilöstöstä. Sisäisen asiakastytyväisyyskyselyn keskiarvo oli 3,0 ja STAR-kyselyn palautteen keskiarvo 3,4 (skaala 1-5). Finprossa työskentelyä pidettiin mielenkiintoisena. Työ tarjoaa vastausten mukaan paljon oppimismahdollisuuksia. Julkisessa hallinnossa on tietoisesti huomioitu henkilöstön rekrytoinneissa molempien sukupuolten edustus. Sukupuolten välinen tasa-arvo tulisi Finprossa pyrkiä huomioimaan paremmin niin vientikeskusten päälliköiden kuin muiden johtavien toimien henkilövalinnoissa.

Yhteenvetona Finpron toiminnan vaikuttavuudesta ja tuloksellisuudesta voidaan todeta, että Finpron toiminta on ollut tavoitteellista ja tuloksellista. Finpro on saavuttanut sen toiminnalle asetetut vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden tavoitteet. Finpron toimintaa ja toiminnalla aikaansaatuja tuloksia seurataan yhteisesti sovituin mittarein, asiakastytyväisyysmittauksin sekä tasapainotetun tuloskortin mittarein. Finpron tilinpäätös ja toimintakertomus ovat raportoinnissaan kattavia ja selkeitä ja antavat oikean kuvan toiminnan kehityksestä. Tulosten seuranta on Finprossa asianmukaista ja riittävää.

Hankeneuvonnan ensimmäisten vuosien toiminnasta laadittavaa raporttia ei asetetun tavoitteen mukaisesti saatu valmiiksi vuonna 2004. Selvitys on toimitettu ministeriöön alkuvuonna 2005. Valtiontalouden tarkastusviraston vuonna 2004 valmistunutta kertomusta on käsitelty ministeriön ja Finpron välisissä tulosneuvotteluissa laajasti. Kertomuksessa esiin tuodut ehdotukset tulosjohtamisen kehittämistä huomioidaan käytännön työssä.

15.6.2005

Ministeriön Finpron toiminnalle asettamat tulostavoitteet ovat yhteiskunnallisen vaikuttavuuden osalta melko yleisellä tasolla, näiden tavoitteiden tueksi on vuonna 2004 kehitetty uusia, konkreettisia, mitattavissa olevia tavoitteita. Finpron toiminnassa keskeisellä sijalla ovat lähivuosina Suomessa saatavien palveluitten kehittäminen ja lisääminen. Tämä ei onnistu ilman merkittäviä lisäpanostuksia tähän toimintaan. Finpron tulosjohtamisessa käytetyt keinot ja menetelmät ovat yhdistyksen toiminnan laajuuteen ja määrään nähden kattavat ja riittävät.

15.6.2005

INVEST IN FINLAND –SÄÄTIÖ

Suorien sijoitusten globaali lasku näyttää pysähtyneen ja mm. Unctad arvioi sijoitusten hitaasti kääntyvän nousuun. Palvelujen osuus suorissa sijoituksissa näyttää kasvavan. Palvelualojen osuus on myös meillä tasaisesti kasvanut ja kasvun uskotaan jatkuvan.

Invest in Finlandin keräämien tietojen mukaan Suomeen tulneiden ulkomaisten yritysten määrä laski vuonna 2004. Ostettujen ja perustettujen yritysten kokonaismäärä oli 168, kun se vuonna 2003 oli 190. Merkittävä muutos edelliseen vuoteen oli kokonaan uusien yritysten (greenfields) määrän kasvu. Näitä oli 88 (73 v. 2003), eli yli puolet kokonaismäärästä, yritysostoja oli 80 (117 v. 2003). Tämä selittyy ehkä kaupan ja palvelujen alojen suurella osuudella. Tuotantolaitoksia kokonaismäärästä oli 26, kaupan alan yrityksiä 56 ja palvelualan yrityksiä 85. Suurimmat investointien lähdemaat olivat Ruotsi, josta tuli 51 yritystä, Iso-Britannia 21, Tanska 18, USA 18 ja Saksa 13. Ruotsi on perinteisesti ollut suurin investoija Suomeen.

Yritykset jakautuivat Invest in Finlandin painopistealoille seuraavasti: tieto- ja viestintäteknologia 55, terveydenhuoltoteollisuus 10, ympäristöteknologia ja –palvelut 12, metsäklusteri 6, kauppa ja palvelut 65 (muut kuin em.), muut 20. Suomeen tulleista investoinneista 9 on Invest in Finlandin asiakkaita.

Vuonna 2003 käynnistetty strategiaprosessi saatiin vuonna 2004 päätökseen ja sen tuloksena kiteytettiin Invest in Finlandin toiminta-ajatus, visio ja arvot. Strategiaproessin perusteella määriteltiin Invest in Finlandin menestystekijät, strategiset teemat sekä kohdistamiseen ja verkottumiseen niin kotimaassa kuin kansainvälisesti perustuva toimintamalli. Osana prosessia on määritelty kohdetoimialat ja -markkinat sekä tavoitteet vuoteen 2007 asti tiimitasolle vietyinä.

Uusi strategia pohjautuu kansallisiin etuihin ja sen tavoitteena on toiminnan tehokas foku-sointi sekä verkottunut toimintatapa. Toiminnan tavoitteena on kasvattaa uusien ulkomaisten yritysten määrää Suomessa ja siten tukea elinkeinopolitiikan tavoitteita ja talouden kasvua. Strategian edellyttämä toimintalogiikan perusidea on hahmoteltu tavalla, joka samalla muodostaa tulokortin. Sen perusteella on täsmennetty onnistumisen alueet ja kutakin onnistumisen aluetta koskevat kriittiset menestystekijät. Kutakin kriittistä menestystekijää on konkretisoitu määrittelemällä edistymistä kuvaavat mittarit sekä kutakin mittaria koskevat konkreettiset tavoitteet. Mittareiden määrittelyssä on korostettu niiden ohjaavaa vaikutusta.

Invest in Finlandin käsittelemiä ulkomaisia hankkeita oli 79 (42 vuonna 2003). Näistä uusia oli 43, mikä vastasi asetettua tavoitetta. Hankkeet olivat 18 eri maasta. 11 oli intialaisia ICT-alan yrityksiä, Iso-Britanniasta oli 16 hanketta, myös pääosin ICT-yrityksiä, ja Saksasta oli 15 ja Ruotsista yhdeksän hanketta eri toimialoilta. Muutamia toimeksiantoja on saatu myös Venäjältä, Yhdysvalloista, Kanadasta, Kiinasta ja Alankomaista. Yksittäisiä Puolasta, Norjasta, Israelista, Islannista, Irlannista, Etelä-Afrikasta, Itävallasta, Italias-ta, Sveitsistä ja Belgiasta. Hankkeet ovat pääosin Invest in Finlandin painopistealoilta.

Henkilöstön kanssa on käyty kehityskeskustelut syksyllä 2004 ja koko henkilöstö on osallistunut visio- ja strategiatyöskentelyyn. Ilmapiiritutkimuksen pohjalta on vuonna 2004 muutettu johtoryhmän työskentelyä siten, että työhön osallistuu koko henkilöstö. Koke-

15.6.2005

mukset ovat olleet myönteisiä. Se on edistänyt sisäisen yhteistyön sekä henkilöstön työtyytyväisyyden ja työhyvinvoinnin kehittymistä.

Koulutusmenoihin on panostettu selvästi enemmän kuin aiempina vuosina. Koko henkilöstön osallistuminen päätökseen saatuun strategiaprosessiin on ollut merkittävä osaamista kehittävä toimenpide. Suuri osa koulutuspanostuksista on ollut uuden strategian pohjalta tehtyä sisäisten prosessien (BSC, TTS) kehittämistyötä ja niihin liittyvää koulutusta. Balanced Score Card (BSC) on uudistettu koko henkilöstön työnä vastaamaan uutta strategiaa ja siitä johdettavissa olevaa operatiivista toimintaa. Tulokortti on pelkistetty kuvaamaan toimintaa mahdollisimman konkreettisesti. TTS, kauppa- ja teollisuusministeriölle vuosittain laadittava keskipitkän tähtäimen toiminta- ja taloussuunnitelma, on laadittu henkilöstön oppimisprosessin pohjaksi yhteistyönä.

Käytyjen tulohjauskeskustelujen ja tilinpäätösaineiston pohjalta ministeriö toteaa, että keskeiset vuodelle 2004 asetetut tavoitteet on saavutettu, mutta kiinnittää samalla huomiota seurantamittareiden ja toimintastrategian jatkuvan kehittämisen tarpeellisuuteen.

Suoritetun tarkastuksen ja käytyjen tulohjauskeskustelujen perusteella voidaan todeta, että valtionapu on käytetty ministeriön päätösten ja voimassa olevien ohjeiden mukaisesti ja että myönnettyllä tuella on pääosin saavutettu muut säätiön vuoden 2004 toiminnalle asetetut tavoitteet.

15.6.2005

VALTION YDINJÄTEHUOLTORAHASTO

Valtion talousarvion ulkopuolinen Valtion ydinjätehuoltorahasto tarkoittaa pääosin rahastoa ydinjätehuoltoon varautumiseksi (*"varautumisrahasto"*). Sen tehtävänä on kerätä, säilyttää ja turvaavasti sijoittaa ne varat, jotka tulevaisuudessa tarvitaan ydinjätteistä huolehtimiseksi. Rahaston varat kerätään ydinjätehuoltovelvollisilta organisaatioilta, joilla on oikeus lainata vakuuksia vastaan 75 prosenttia rahasto-osuudestaan.

Ydinjätehuoltorahaston luonteen vuoksi sen ensisijaisena päämääränä ei ole tuottaa taloudellista voittoa vaan varmistaa ydinjätehuollon toteutus tulevaisuudessa. Rahaston sijoitustoiminnasta sekä lainaustoiminnan korkotuotoista mahdollisesti kertyvillä voitoilla hyvitetään jätehuoltovelvollisten rahasto-osuuksia.

Tilikaudella 2004 varautumisrahaston voitto oli noin 28 miljoonaa euroa ja tase vuoden lopussa noin 1,37 miljardia euroa. Rahaston varat kattavat tällä hetkellä arvioidut ydinjätehuollon tulevat kustannukset.

Vuoden 2004 alusta alkaen Valtion ydinjätehuoltorahastoon on kuulunut lisäksi *erillisvarallisuuksina kaksi ns. tutkimusrahastoa*, ydinturvallisuustutkimusrahasto ja ydinjätetutkimusrahasto, joiden tarkoituksena on kerätä vuosittain ydinlaitosten haltijoilta varoja tutkimustoimintaan jaettavaksi. Tutkimusvarat, jaetaan vastaavasti vuosittain tutkimukseen kokonaisuudessaan vähennettynä välttämättömillä hallintokuluilla. Vuonna 2004 kerättiin ja jaettiin tutkimusvaroja yhteensä noin 3,7 miljoonaa euroa.

Valtion ydinjätehuoltorahaston tilinpäätöksen liitteiksi laaditaan erilliset tilinpäätökset varautumisrahastosta ja tutkimusrahastoista.

Ministeriö vahvisti Valtion ydinjätehuoltorahaston tilinpäätöksen asian oltua valmistavasti käsiteltävänä valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa. Tilintarkastus on suoritettu 9.2.2005. Toinen kahdesta tilintarkastajista oli JHTT-tilintarkastaja. Rahaston tilintarkastajilla ei ole ollut huomauttamista rahaston tilinpäätöksestä.

Ministeriöllä niinikään ei ole huomauttamista Valtion ydinjätehuoltorahaston toiminnasta eikä tilinpäätöksestä varainhoitovuodelta 2004.

15.6.2005

VALTIONTAKUURAHASTO

Valtiontakuurahasto (VTR) on valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto, joka siirtyi 1.1.1999 lukien kauppa- ja teollisuusministeriön yhteyteen. Rahastosta säädetään valtiontakuurahastosta annetussa laissa (444/1998) sekä em. lain nojalla annetussa asetuksessa (957/1998). Aikaisemmin VTR:a hoiti Valtiontakuu keskus, jonka toiminnot siirrettiin vuoden 1999 alusta lukien Valtion erityisrahoitusyhtiö Finnvera Oyj:hin.

Valtiontakuurahastolain 8 §:n mukaan kauppa- ja teollisuusministeriön tulee huolehtia rahaston kirjanpidosta ja vahvistaa rahaston talousarvio Finnvera Oyj:n tilikautta vastaavalle ajanjaksolle. Valtioneuvosto vahvistaa rahaston tilinpäätöksen.

VTR:n tarkoituksena on turvata Finnvera Oyj:n antamien vientitakuiden, takausten ja muiden valtiontakuurahastolain 4 §:ssä tarkoitettujen sitoumusten täyttäminen. Sen varoista hoidetaan myös entisen Valtiontakuu keskuksen ja sitä edeltäneiden vientitakuulaitoksen ja valtiontakauslaitoksen antamat takuut, takaukset ja muut vastuusitoumukset.

Rahaston tehtävänä on toimia puskurina valtion budjetin suuntaan valtiontakuurahastolain 4 §:n mukaisen valtion takuu- ja takaustoiminnan osalta, joten sen toiminnan luonne on pääasiallisesti tekninen. Rahastossa olevat varat ovat osa valtion yleistä kassavarantoa, joka on Valtiokonttorin hoidossa. Rahaston pääoman sijoittamisesta osana valtion yleistä kassahallintoa laskennallisesti tulevat tuotot jäävät kokonaisuudessaan Valtiokonttorille.

Operatiivinen toimija valtiontakuurahaston vastuulla olevan takuu- ja takaustoiminnan osalta on valtion omistama erityisrahoitusyhtiö Finnvera Oyj. Tulostavoitteiden asettaminen, mittaaminen ja seuraaminen vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan osalta tehdään Finnvera Oyj:n rahoitustoiminnalle.

VTR:n toiminnan teknisen luonteen sekä rahaston ja Finnvera Oyj:n työnjaon vuoksi valtiontakuurahastolle ei ole asetettu tulostavoitteita. Tilinpäätöksessä ei esitetä myöskään tarkentavaa tunnuslukuanalyysiä valtion takuustoiminnan tuloksellisuudesta ja kannattavuudesta. Sen sijaan Finnvera Oyj esittää vuosikertomuksessaan ja raportoinnissaan yksityiskohtaisempaa tilasto- ja vertailuaineistoa vienti- ja erityistakaustoiminnasta.

Voidaan yleisesti arvioida, että VTR on suoriutunut hyvin teknisestä valtiontakuurahastolain mukaisista hallinnointi- ja muista tehtävistään vuonna 2004.

VTR:n johtokunta ja sivutoimiset pääsihteeri ja sihteeristö hoitavat lähinnä rahaston tekniseen hallinnointiin kuuluvia tehtäviä. Johtokunnan tulee seurata, että VTR:n valtion keskuskirjanpidossa olevan yhdystilin määrä pysyy riittävänä lain nojalla tehtävien rahastomaksujen ja -lainten maksamiseen. Johtokunta tekee kauppa- ja teollisuusministeriölle esityksen, että se ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin, jos rahaston yhdystilin varojen määrä ei riitä rahaston menojen kattamiseen. Yhdystilin saldo oli vuoden 2004 lopussa noin 189 miljoonaa euroa. Vuoden 2004 osalta Finnvera Oyj:n valtiontakuurahaston vastuulla olevan vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan tulos oli noin 33,3 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Rahaston yhdystilin varojen riittävyys ei aiheuttanut toimenpiteitä vuoden 2004 aikana.

15.6.2005

VTR:n vastuulla olevien vientitakuiden ja erityistakausten raportointijärjestelmää on kehitetty siten, että kauppa- ja teollisuusministeriö sekä Finnvera Oyj:n edustaja(t) raportoivat vientitakuutoiminnan riskeistä talouspoliittiselle ministerivaliokunnalle kaksi kertaa vuodessa. Raportointi tehdään vuodesta 2005 alkaen keväällä valtiontakuurahaston tilinpäätöksen valmistumisen yhteydessä sekä myöhemmin toisella vuosipuoliskolla. Rahaston vastuulla olevien vastuusitoumusten ja niistä mahdollisesti aiheutuvien takuu/takaustapoiden korvaamiseen tarvittavien varojen määrää (rahaston yhdystilin varojen riittävyys) Finnvera Oyj arvioi ns. Credit Risk+ -riskinhallintajärjestelmällä. Raportoinnissa seurataan muun muassa vastuiden maantieteellistä, sektorikohtaista ja yritysriskiluokkiin jakautumista.

Lisäksi kauppa- ja teollisuusministeriö ohjaa ja seuraa Finnvera Oyj:n toimintaa (ml. VTR:n vastuulla oleva vientitakuu- ja erityistakaustoiminta) osana jatkuvaa omistaja- ja elinkeinopoliittista ohjausta.

Kauppa- ja teollisuusministeriö pitää tärkeänä, että Finnvera Oyj edelleen kehittää yhtiön riskinhallintajärjestelmää, jossa yhtenä merkittävänä osana on VTR:n vastuulla oleva vientitakuu- ja erityistakaustavastuukanta riskeineen ja riskikeskittymineen.

15.6.2005

HUOLTOVARMUUSKESKUS JA HUOLTOVARMUUSRAHASTO

Arvio perustuu tulossopimuspalautteeseen sekä Huoltovarmuuskeskuksen (HVK) ja Huoltovarmuusrahaston (HVR) toimintakertomukseen ja tilinpäätöslaskelmaan.

HVK on kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalalla toimiva laitos, jonka hoidossa on budjettitalouden ulkopuolinen huoltovarmuusrahasto. HVK:n toiminta perustuu huoltovarmuuden turvaamisesta annettuun lakiin, HVK:sta annettuun asetukseen sekä valtioneuvoston päätökseen huoltovarmuuden tavoitteista. Valtioneuvoston antaman tavoitepäätöksen (350/2002) mukaan Euroopan unionissa toteutetut varautumistoimenpiteet, kansainvälisestä energiaohjelmasta tehty sopimus sekä eri maiden kanssa solmitut kahdenväliset sopimukset kriisitilanteiden taloudellisesta yhteistyöstä muodostavat huoltovarmuuden osan kansallisen varautumisen rinnalla.

Huoltovarmuuden turvaamisen perustana on myös valtioneuvoston periaatepäätös yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisesta (YETT 27.11.2003). Siinä kauppa- ja teollisuusministeriön vastuulle yhdessä valtiovarainministeriön ja liikenne- ja viestintäministeriön kanssa on määritetty talouden ja yhteiskunnan toimivuus.

Yleisenä tavoitteena on ylläpitää ja tarvittaessa lisätä yhteiskunnan taloudellisissa rakenteissa jatkuvuutta siten, että väestön toimeentulo, maan talouselämän toiminta ja maan puolustuskyky eivät vaarannu normaaliaikojen häiriöissä ja poikkeusoloissa. Tähän tavoitteeseen pyritään vähentämällä yhteiskunnan teknisten perusrakenteiden häiriöalttiutta ja parantamalla niiden elpymiskykyä sekä turvaamalla kriittisten tavaroiden ja palvelujen saatavuutta. Huoltovarmuuden kehittyminen on yhteydessä maan yleiseen taloudelliseen menestymiseen. Huoltovarmuus pidetään tasolla, jolla vallitsevien uhkakuvien mukaan kansalaisten elinmahdollisuudet, maan talouselämän toimintaedellytykset ja maanpuolustuksen taloudellinen pohja eivät vaarannu.

Poikkeusoloja varten tarvittavia selvittely-, suunnittelu- ja järjestelytehtäviä varten on puolustustaloudellinen suunnittelukunta (PTS), jonka sihteeristönä toimii HVK.

HVK:n toiminta on edennyt tulossopimuksen mukaisesti ja virasto on tehtävissään noudattanut edellä mainitun lainsäädännön ja päätösten linjauksia.

Valtioneuvosto vahvisti HVK:n ja Puolustustaloudellisen suunnittelukunnan tilinpäätöksen 19.5.2005. Tilinpäätös noudattaa kirjanpitolakia ja hyvää kirjanpitotapaa. Tilinpäätöksen mukaan HVR:n voitto oli vuodelta 2004 72 milj. euroa. Tulosta voidaan pitää poikkeuksellisen hyvänä. Se johtui ennen kaikkea öljyn kierrätyskauppojen onnistumisesta yli odotetun.

HVK:n ja HVR:n toimintakertomuksessa kuvataan HVK:n ja Puolustustaloudellisen suunnittelukunnan toimintaa laajasti. Suomen huoltovarmuuden tilaa kuvaa lisäksi ei-julkinen huoltovarmuusindikaattori.

Vuoden 2004 tulossopimuksessa määritellyt tehtävät toteutettiin sovitulla tavalla. Kertomusvuoden aikana kiinnitettiin erityistä huomiota huoltovarmuusalan kansainvälisen yhteistyön kehittämiseen. Yhteistyö energiasektorilla EU:n ja IEA:n kanssa oli tärkeällä si-

15.6.2005

jalla. EU-yhteistyötä silmällä pitäen rahoitettiin tutkimusprojekti, jonka tavoitteena oli kehittää uusi lähestymistapa huoltovarmuusproblematiikkaan EU:ssa.

Muut toiminnalliset tulostavoitteet liittyivät yhteiskunnan teknisten perusrakenteiden kehittämiseen, kuljetus-, varastointi- ja jakelujärjestelmien kehittämiseen, elintarvikehuoltoon, energiahuoltoon, sosiaali- ja terveydenhuoltoon sekä sotilaallista maanpuolustusta tukevaan tuotantoon ja sen ylläpitoon.

Varmuusvarastoinnin ja muun toiminnan taloudellista onnistumista kuvaa tuloslaskelma. Tavoitteena on pitää varmuusvarastojen hoitokorvausten kasvu pitkällä aikavälillä enintään yleisen kustannustason kehitystä vastaavana. Tähän vaikuttaa mm. kotimaan öljymarkkinoiden rakenteen ja omistuspohjan kehitys. Tavoitteena on, ettei varmuusvarastojen pilaantumistappioita tule. Tässä onnistuttiin hyvin.

Öljyvarastojen laajan kierrättämisen seurauksena materiaalien tasearvot ovat nousseet selvästi kolmen viimeisen vuoden aikana. Tämä vaikuttaa tuloksentekomahdollisuuksiin tulevana vuosina.

Työn laadukkuuden ensisijaisena kriteerinä on huoltovarmuuden edistämiseksi tehtävän työn vastaavuus modernien uhkakuvien kanssa. HVK ja PTS tekevät tarvittaessa esityksiä valtioneuvoston tasolla päätettävien yleisten tavoitteiden ajankäytöstä sekä edistävät ja koordinoivat valmiussuunnittelun tavoitteiden ajankäytöstä hallinnossa ja elinkeinoelämässä.

HVK ja PTS tuottavat hallinnolle ja elinkeinoelämälle valmiussuunnitteluohjeita ja muita valmiusasiakirjoja sekä edistävät atk-avusteista valmiussuunnittelua. Tämä työ on edennyt suunnitelmien mukaan.

Maan huoltovarmuuden tilaa kuvaa PTS:n ylläpitämä huoltovarmuusindikaattori. Sen rakennetta ollaan uudistamassa vastaamaan uusia uhkakuvia. Työ on kesken.

Henkilöstön määrä kasvoi kahdella 29:ään. Kasvu johtui siitä, että lähivuosina odotettavan erittäin nopean eläkkeelle siirtymisen aiheuttamaa vaihtuvuutta tasattiin aientamalla eräitä rekrytointeja. Lisäksi valmiussuunnitteluun osallistuu PTS:n toimielimissä 14 poolisihteeriä ja valmiuspäällikköä, joista 4 päätoimista. Suomen Nato-edustustossa Brysselissä toimii erityistehtävissä HVK:n lähettämä asiantuntija.

PTS:n toimielimissä tehdään valmiussuunnittelua kymmeniä henkilötyövuosia vastaava määrä. Tästä työstä suurin osa on valtiolle kustannuksetonta. Tavoitteena on suunnata tämä työpanos entistä paremmin vastaamaan moderneja uhkakuvia, joissa aseellisen hyökkäyksen uhka maahamme on vähentynyt ja normaaliaikojen häiriöt kriittisissä järjestelmissä ovat entistä selkeämmin painopisteenä. Lähestymistapana tässä uudelleensuuntaamisessa ovat huoltovarmuuden tavoitealueita vastaavat taloudelliset klusterit.

HVK:n ja HVR:n toimintakertomus ja tilinpäätösasiakirja ovat hyvin laadittuja ja antavat kattavan kuvan niiden toiminnasta. Asiakirjojen pohjalta toimintaa ja taloutta voidaan hyvin arvioida.

15.6.2005

HVK:n toiminnassa ei edelliseen arviointiin liittyen ilmennyt sellaisia seikkoja, joiden nojalla olisi pyydetty lisäselvityksiä.

Lähitulevaisuuden kehittämiskohteina tulevat edelleen pysymään huoltovarmuusalan kansainvälisen yhteistyön kehittäminen erityisesti Euroopan unionin puitteissa. Erityisesti tämä kehittämistyö koskee energiasektoria ja elintarvikehuoltoa. Samoin kehittämiskohteina tulevat olemaan Puolustustaloudellisen suunnittelukunnan ja huoltovarmuuskeskuksen toiminnan jatkuva kehittäminen vastaamaan moderneja uhkakuvia. Tähän liittyen erityisesti teknisten järjestelmien asettamat vaatimukset huoltovarmuudelle ovat keskeinen kehittämiskohde.

Vuonna 2005 on odotettavissa nopea henkilökunnan rekrytointitarpeen kasvu eläkkeelle siirtymisten johdosta.. Tähän on varauduttava ja huolehdittava siitä, että toiminta jatkuu edelleen häiriöttä.

Laitoksen operatiivinen toiminta tuloslaskelman valossa on ollut viime vuosina onnistunutta. Kauppatoimissa on kuitenkin jatkuvasti tarkkailtava niiden mahdollisesti aiheuttamia häiriöitä markkinoilla.

Puolustustaloudellisen suunnittelukunnan tavoitteita, organisaatiota ja työtapoja on uudistettu vastaamaan modernin yhteiskunnan uhkia. Myös PTS:stä annettu laki ja asetus on uudistettava lakiteknisesti ja toimialan osalta.

HVK:n toiminta on linjassa voimassa olevan lainsäädännön, valtioneuvoston päätösten, hallinnonalan strategisten tavoitteiden ja tulossopimuksessa sovittujen strategisten tavoitteiden kanssa. Tältä pohjalta virasto jatkaa strategiayönsä toteuttamista suunnitelmallisesti.

Yksikkökohtaiset laajemmat ja perustellut arvioinnit vuodelta 2004

TYÖVOIMA- JA ELINKEINOKESKUKSET

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteuttamisesta

Työvoima- ja elinkeinokeskuksille (TE-keskukset) asetettiin tulosneuvotteluissa strategiset tavoitteet koko hallituskauden ajalle. Keskukset ovat toteuttaneet pitkäjänteisesti asetettuja tavoitteita, joita ovat:

- työllisyysasteen nostaminen ja työttömyyden aleneminen
- osaamisen, yrittäjyyden ja muiden kasvun edellytysten vahvistaminen
- tasapainoinen aluerakenne ja maaseudun elinvoimaisuus

Tavoitteet ovat hallitusohjelmassa määriteltyjä yhteiskunnallisia tavoitteita, joita TE-keskukset toteuttavat tiiviissä yhteistyössä alueiden muiden toimijoiden ja muiden TE-keskusten kanssa. Oleellista on siten toimia yhteistyössä ja verkottuneena tavoitteiden saavuttamiseksi. Strategiset tavoitteet suuntaavat TE-keskusten toimintaa, niiden toteutusta ei mitata TE-keskustasolla.

Kaikkien TE-keskuksen kanssa on sovittu myös yhteisiä vuositason numeerisia tavoitteita, joiden toteuttamiseen TE-keskukset voivat itse vaikuttaa ja jotka tukevat hallitusohjelman strategisia tavoitteita.

Suhteellisen hitaan talouskasvun takia työpaikkojen määrän kasvu ja työttömyyden aleneminen pysähtyi useissa maakunnissa vuosina 2001–2003. Vuoden 2004 aikana työllisten määrä alkoi jälleen hieman kasvaa ja työttömyys aleni. Yritysten investointihalukkuus kasvoi, ja siten TE-keskukset pääsivät vaikuttamaan alueiden kehittymiseen tarjoamalla sekä rahoitusta että asiantuntija-apua alkaville ja kasvaville yrityksille. Jokaisella alueella on myös erityispiirteitä, jotka vaikuttavat yleiseen kehitykseen. Esimerkiksi muuttoliike ja väestön ikääntyminen aiheuttavat erityisesti Kainuussa tilanteen, jossa työmarkkinoille tulee uutta nuorta työvoimaa selvästi vähemmän kuin työmarkkinoilta poistuu eläkkeelle vetäytyviä. Lähivuosina sama tilanne koskee lähes koko Suomea.

TE-keskuksille asetettujen vaikuttavuusmittareiden tuloksia arvioitaessa ja otettaessa samalla huomioon alueiden yleinen kehitys, TE-keskukset ovat onnistuneet saavuttamaan asetetut vuositason tavoitteet kaikkien kolmen strategisen tavoitteen kohdalla. Yksittäisiä poikkeamia on TE-keskuskohteisesti, mutta mitään erityisiä havaintoja ei ole siitä, että tuloksia ei olisi saavutettu riittävällä tasolla.

Myös TE-keskusten laaduntuottokyky sekä henkilöstön työtyytyväisyys ovat sovitulla tasolla. TE-keskusten tunnettuus potentiaalisessa asiakaskunnassa ei aivan saavuttanut sovitua tasoa ja siinä oli huomattavia eroja TE-keskusten välillä. Asiakastytyväisyys pysyi kuitenkin edellisen vuoden hyvällä tasolla 8,1 (asteikko 4–10). TE-keskusten tunnettuus ja käyttö lisääntyivät seitsemän prosenttia edellisestä vuodesta ollen 67 prosenttia vuonna

2004. Asiakkaat kokevat TE-keskusten palvelut erittäin hyödyllisiksi (arvosana 4,5 asteikolla 1-5). Myös TE-keskusten palvelumielikuva on hyvä (7,5).

Tavoitteita taloudellisuudelle, tuottavuudelle ja maksullisen toiminnan kannattavuudelle ei oltu asetettu vuodelle 2004. Tulostavoitteet maksulliselle toiminnalle asetettiin vuodelle 2005. TE-keskusten (ml. työvoimatoimistot) liiketaloudellisten täyskatteellisten suoritteiden tuotot olivat yhteensä noin 9,8 milj. euroa (vuonna 2003 9,0 milj. euroa) ja kustannusvastaavuus 106 %. Tuotot koostuvat pääosin Henkilöstöratkaisista ja Henkilöstövuokrauksesta. Ilman työvoimatoimistoja TE-keskusten tuotot olivat yhteensä 52 000 euroa (vuonna 2003 54 000 euroa). Tulojen vähäisyydestä johtuen ei kustannusvastaavuutta ole saatavilla.

Taloudellisuudesta ja tuottavuudesta TE-keskukset esittivät tietoja 24 suoritteen osalta siten, että esitettyjen tietojen kattavuus oli 69 % TE-keskusten toiminnan kustannuksista. Vastaavasti työvoimatoimistojen osalta suoritteita oli 14 ja niiden kattavuus 96 % työvoimatoimistojen kustannuksista. Taloudellisuustiedot tuotettiin vuonna 2004 ensimmäistä kertaa kauppa- ja teollisuusministeriön johdolla laaditun keskitetyn, automaattisen ja TE-keskuksille yhdenmukaisen laskentajärjestelmän mukaan. Tavoitteita taloudellisuudelle, tuottavuudelle ja maksullisen toiminnan kannattavuudelle ei oltu asetettu vuodelle 2004. Tulostavoitteet maksulliselle toiminnalle asetettiin vuodelle 2005.

2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulostavastuun kannalta sekä kehittämistarpeet

TE-keskukset laativat toimintakertomukset ministeriön toimintakertomusmallin pohjalta, jolloin toimintakertomuksessa on edellisvuotta yhteneväisemmin ja kattavammin raportoitu tuloksellisuuden eri osa-alueista. Tunnusluvut ovat pääosin olleet saatavilla johdon tietojärjestelmästä, mutta tietojen ajantasaisessa ylläpidossa on edelleen kehitettävää sekä TE-keskusten että ohjaavien ministeriöiden osalta.

3. Yksikön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

VTV on esittänyt lähes kaikkien TE-keskusten tarkastusraporteissa vuodelta 2004 taloudellisuutta ja tuottavuutta koskevien tietojen osalta seuraavaa: *Koska työvoimatoimistojen kustannusten kohdentaminen perustuu otantaa käyttäen laadittuun työaikakirjanpitoon ja laskennan toteuttamiseen liittyy olennaista epätarkkuutta, ei tuloksellisuuden kuvauksessa esitettynä tietoja voida pitää luotettavina. Esitettynä tietoja voidaan pitää riittävinä edellyttäen, että jatkossa esitetään myös vertailuvuosien tiedot.*

TE-keskusten taloudellisuus- ja tuottavuustiedot perustuvat kauppa- ja teollisuusministeriön johdolla laadittuun keskitettyyn, TE-keskuksille yhdenmukaiseen laskentajärjestelmään. Tältä osin ministeriön näkökulmasta TE-keskusten esittämät tiedot ovat asianmukaisia. Laskenta toteutettiin em. järjestelmällä ensimmäistä kertaa vuodelta 2004, jolloin

myös itse järjestelmässä on edelleen kehitettävää. Tästä johtuen ei myöskään aikaisempien vertailuvuosien tietoja ei ole saatavissa.

KTM on omalta osaltaan pyrkinyt vaikuttamaan siihen, että työvoimatoimistojen työajan seuranta saataisiin kokoaikaiseksi. Myös ministeriön näkökulmasta otanta aiheuttaa epäluotettavuutta työaikakirjanpitoon. Laskennan toteuttamista kehitetään edelleen ministeriön toimesta. Vuonna 2005 otantapohjainen seuranta työvoimatoimistoissa jatkuu edelleen työministeriön antaman ohjeistuksen perusteella.

Laillisuusmuistutuksia on VTV antanut lähinnä maksullisen toiminnan kannattavuuden seurannasta ja sen vuosituloksen esittämisestä viidelle TE-keskukselle. Em. hintatuettu maksullinen toiminta on kuitenkin päättynyt vuoden 2004 lopussa. Ilmoitusvelvollisuuksia ei VTV:n tarkastusraporteissa TE-keskusten osalta ole lainkaan.

4. Ministeriön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

TE-keskusten edellisissä tilinpäätösarvioinneissa pyydettyihin lisäselvityksiin ja kehittämisehdotuksiin on vastattu ja tehdyt toimenpiteet ovat olleet oikeansuuntaisia, pääosin myös riittäviä. TE-keskuskohdaiset arvioinnit otetaan huomioon alustavien tulostavoitteiden laadinnassa vuodelle 2006.

GEOLOGIAN TUTKIMUSKESKUS

Kauppa- ja teollisuusministeriön arvio perustuu Geologian tutkimuskeskuksen (GTK) toimittamaan tilinpäätösasiakirjaan vuodelta 2004 ja toiminnasta muuten saatuun informaatioon. Käytettävissä on ollut myös Valtion talouden tarkastusviraston laatima GTK:ta koskeva tilintarkastuskertomus vuodelta 2004.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

1.1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Pitkän aikavälin tavoitteet: Toiminnan pitkän aikavälin vaikuttavuustavoitteena on varmistaa yhteiskunnan ja elinkeinoelämän tarvitsemien maankamaran raaka-ainevarojen saatavuus ja niiden kestävä käyttö, edistää taloudellista ja ympäristötekijät huomioonottavaa maankäyttöä sekä luoda edellytyksiä alan teolliselle kehitykselle, työllisyydelle ja alueiden tasapainoiselle kehitymiselle.

Tutkimuskeskus on edistänyt toiminnallaan hyvin pitkän aikavälin vaikuttavuustavoitteita ja siten myös hallituksen tavoitteita elinkeino-, ympäristö- ja tietoyhteiskuntapolitiikassa. GTK on onnistunut asiakaslähtöisellä toimintatavallaan vastaamaan sekä julkisen sektorin että kaivannaisalan yritysten tarpeisiin ja aktivoimaan uutta kysyntää. Sekä maksullisten palveluiden kysyntä että yhteisrahoitteisen tutkimuksen volyymi kasvoivat edellisestä vuodesta ja tulotavoite ylitettiin merkittävästi.

GTK:n toiminnan vaikuttavuutta tehostaa merkittävästi se, että säädöksiin perustuvat tehtävät ja yhteisrahoitteiset hankkeet toteutetaan monipuolisessa yhteistyössä muiden julkisten toimijoiden (valtion viranomaiset, tutkimuslaitokset, yliopistot, kunnat) kanssa. Palvelujen aktiivinen siirtäminen yhä enemmän verkkopohjaiseksi on helpottanut niiden käyttöä ja parantanut niiden tavoitettavuutta.

GTK:n strategian mukaista toiminnan alueellista profilointia ja palveluiden alueellista saatavuutta edisti kauppa- ja teollisuusministeriön päätös Länsi-Suomen alueyksikön perustamisesta Kokkolaan. Päätös tehtiin GTK:n esityksen mukaisena. GTK:n kansainvälinen verkottuminen kehittyi suotuisasti sekä naapurimaiden kanssa että EU-tasolla.

Tiedotusvälineiden kiinnostus GTK:n toimintaa kohtaan lisääntyi selvästi ja oli kauttaaltaan positiivista. Myös tutkimuskeskuksen internetsivuilla kävijöiden määrä kasvoi neljänneksellä ja saavutti lähes puolen miljoonan kävijän tason.

Tavoite: Maa- ja kallioperäkartoitusta ohjataan tarveselvityksiin pohjautuen raaka-ainehuollon ja yhdyskuntasuunnittelun tarpeisiin. Raaka-ainetutkimuksia suunnataan strategisten painotusten mukaisesti kullan, platinaryhmän metallien, perusmetallien, teol-

lisuusmineraalien, luonnonkivien sekä turve-, maa-aines- ja pohjavesivarojen kartoitukseen.

Raaka-ainetutkimusten painopiste on ollut tavoitteiden mukaisesti jalo- ja perusmetallien sekä teollisuusmineraalien ja -kivien etsinnässä ja turvetutkimuksissa. GTK edisti aktiivisesti omalla panoksellaan ”Kiven vuosi”- teemavuoden tilaisuuksissa luonnonkivien käyttöä ja alan yritystoimintaa.

Tavoite: Maankäyttö- ja ympäristösektorilla tutkimuskeskus etsii ratkaisuja yhteiskunnan ja asiakkaiden ympäristöongelmiin kestävän kehityksen periaatteen pohjalta.

Maankäyttöön ja ympäristöön liittyvä toiminta on ollut tavoitteiden mukaista. Ministeriö yhtyy GTK:n arvioon, että monet uudet yhteisrahoitteiset hankkeet ja kaivosympäristötutkimusten kasvanut kysyntä heijastavat tutkimuskeskuksen vahvistunutta asemaa maankamaraan liittyvien ympäristökysymysten puolueettomana asiantuntijana.

Tavoite: Verkottumista asiakas- ja sidosryhmien kanssa lisätään. Tutkimuskeskuksen kansainvälistymistä edistetään integroitumalla entistä tiiviimmin eurooppalaiseen tutkimusyhteisöön, kehittämällä aktiivisesti lähialueitoimintaa sekä panostamalla erityisesti Afrikan maihin suuntautuvaan vientitoimintaan.

Verkottuminen on lisääntynyt tavoitteiden mukaisesti sekä kotimaassa (yliopistot ja tutkimuslaitokset) että kansainvälisesti (Pohjoismaat, Venäjä Iso-Britannia, EU:n rahoittamat uudet hankkeet).

1.2 Toiminnallinen tuloksellisuus

Kokonaisuutena voidaan todeta, että tutkimuskeskus on saavuttanut hyvin sekä yleiset toiminnalliset tavoitteensa että suoritettavuuksensa. Monilla alueilla tavoitteet on ylitetty selvästi, jopa kymmenillä prosenteilla. Eniten suoritettavuuksista on jääty jälkeen merigeologian kartoituksessa ja luotauksessa sekä luonnonkivivarojen alueellisessa kartoituksessa, mutta näille poikkeamille on voitu esittää hyvät perusteet. Tavoitteista poikkeamiset eivät ole sitä luokkaa, että niillä olisi olennaista merkitystä arvioitaessa toiminnan tuloksellisuutta kokonaisuutena.

1.2.1 Toiminnallinen tehokkuus

Taloudellisuus ja tuottavuus

GTK:lle oli myönnetty vuoden 2004 talousarviossa toimintamenoihin (nettomäärärahaa) 41 200 000 euroa ja alushankintaa varten 252 000 euroa. Ulkopuolista valtion talousarviosta saatua rahoitusta, pois lukien arvonnalisäveromenot, GTK:lla oli 1,4 miljoonaa euroa (talousarvion toteutumalaskelmaan sisältyvien talousarvion momenttien käyttö). Vuodel-

le 2005 siirtyi toimintamenomäärärahaa 2,8 miljoonaa euroa, mikä oli 83 % toimintamenojen kuukausittaisesta käytöstä vuonna 2004. Siirtyvä määräraha on GTK:n kehityksen mukainen.

Maksullisen toiminnan tulot olivat 10,25 milj. euroa ja ne kasvoivat edellisestä vuodesta 1,02 milj. eurolla (11 %). Tulotavoite (7,15 milj. euroa) ylittyi selvästi. Maksullisen toiminnan ylijäämätavoitetta – 7 prosenttia tuotoista - ei kuitenkaan saavutettu, mutta toiminta säilyi kuitenkin kustannusvastaavuuslaskelman mukaan kannattavana. Toimintakeromuksen mukaan maksullisen toiminnan kannattavuuden heikkeneminen johtui lähinnä henkilöstökustannusten noususta ja tilinpäätökseen kirjatusta lomapalkkavelan muutoksesta sekä siitä, että varovaisuusperiaatetta noudattaen tilinpäätöksessä ei aktivoitu Afrikan hankkeista aiheutuneita menoja vastaavia tuloja siltä osin kuin ne olivat vielä laskuttamatta. Myös osuus yhteiskustannuksista oli selvästi edellisvuotta suurempi.

Tavoitteeksi asetettu tulosalueitten kustannusjakauma, jossa Maankäytön ja ympäristön – ohjelman ja Tiedonhallinnan osuuksien oli määrä hieman kasvaa, olisi toteutunut hyvin ilman Outokummun mineraalitekniikan integroimista, mikä kasvatti Kallioperä ja raaka-aineet -ohjelman osuutta suunnitellusta.

Toiminnallisten tulostavoitteiden saavuttaminen

Kallioperä ja raaka-aineet -ohjelma

GTK raportoi ministeriölle kaksi taloudellisesti merkittävää malminetsintäkohdetta, minä voidaan katsoa vastaavan pitkän ajan tavoitetta (3–6 kohdetta per vuosi), kun huomioidaan, että kolmen kohteen raportoinnin siirtämisestä vuodelle 2005 oli sovittu ministeriön kanssa.

Kaivannaisesiintymien markkinointia GTK on edistänyt yhdessä ministeriön kanssa merkittävällä panoksella mm. Torontossa pidettävässä alan tärkeimmässä vuosittaisessa kongressissa.

GTK:n etsintä- ja mineraalitekniisten palvelujen kysyntä oli vilkasta ja niistä saatujen tulojen osuus nousi 39 prosenttiin kotimaan tuloista.

Raaka-ainehuollon alueella GTK laati raportin teollisuusmineraalien tuotanto- ja etsintätarpeesta.

Suomessa toimii tällä hetkellä noin 30 pääosin kansainvälistä malminetsintää suorittavaa yhtiötä, joilla on yli 40 aktiivista etsintäkohdetta eri puolilla Suomea. GTK:n maksullisten palvelujen kysynnän kasvu osoittaa, että yhtiöt ovat oppineet hyödyntämään tutkimuskeskuksen tuottamaa geologista tietoa-aineistoa. Palvelujen kysynnän kasvusta huolimatta sekä yritysten että GTK:n panostus malminetsintään on ministeriön saamien tietojen mukaan laskenut edellisestä vuodesta. Ministeriö pitää tärkeänä, että GTK:n toimintakerto-

mukseen liitetään jatkossa tuoreimmat tiedot/arvio malminetsinnän kehityksestä Suomessa ja siihen vaikuttavista tekijöistä.

Maankäyttö ja ympäristö -ohjelma

Kiviainesten tilinpitojärjestelmän kehittäminen yhteistyössä ympäristöhallinnon kanssa on edennyt tavoitteen mukaisesti.

Turvevarojen kartoitustavoite toteutui suoalan osalta ja ylittyi selvästi raportoidun tuotantomäärän osalta.

Kartoitustoiminta on edennyt useimmilla alueilla (pohjavesi, kallioperä, maaperän peruskartoitus, Helsingin seutukunnan taajamakartoitusprojekti) tavoitteiden mukaisesti ja yhdellä alueella (geofysikaalinen lentomittaus) tavoite ylittyi selvästi.

Julkaisujen yhteismäärä 462 oli lähellä tavoitetta (500) ja tieteellisten referoitujen artikkeleiden määrä (64) ylitti selvästi tavoitteen (50).

Kansainvälinen toiminta

Velkakonversio-ohjelmasta rahoitetun ja vuonna 2003 toteutetun syväseismisen heijastusluotaushankkeen tulosten tulkinta on osoittanut menetelmän käyttökelpoisuuden myös metallimalmien etsinnässä, mistä syystä menetelmää on päätetty soveltaa muutamilla alueilla Keski- ja Pohjois-Suomessa tarkempiin tutkimuksiin, jotka rahoitetaan myös velkakonversiolla. Kertomusvuonna ohjelmasta rahoitettu Outokummun syväreiän kairaus toteutui myös tavoitteen mukaisesti ja herätti kansainvälisesti tieteellistä mielenkiintoa.

Fennoskandian metallogeeninen tietokantahanke ei edennyt, koska Venäjä ei allekirjoittanut hankesopimusta. Raportista ei käy ilmi Venäjän menettelyn taustalla olevia syitä.

EU:n komissio myönsi rahoituksen viidelle ympäristögeologiaan liittyvälle tutkimushankkeelle, joissa GTK on keskeisesti mukana, kun tavoitteeksi oli asetettu neljän hankkeen käynnistyminen.

GTK:n alkuvuoden 2004 toimintaa koskevassa arviossa ministeriö esitti, että varsinaiseen toimintakertomukseen liitettäisiin luettelo kansainvälistä yhteistyötä sisältävistä hankkeista (yhteisrahoitteiset ja maksulliset) ja niihin käytetyistä resursseista. Tällaista luetteloa ei kertomukseen kuitenkaan sisälly.

Organisaation ja toiminnan kehittäminen

Tutkimuskeskuksen organisaatiomuutos tuli voimaan vuoden 2004 alussa, missä yhteydessä pääosa hallintotehtävistä ja -resursseista on keskitetty uudelle hallintopalvelukeskukselle. Sen tehtävänä on hallinnollisten perustehtävien ohella kehittää erityisesti sisäisiä toimintaprosesseja.

Merkittävä organisatorinen muutos oli VTT:n Outokummussa sijaitsevan mineraaliteknikan tutkimusryhmän liittäminen kertomusvuoden alussa GTK:hon, mikä on huomioitu GTK:n määrärahojen lisäyksenä valtion talousarviossa. GTK laati tulossopimuksessa edellytetyn tutkimusryhmän kehittämis- ja investointisuunnitelman. Tutkimusryhmän tilauskannan voimakas kasvu vuodesta 2003 kertoo siitä, että ryhmän siirtyminen tutkimuskeskukseen osui otolliseen ajankohtaan. Luonnollisesti myös Outokummun yksikön henkilöstön ja GTK:n johdon aktiivisilla toimilla on ollut suuri merkitys hyvin sujuneelle siirrolle.

Geotieteellisen tutkimuksen ja opetuksen kansainvälisen evaluoinnin jatkotyönä tehty kartoitus (GTK:n muistio 14.10.2004) tarkensi kuvaa GTK:n asemasta ja panoksesta tällä alueella. Sen perusteella voidaan todeta, että GTK ja sen palveluksessa olevat asiantuntijat osallistuvat erittäin aktiivisesti ja monipuolisesti geotieteiden yliopisto-opetukseen ja -tutkimukseen. Yhteistyömahdollisuuksien täysipainoinen hyödyntäminen edellyttää jatkuvaa valppautta.

1.2.2 Tuotokset ja laadunhallinta

Tuotokset

Toiminnallisia tuloksia ja osittain myös suoritteita on tarkasteltu edellä kohdassa 1.2.1 (Toiminnallinen tehokkuus).

Laadunhallinta

Geotietoydin-järjestelmän viimeisten osien rakentaminen oli määrä saada keskeisiltä osiltaan valmiiksi, mutta hanke on edennyt suunniteltua hitaammin ja teknisenä ratkaisuna järjestelmä saadaan valmiiksi vasta vuoden 2005 lopussa. Tavoitteesta poikkeamisella ei ole merkittävää toiminnallista vaikutusta.

Tutkimuskeskuksen omien tietoaineistojen järjestäminen numeeriksiksi tietokannoiksi on edennyt, mutta kertomuksesta ei ilmene, saatiinko tämä työ päätökseen vuoden 2004 aikana, kuten oli tavoitteena. Outokumpu Oyj:n malminetsintäaineistojen siirto tutkimuskeskuksen hallintaan on edennyt suunnitelmien mukaisesti.

Raportin mukaan geopalvelukeskuksen tuottamien analyysi-, mittaus- ja näytteenottopalvelujen toimitusvarmuus säilyi kohtuullisena huolimatta erittäin voimakkaasti kasvaneesta kysynnästä. Raportista ei käy ilmi perustuuko toimitusvarmuuden ja -laadun arviointi asiakaspalautteeseen vai tutkimuskeskuksen omaan arvioon.

Asiakaspalvelua on tehostettu laajentamalla verkkopalvelut kattamaan myös turveaineisiin liittyvät karttapalvelut.

Toiminta- ja kustannustehokkuutta on haettu myös tietotekniseen infrastruktuuriin tehdyillä parannuksilla mm. ottamalla käyttöön keskitetyn käyttäjähallinnan mahdollistava toimialuejärjestelmä ja parantamalla toimipaikkojen välisiä tietoliikenneyhteyksiä.

Vuonna 2003 käyttöön otettua laatujärjestelmää on edelleen kehitetty ja täydennetty.

Malminetsintäkohteiden myyntiin liittyvää raportointia ja sen laatua olisi syytä parantaa. GTK:n tulisi samalla vahvistaa osaamistaan taloudellisen geologian alalla.

1.2.3 Henkisten voimavarojen hallinta

Henkilötyövuosien määrä kasvoi edellisestä vuodesta 786:sta 836:een. Huomattava kasvu johtui pääosin Outokummun mineraalitekniikan laboratorion (38–40 htv) yhdistämisestä GTK:n organisaatioon. Toimintamenomomentilta palkatun henkilöstön henkilötyövuosien määrä nousi 759:sta 805:een.

Palkkauskustannukset kasvoivat palvelujen lisääntyneen kysynnän, mineraalitekniikan laboratorion integroinnin ja palkantarkistusten johdosta 9 prosenttia. Henkilöstön keski-ikä on noussut tasaisesti viime vuosina ja oli kertomusvuoden lopussa 48,2 vuotta. Ikärakenteen korjaamiseksi GTK otti pysyviin työsuhteisiin kahdeksan nuorta tutkijaa tai asiantuntijaa. Lisäksi GTK:n palveluksessa oli runsaasti (72) korkeakouluopiskelijoita määräaikaisissa tehtävissä.

Kun henkilöstön ikäjakauma painottuu vahvasti yli 50-vuotiaisiin, seuraavien 5–10 vuoden aikana eläkkeelle siirtyvien määrä kasvaa nopeasti. Osaavan henkilöstön saatavuus ja osaamisen siirtäminen ovat suuria haasteita GTK:lle alkavassa muutosprosessissa, johon tuo lisähaasteita hallituksen tuottavuusohjelma, joka edellyttää valtion palveluksessa olevan henkilöstön tuntuvaa vähentämistä lähivuosina.

GTK on edistänyt tavoitteiden mukaisesti eri hankkeilla henkilöstön työhyvinvointia.

2 Raportoinnin asianmukaisuus ja kehittämistarpeet

GTK:n vuoden 2004 toimintakertomukseen sisältyy olennaiset tiedot laitoksen toiminnasta. Ministeriö katsoo, että raportointia tulisi edelleen kehittää selkeyttämällä taloudellisen informaation esitystapaa ja täydentämällä toimintakertomusta eräillä olennaisilla tiedoilla (mm. kansainvälinen yhteistyö ja tiedot malminetsinnän volyyymista).

3 GTK:n toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Toimintakertomuksen ulkopuolella tapahtuvaa malminetsintäkohteiden myyntiin liittyvää raportointia ja sen laatua olisi syytä parantaa. GTK:n tulisi samalla vahvistaa osaamistaan taloudellisen geologian alalla.

Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV) toteaa tilintarkastuskertomuksessaan vuodelta 2004, että GTK on talousarvion ja talousarvioasetuksen 5 a §:n vastaisesti kirjannut 68 629 euroa suoriteperusteen mukaan vuodelle 2005 kuuluvia menoja vuoden 2004 määrärahasta (GTK:n alushankinta, momentti 32.20.70). Menettelyllä on tosiasiallisesti pidennetty talousarviolain 7 §:n tarkoittamaa arviomäärärahan käyttöä. GTK:n tulee tarkistaa kirjauskäytäntöään, jotta virheellisiltä kirjauksilta vältytään vastaisuudessa.

Muilta osin VTV pitää talousarviokirjanpitoa asianmukaisena ja riittävänä.

4 Ministeriön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Tutkimuskeskus on edistänyt toiminnallaan hyvin pitkän aikavälin vaikuttavuustavoitteita ja siten myös hallituksen tavoitteita elinkeino-, ympäristö- ja tietoyhteiskuntapolitiikassa.

Tutkimuskeskus on saavuttanut hyvin sekä yleiset toiminnalliset tavoitteensa että suoritetavoitteensa. Monilla alueilla tavoitteet on ylitetty selvästi, jopa kymmenillä prosenteilla. Eniten suoritettavista on jääty jälkeen merigeologian kartoituksessa ja luotauksessa sekä luonnonkivivarojen alueellisessa kartoituksessa, mutta näille poikkeamille on voitu esittää hyvät perusteet. Tavoitteista poikkeamiset eivät ole sitä luokkaa, että niillä olisi olennaista merkitystä arvioitaessa toiminnan tuloksellisuutta kokonaisuutena.

Valtion hallinnon tulosoikeuden uudistaminen tulospriimaan perustuvan tuloksellisuustarkastelun mukaiseksi edellyttää tietyn siirtymäajan. Talousarvioasetuksen uudistettuja määräyksiä tilinpäätösraportoinnista aletaan soveltaa virallisesti vasta vuotta 2005 koskevissa kertomuksissa. Ministeriö pyrkii huomioimaan uudet vaatimukset jo vuoden 2006 talousarvion ja vuosien 2007–2010 toiminta- ja taloussuunnitelmien valmistelussa. Yhtenäiseen suunnittelu- ja raportointikäytäntöön pääsemiseksi ministeriö antaa kesäkuussa ohjeet toiminta- ja taloussuunnitelmien laadinnasta. Niiden valmistelusta vastaaville hallinnonalan laitosten edustajille järjestetään koulutus- ja tiedotustilaisuus elokuulla.

VALTION TEKNILLINEN TUTKIMUSKESKUS

Kauppa- ja teollisuusministeriön arvio perustuu Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen (VTT) toimintakertomukseen 2004, Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2004 ja vuosiyhteenvedon tarkastuskertomuksesta sekä muuhun VTT:tä koskevaan aineistoon.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

1.1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

VTT:n tehtävä ja vaikuttavuustavoitteet: Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen (VTT) tehtävänä on luomalla ja soveltamalla teknologiaa lisätä aktiivisesti elinkeinoelämän kilpailukykyä sekä yhteiskunnan hyvinvointia. VTT osallistuu yritysten uusien ja nykyistä kilpailukykyisempien tuotteiden ja palvelujen kehittämiseen, teollisuuden nykyistä tehokkaampien, turvallisempien ja ympäristöystävällisempien laitteiden ja tuotantoprosessien kehittämiseen sekä yritysten tietopohjan ja teknologisen osaamisen vahvistamiseen. VTT osallistuu normaalin toimintansa puitteissa hallituksen yrittäjyyden politiikkaohjelman ja tietoyhteiskuntaohjelman toteuttamiseen.

Osana valtion tiede- ja teknologianeuvoston käynnistämää julkisen tutkimusjärjestelmän arviointia Eera Finland Oy teki kauppa- ja teollisuusministeriön toimeksiannosta arvioinnin VTT:n rakenteellisista ja toiminnallisista haasteista. Arvion suositusten mukaan VTT:n roolia innovaatiopolitiikan toteuttajana vahvistetaan. Tämä suositus sisältyy tiede- ja teknologianeuvoston kannanottoon helmikuulta 2005. Kannanotossa ehdotetaan lisäksi, että VTT kehittää kilpailukykyään ja perusosaamistaan erityisesti Suomen kannalta tärkeillä, valituilla painopistealoilla kansallisen strategian mukaisella tavalla. Valittujen alojen perusrahoitusta VTT:ssä tulee vahvistaa. Valtioneuvosto on tehnyt 7.4.2005 julkisen tutkimusjärjestelmän rakenteellisesta kehittämisestä periaatepäätöksen, jossa mainitut suositukset on vahvistettu.

Edellä olevien suositusten mukaisiin toimenpiteisiin on jo ryhdytty. Kauppa- ja teollisuusministeriö ja VTT ovat tehneet vuoden 2005 tulossopimusta täydentävän lisäsopimuksen 4.3.2005. Tämä lisäsopimus on pitkälti suositusten mukainen ja siinä sovitaan niiden yksityiskohtaisemmasta toteutuksesta ja jatkotoimenpiteistä.

VTT:stä tehdyn arvioinnin pohjalta laitos on valmistellut toimintatapojen ja organisaation uudistusta. Uuden organisaation on tarkoitus astua voimaan vuoden 2006 alusta lukien. Keskeisiä tavoitteita tällöin ovat keskittyminen vahvuusalueisiin sekä asiakaslähtöisyyden ja VTT:n palvelujen parantaminen monitieteisyyttä ja horisontaaliyhteistyötä korostamalla.

Asiakasvaikuttavuustutkimus ja asiakastyytyväisyyskyselyt ovat keskeisiä välineitä VTT:n vaikuttavuuden arvioinnissa. Taloustutkimus Oy:n toteuttama asiakkaille suunnattu vaikuttavuustutkimus tehtiin tarkasteluvuonna ja on suunniteltu toteutettavaksi joka

toinen vuosi. Tutkimuksen tulokset olivat hyviä. Tulevaisuuden palvelun kehittämiskohdeiksi asiakkaat ovat esittäneet yhteiskunnan ja markkinoiden muuttuvia tarpeita sekä teknologian kehitystä koskevan ennakointitoiminnan vahvistamista. Ennakointitoiminnan tehostamista on korostettu myös ministeriön ja VTT:n välisessä tulossopimuksessa.

Toimintakertomuksessa esitetyt yksikkökohtaiset tuloksellisuuden kuvaukset antavat hyvää tietoa toiminnasta. VTT:n oma arvio keskeisimpien tutkimusten tieteellisistä tai liikelatoudellisista potentiaaleista antaisi paremman kokonaiskuvan tutkimuksen merkittävydestä ja vaikuttavuudesta.

Aluestrategiansa mukaisesti VTT edistää aktiivisesti alueiden kehittämistä osallistumalla alueellisiin ja paikallisiin teknologian kehittämishankkeisiin. Alueellista toimintaa on vahvistettu asiamiesverkostoa laajentamalla. Ministeriön ja VTT:n välillä on sovittu tavoitteista ja toimintatavoista VTT:n alueellisen toiminnan vaikuttavuuden tehostamiseksi. VTT on myös sitoutunut alueyksiköidensä laajentamiseen ja henkilöstön lisäämiseen sen mukaisesti kuin VTT:n palvelujen kysyntä alueilla kehittyy.

VTT:n teknologiastategia määrittää tutkimuksen painoalueet. Toiminnan suuntauksen kehittäminen toimii VTT:llä jatkuvana prosessina. Jatkossa teknologiastategian kehittämisessä VTT:n on entistä enemmän otettava huomioon koko maan innovaatioympäristön kehittäminen sekä globaali kehitys.

VTT:n teettämä yrityskuvabarometri sekä Tieteen Tiedotus ry:n teettämä Tiedebarometri 2004 antavat monipuolisen käsityksen laitoksen julkisuuskuvasta ja erilaisten tahojen näkemyksistä sen pätevyydestä ja roolista yhteiskunnassa. Tekniikka & Talous –lehden opiskelijatutkimuksessa VTT sijoittuu korkealle houkuttelevana työnantajana. Selvitysten tuottaman tiedon perusteella VTT:llä on mahdollisuus suunnata kehitystoimia toiminnasta johtuviin tai tiedotuksellisiin puutteisiin. VTT:n julkisuuskuva on säilynyt keskimäärin hyvänä usean vuoden ajan, mihin on osaltaan ollut vaikuttamassa tehostettu tiedotus.

1.2 Taloudellinen tuloksellisuus

VTT:n liikevaihto kasvoi vuonna 2004 noin 2 prosenttia, lähinnä ulkomaisten yksityisen sektorin tuottojen ja valtion budjettirahoituksen kasvun johdosta. Maksullisen toiminnan tuotot sen sijaan vähenivät 7,1 miljoonaa euroa eli 8 prosenttia. Tästä 3 miljoonaa euroa johtui eräiden hankkeiden siirtämisestä maksullisesta toiminnasta yhteisrahoitteiseen toimintaan. VTT:n kokonaistulos parani merkittävästi 2,9 miljoonaan euroon, erityisesti kaikkiin toimintoihin kohdistettujen tehostamistoimenpiteiden ansiosta. Niinpä maksullisen toiminnan erillistulos parani 4,9 miljoonaan euroon eli selvästi yli tulossopimuksessa asetetun tavoitteen maksullisen toiminnan kannattavuudessa.

1.3 Toiminnallinen tuloksellisuus

Toimintakertomuksessa esitetyn johdon katsauksen mukaan toimintavuosi 2004 oli sekä taloudellisesti että toiminnallisesti myönteinen. Taloudellisesti vaikean vuoden 2003 jälkeen tilanne kohentui nopeasti lisätyn vuorovaikutteisen asiakasyhteistyön, markkinointi- ja myyntiponnistelujen sekä sisäisten tehostustoimien ansiosta. Asiakastoimialoilla koventunut kilpailu vaikutti tarpeiden muutoksina sekä kilpailun lisääntymisenä myös asiakkaiden t&k-toiminnassa. Useiden erilaisten toimenpiteiden avulla VTT siten pystyi reagoimaan suhteellisen nopeasti näihin muutoksiin.

Budjettirahoitteinen toiminta on ollut tulossopimuksen mukaista. Budjettirahoitusta on käytetty pääosin VTT:n strategisten teknologiateemojen, tutkimusyksiköiden omien ohjelmien ja uusien valmiuksien kehittämiseen teknologiastrategian painoalojen ja intensiivisyyden mukaan, kuten on sovittu ministeriön ja VTT:n välisessä tulossopimuksessa.

Kansainvälinen toiminta on pääosin kehittynyt erittäin hyvin. Hankkeiden kokonaisvo-lyymi on kasvanut 119,2 miljoonasta eurosta 138,8 miljoonaan euroon tarkasteluvuonna. EU-hankkeiden osuus on kasvanut 76 prosenttiin kaikista kansainvälisistä hankkeista. On hyvä, että VTT on aktiivinen EU:n tutkimustoiminnassa. EU-hankkeiden kattaessa valtaosan kaikista kansainvälisistä tutkimushankkeista se ei kuitenkaan voi olla vaikuttamatta vähentävästi tärkeimpien Euroopan ulkopuolisten maiden kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Vuodelle 2004 tehdyn tulossopimuksen mukaan yhteistyötä Yhdysvaltojen ja Japanin kanssa piti lisätä. Se on kuitenkin entisestäänkin vähentynyt. Vuodelle 2005 tehdyn tulossopimuksen mukaan kansainvälisesti kilpailukykyistä huippuosaamista vahvistetaan mm. entistä tavoitehakisemmalla kansainvälisellä yhteistyöllä erityisesti maailman johtavien teollisuusmaiden kanssa..

Tutkijaliikkuvuus on Suomessa niin yliopistoissa kuin tutkimuslaitoksissakin selvästi EU(15)-maiden alhaisimpia. Myös VTT:llä se on optimaalisena pidettävää tasoa vähäisempää. Valtion tiede- ja teknologianeuvosto julkaisi 12.11.2004 ”Suomen tieteen ja teknologian kansainvälistäminen”. Valtioneuvosto vahvisti linjaukset 7.4.2005 periaatepäätöksellä julkisen tutkimusjärjestelmän rakenteellisesta kehittämisestä. VTT:n osallistuminen linjausten toteuttamiseen on kirjattu vuodelle 2005 tehdyssä ministeriön ja VTT:n välisessä täydentävässä tulossopimuksessa.

1.4 Tuotokset ja laadunhallinta

Tutkimustoiminnan tuotokset

Julkaisujen määrä ylitti selvästi tavoitteen 2000 kappaletta. Kansainvälisesti merkitävien tieteellisten artikkelien osuus julkaisuista oli noin 45 prosenttia, mikä myös ylitti tavoitteen.

Uusien keksintöilmoitusten määräksi tavoiteltiin 150 kappaletta. Määrä jäi kuitenkin 113 ilmoitukseen. VTT olettaa ilmiön olevan tilapäinen.

Uusien patenttien tavoitemäärä oli 80 kappaletta, mutta toteutuma oli 43 patenttia. Patenttihakemuksista on luovuttu tiukennetun hyödyntämis- ja kustannustarkastelun perusteella. Patenttisalkkua on käyty läpi kriittisesti ja tehty karsintaa em. syystä.

Laadunhallinta

VTT:llä laatujärjestelmät ja laadunhallinta ovat ehdoton edellytys toiminnan jatkuvuudelle. Järjestelmät ovat jatkuvan kehittämisen ja seurannan kohteina ja niitä voidaan pitää tehokkaina ja kattavina. Toimintakertomuksessa on kerrottu laatua koskevasta kehitystyöstä, mikä sisältää monenlaisia selvityksiä ja toimenpiteitä. VTT hyödyntää seurantatietoja toimintansa tuloksellisuuden jatkuvassa parantamisessa.

Kertomusvuonna ulkopuolisen yksikköevaluoinnin vuorossa olivat VTT Prosessit ja VTT Rakennus- ja yhdyskuntatekniikka. Arvioitsijat antoivat runsaasti suosituksia yksikköjen kehittämiseksi. Niistä aiheutuvat toimenpiteet VTT on ottanut huomioon tutkimusyksiköiden vuoden 2005 toimintasuunnitelmissa.

Asiakastyytyväisyyttä on mitattu hankekohtaisilla asiakaspalautteilla. Tulosten analysointi on tuottanut kehittämissuunnitelmia, joista keskeisimmät ovat asiakkuuksien hallinta, johtamisjärjestelmät ja riskien hallinta. Asiakastyytyväisyys on pysynyt edellisen vuoden hyvällä tasolla.

Joka toinen vuosi toteutettavaksi suunniteltu Taloustutkimus Oy:n tekemä asiakkaille suunnattu asiakasvaikuttavuuskysely tehtiin tarkasteluvuonna. Kyselyn mukaan 84 % asiakkaista on jo hyödyntänyt tai kertoo hyödyntävänsä tuloksia kaupallisesti tai tuotannollisesti seuraavan kolmen vuoden aikana. Palaute asiakkailta on ollut erittäin myönteistä.

1.5 Henkisten voimavarojen hallinta

VTT seuraa henkilöstönsä henkisten voimavarojen hallintaa monipuolisilla indekseillä, mikä antaa mahdollisuuden puuttua nopeastikin ongelmakohtiin. Organisaatiouudistuksesta johtuva muutosvaihe aiheuttaa paineita työtyytyväisyydelle, mutta pidemmällä aikajänteellä VTT:n tulee tavoitella vähintään vertailuryhmään kuuluvien organisaatioiden keskiarvoa parempaa tasoa työtyytyväisyydelle.

Henkilöstötyövuosien määrä oli 2510, mikä oli 4,8 prosenttia vähemmän kuin edellisellä vuonna. Korkeakoulututkinnon suorittaneita oli henkilökunnasta 73,1 prosenttia. Tutkijoidenkin määrä laski 1,4 prosenttia, mutta osuus koko henkilökunnasta kasvoi 59,9 prosenttiin. Tutkijoiden osuuden vahvistamiseen on päästy mm. vahtimestari- ja tietohallintopalvelujen ulkoistamisella. Näin on voitu keskittyä tutkimuslaitoksen ydintoimintoihin.

2. Raportoinnin asianmukaisuus ja kehittämistarpeet

Raporttia on kehitetty hyvään suuntaan: se on aiempaa luettavampi ja sisältää tulosohjauksen kannalta ministeriölle oleellista informaatiota. Tuloksellisuuden kuvaus noudattelee tulossopimusta.

VTT:n raportointi sisältää runsaasti sanallisesti ilmaistuja toimintaa ja vaikutuksia kuvaavia arvioita. Niistä voitaisiin luoda indikaattoreita, mitkä antaisivat selkeämpää kuvaa VTT:n yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta. Esimerkkeinä voisivat olla mm. ulkopuolisten toimeksiantojen volyymi, asiakkuuksien määrä, kansainvälisten hankkeiden määrä ja tutkijaliikkuvuusaste.

Ministeriön tulosohjauksen kannalta keskeisiä asioita ovat strateginen perustutkimus ja budjettivarojen käyttö. Asioihin tullaan kiinnittämään huomiota tulevaisuudessa.

3. VTT:n toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

VTT on pääosin saavuttanut tulostavoitteensa. Kansainvälisessä toiminnassa kehitystä ei ole saatu haluttuun suuntaan.

Valtiontalouden tarkastusvirastolla (VTV) vuotta 2004 koskevassa tilintarkastuskertomuksessa ei ollut huomauttamista. Aiempina vuosina huomautettua pitkäkestoisten hankkeiden tilinpäätöskäytäntöä VTT on kehittänyt ottamalla isoissa toimeksiannoissa käyttöön ns. osakohdennusmenettelyn sekä siirtämällä eräitä hankkeita maksullisesta toiminnasta yhteisrahoitteiseen toimintaan. Tämä menettely tyydyttää VTV:tä.

VTV pitää riittävinä sijaissuureiden käyttöä taloudellisuuden ja tuottavuuden kuvaajina sekä suoritteita kuvaavina tietoina. VTV esittää, että VTT:n tulee edelleen kuitenkin pyrkiä kehittämään toiminnallista tehokkuutta ja tuloksia kuvaavia lukuja ja mittareita.

4. Ministeriön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

VTT:n toiminta on linjassa hallinnonalan strategian tavoitteiden ja tulossopimuksessa sovitujen strategisten tavoitteiden kanssa. Ministeriö pitää hyvänä, että pitkäkestoisten hankkeiden tilinpäätöskäytäntöön on löydetty VTV:tä tyydyttävä ratkaisu.

Ministeriö seuraa VTT:n toimenpiteitä ja niiden vaikuttavuutta kansainvälisesti kilpailukykyisen huippuosaamisen vahvistamiseksi.

VTT:tä koskevat valtioneuvoston vahvistaman tutkimuksen rakenteellisen kehittämisen periaatepäätöksen mukaiset suositukset ovat pohjana ministeriössä ja VTT:llä aloitetulle toimenpiteiden valmistelulle. VTT:n arvioinnit on otettu huomioon myös alustavien tulostavoitteiden laadinnassa vuodelle 2006 ja kauppa- ja teollisuusministeriön toiminta ja taloussuunnitelman valmistelussa vuosille 2006–2009.

TURVATEKNIIKAN KESKUS

Kauppa- ja teollisuusministeriön arvio perustuu turvatekniikan keskuksen (TUKES) toimintakertomukseen ja tilinpäätöslaskelmiin vuodelta 2004, Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2004 sekä muuhun TUKESin toimintaa koskevaan aineistoon. Kauppa- ja teollisuusministeriö on lisäksi antanut alkuvuotta 2004 koskevan arvion 10.11.2004 pidetyn tulosneuvottelun yhteydessä.

1 Tuloksellisuus ja asetettujen tulostavoitteiden toteutuminen

1.1 Tulostavoitteiden toteutuminen

Turvatekniikan keskuksen toiminnan päämääränä on toimialansa kansainvälisesti korkea turvallisuustaso. Turvatekniikan keskus edistää omalta osaltaan yritysten kilpailukykyisten toimintaedellytysten kehittymistä.

Tulossopimuksessa sovitulla tulostavoitteilla toteutetaan seuraavia pidemmän aikavälin vaikuttavuustavoitteita:

Kansalaisten ja organisaatioiden turvallisuustietämys kasvaa ja turvalliset toimintatavat toteutuvat.

Toimialan säädösten velvoitteet on suhteutettu oikein riskien vaikutuksiin nähden ja säädösten soveltamiskäytännöt ja –menettelyt ovat tarkoituksenmukaiset.

Asiakastyytyvyisyys on korkealla tasolla.

Tulossopimuksen keskeisenä tulostavoitteena on ollut, että tuotteiden ja laitosten turvallisuus- ja luotettavuustaso säilyy korkeana. Tavoitetilan saavuttamiseksi TUKES on toteuttanut säädösten edellyttämää valvontaa ja kohdistanut harkinnanvaraista valvontaa riskialttiisiin kohteisiin. Tuotevalvonnassa TUKES on toiminut vaatimusten vastaisten tuotteiden markkinoille pääsyn estämiseksi sekä jo markkinoille ja käyttöön päässeiden vaatimusten vastaisten tuotteiden poistamiseksi, ennen kuin ne aiheuttavat vahinkoja.

Turvallisuus- ja luotettavuustaso säilyi TUKESin toimialalla vuonna 2004 edelleen suhteellisen hyvänä. TUKESin tietoon tulleiden toimialalla sattuneiden onnettomuuksien määrä vuonna 2004 oli 296. Onnettomuuksien määrä on samaa suuruusluokkaa kuin edellisinäkin vuosina.

TUKESin toimialalla sattuneissa onnettomuuksissa kuoli yhteensä 31 henkilöä. Sähköpaloissa kuoli yhteensä 20 henkilöä, mikä on huomattava osuus TUKESin toimialalla kuolien määrästä. Sähköpaloista puolet aiheutui käyttäjän omasta toiminnasta ja puolet sähkölaitteessa olevasta teknisestä viasta. Tulossopimuksessa sähköpalot oli todettu on-

nettomuuksien ehkäisemisen ja vähentämisen erityiskohteena. Koska toimintakertomuksessa ei ole tietoja sähköpaloissa kuolleiden määrästä edellisinä vuosina, sähköpaloissa kuolleiden määrän kehitystä ei voida arvioida. Ennen seuraavan tulossopimuksen tekemistä on tarpeen selvittää, millaisilla ja kenen toimenpiteillä sähköpalojen määrää voidaan vähentää ja onko tarpeen tulossopimukseen ottaa erillinen sähköpaloja koskeva tulostavoite.

Muissa TUKESin toimialalla sattuneissa onnettomuuksissa kuoli 11 henkilöä, joka vastaa edellisten vuosien tasoa. Sähkötapaturmissa kuoli kuusi henkilöä, joka ylittää edellisten vuosien keskiarvon. Poikkeuksellista oli myös se, että sähkötapaturmissa kuolleista kaksi oli sähköalan ammattilaista.

Kemikaali- ja räjähdetehtaiden valvonnassa otettiin käyttöön TUKESin yhtenäinen valvontamalli. Valvontahavaintojen keräys tehtiin järjestelmälliseksi. Lisäksi johtamisjärjestelmän toimivuutta, menettelytapoja ja toteutusta ryhdyttiin arvioimaan numeerisesti. Arvioinneista voidaan tehdä erilaisia yhteenvetoja. On mielenkiintoista nähdä, millaisia arviointituloksia eri toimialoilla saadaan ja miten niiden avulla voidaan vaikuttaa turvallisuuden kehittymiseen.

Tuotteiden osalta turvallisuustaso on säilynyt suunnilleen edellisten vuosien tasolla. Tuotevalvonnassa on kuitenkin löytynyt edellistä vuotta enemmän sellaisia sähkötuotteita, joissa on ollut vakavia puutteita. Myös sähkötuotteita koskevien palauttamismenettelypäätösten sekä myynti- ja toimituskieltojen määrä lisääntyi.

Keskeisenä tavoitteena on ollut myös, että toiminnanharjoittajien ja kansalaisten edellytykset ja mahdollisuudet tunnistaa, hallita ja ennaltaehkäistä turvallisuus- ja luotettavuusriskejä parantuvat. Keskeisenä vaikuttamiskeinona tämän tavoitteen saavuttamiseksi ovat olleet useat merkittävät viestintä-, kehittämis- ja tutkimushankkeet, jotka on toteutettu pääosin tulossopimuksen mukaisesti.

TUKES on osallistunut tulostavoitteensa mukaisesti merkittäväällä panoksella toimialansa säännösten kehittämiseen sekä kansalliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön.

TUKES on toteuttanut myös kohdennettuja selvityksiä asiakastarpeista ja -tyytyväisyydestä. Näiden perusteella voidaan todeta, että TUKESin asiakaspalvelua ja viestintää arvostetaan.

Tulossopimuksessa on asetettu eri suoritteille enimmäiskäsittelyaikatavoitteet. Toimintakertomuksen mukaan eri suoritteiden keskimääräiset käsittelyajat alittivat selvästi asetetut aikataavoitteet. Eri suoritteiden osalta enimmäisaikatavoitteet toteutuivat keskimäärin noin 90 %:sti. Näitä tuloksia voidaan pitää tulostavoitteen mukaisina.

TUKESissa käynnissä olevan turvallisuusindikaattorihankkeen yhteydessä on tarkoitus luoda indikaattorijärjestelmä, jonka avulla voidaan arvioida ja mitata nykyistä paremmin

mm. TUKESin toiminnan vaikuttavuutta. Tarkoituksena on ottaa turvallisuusindikaattoreita käyttöön vuoden 2006 tulossopimuksessa.

1.2 Toiminnan tuloksellisuus

Toiminnalliset tuotot olivat vuonna 2004 yhteensä noin 1,6 milj. euroa. Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus oli ylijäämäinen 73000 euroa.

Toiminnan kulut olivat yhteensä 10,2 milj. euroa. Toimintamäärärahaa siirtyi seuraavalle vuodelle 1,1 milj. euroa. Tästä määrärahasta osa on kuitenkin sidottu hankkeisiin, joiden laskutus siirtyi vuodelle 2005.

TUKESin toimintamenot olivat osittain nettobudjetoituja. Tällaisia tuloja oli yhteensä 77 000 euroa.

Toimintakertomuksen mukaan TUKESin toiminnan tuottavuuden kehitystä ei voida yksiselitteisesti kuvata. Tuottavuuden parantamiseksi on käynnissä hankkeita, jotka edistävät sähköistä tiedonsiirtoa ja joissa luodaan viranomaisten yhteinen reaaliaikainen tietojärjestelmä.

1.3 Tuotokset ja laadunhallinta

Toimintakertomuksessa on yksityiskohtaisesti todettu tehtyjen erilaisten suoritteiden lukumäärät. Pääosin suoritteiden lukumäärät vastaavat tulossopimuksen liitteessä esitetyt tavoitteellisia lukumääriä. Poikkeamista on raportoitu.

Keskeinen hanke on ollut TUKESin prosessit ja asiakkuudet-hanke. Hanke on kytketty myös turvallisuusindikaattori- ja tuottavuushankkeisiin. Hankkeessa on valmisteltu esitys suorituskyvyn mittaristoksi, joka kuvaa toiminnan vaikuttavuuden, tuottavuuden ja henkisten voimavarojen kehittymistä.

TUKESin johtamis- ja toimintajärjestelmää arvioitiin sisäisesti. Arvioinnin perusteella voidaan todeta toiminnan laadun kehittyneen jatkuvasti. Lisäksi sisäisenä valvontana ja kehittämisenä toteutettiin eräiden toimintaprosessien arviointi.

1.4 Henkisten voimavarojen hallinta

Tulostavoitteen mukaisesti TUKESissa toteutettiin henkilöstöstrategiaa ja työturvallisuuden toimintaohjelmaa useilla keskeisillä toimenpiteillä. Osaamisen kehittämishankkeessa luotiin menettely henkilökohtaisten kehittymisohjelmien laatimiseksi ja määriteltiin TUKESin osaamisen kehittämiseen liittyvät menettelyt. Uusien menettelyjen mukainen toiminta on aloitettu.

TUKES osallistui Suomen paras työpaikka -henkilöstöjohtamisen tutkimukseen. Tutkimuksen mukaan 82 prosenttia henkilöstöstä piti TUKESia hyvänä työpaikkana.

Henkilötyövuosia käytettiin 120 vuonna 2004, mikä on neljä henkilötyövuotta enemmän kuin edellisenä vuonna. Henkilöstön määrä oli vuoden lopussa 122.

2 Toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

TUKESin toiminta on ollut hallinnonalan strategian tavoitteiden ja tulossopimuksessa sovitujen pidemmän aikavälin vaikuttavuustavoitteiden mukaista. TUKES on saavuttanut tulostavoitteensa pääosin vuonna 2004.

Valtiontalouden tarkastusvirastolla (VTV) ei ollut turvatekniikan keskuksen tilintarkastuskertomuksessa huomauttamista. Kertomuksen mukaan tuloksellisuuden kuvauksessa esitetyt kustannus-, henkilötyövuosi-, käsittelyaika- ja suorit tiedot sekä maksullisen toiminnan vuositulosta kuvaavat tiedot kustannusvastaavuuslaskelmissa ovat luotettavia ja riittäviä. Tilintarkastuskertomuksen mukaan myös palvelukykyä koskevat tiedot ovat riittäviä.

Seuraavien vuosien tulossopimuksissa kiinnitetään erityistä huomiota turvallisuusindikaattorien käyttöönottoon. Turvallisuusindikaattorien avulla pyritään parantamaan mm. TUKESin toiminnan vaikuttavuuden arviointia.

3 Raportoinnin asianmukaisuus ja kehittämistarpeet

TUKESin toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat vuodelta 2004 sisältää runsaasti tietoa TUKESin toiminnasta ja antaa ministeriölle riittävät tiedot tulosohjauksen kannalta. Eräitä asioita, kuten esimerkiksi sattuneita onnettomuuksia, käsitellään toimintakertomuksen useassa kohdassa. Onnettomuuksien keskitetty käsitteleminen parantaisi toimintakertomuksen selkeyttä.

KULUTTAJATUTKIMUSKESKUS

Kauppa- ja teollisuusministeriön arvio perustuu Kuluttajatutkimuskeskuksen (KTK) toimintakertomus ja tilinpäätösasiakirjaan ja toiminnasta muuten saatuun informaatioon. Käytettävissä on ollut myös Valtiontalouden tarkastusviraston laatima Kuluttajatutkimuskeskuksen tilintarkastuskertomus vuodelta 2004.

Tuloksellisuus

1.1. Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Kuluttajatutkimuskeskuksen toiminnan tavoitteena on tuottaa ja välittää tutkimustietoa, jonka avulla edistetään kuluttajien hyvinvointia ja vaikutusmahdollisuuksia, vahvistetaan kuluttajien ja elinkeinoelämän yhteistyötä ja markkinoiden toimivuutta sekä edistetään käyttäjälähtöistä teknologiaa ja tuotekehitystä.

Kuluttajatutkimuskeskuksen toiminta on edennyt kokonaisuutena tulossopimuksen mukaisesti ja toimintaa on kehitetty pitemmän ajan toiminta- ja taloussuunnitelmassa esitettyjen linjausten mukaisesti. Tutkimuskeskus on jatkuvasti pyrkinyt keskittymään perustehtävänsä mukaiseen toimintaan ja tutkimustoiminnan osuus kokonaistyöajasta onkin kasvanut aiemmista vuosista.

1.2. Taloudellinen tuloksellisuus

Tutkimuskeskuksen toiminnan kokonaiskulut olivat yhteensä 2 733 378 euroa ja summa säilyi edellisten vuosien tasolla. Tuotot olivat 818 136 euroa. Vuoden 2004 aikana saatiin kilpaillun rahoituksen kautta tulo-rahoitusta edellisiä vuosia enemmän ja sisäisessä budjetissa esitetty arvio ylitettiin. Toiminnan rahoituksesta tulo-rahoituksen osuus oli tarkasteluvuonna 31 prosenttia.

Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomuksen mukaan tilinpäätöslaskelmat, jotka koostuvat talousarvion toteutumalaskelmasta, tuotto- ja kululaskelmasta sekä taseesta, on laadittu säännösten mukaisesti. Talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu ja tuloksellisuuden kuvauksessa esitetyt kustannus-, henkilötyövuosi- ja suorit tiedot ovat luotettavia ja riittäviä. Maksullisen toiminnan vähäisyydestä johtuen kannattavuustietoja ei ole ollut tarpeen esittää.

1.3 Toiminnallinen tuloksellisuus

Tulossopimuksessa Kuluttajatutkimuskeskuksen toimintaan liittyvät tavoitteet on määriteltä pitkän aikavälin yleisinä strategisina tavoitteina. Suorite- tai määräperusteisia vaikutavuustavoitteita tulossopimuksessa ei asetettu. Vaikuttavuudelle asetettiin yleisluonteinen tavoite tuottaa ja välittää tutkimustietoa, jolla edistetään kuluttajien hyvinvointia ja vaikutusmahdollisuuksia markkinoilla.

Tämän mukaisesti tutkimuskeskus on toiminut vaikuttavuuden lisäämiseksi tuottamalla julkaisuja, artikkeleita sekä konferenssi- ja seminaariesitelmää kotimaassa ja kansainvälisesti. Näitä suoritteita on lukumääräisesti yhteensä 241 kappaletta, mikä tutkimustyöpanokseen (26,1 htv) nähden on hyvä määrä. Artikkelit kotimaisissa ja ulkomaisissa julkaisusarjoissa ovat lisääntyneet edellisiin vuosiin nähden selvästi, mikä useissa lehdissä sovellettu referee-käytäntö huomioon ottaen merkinnee myös tutkimuksen laadun parantumista. Lisäksi henkilökunta on osallistunut mm. erilaisten neuvottelukuntien työskentelyyn eri hallinnonaloilla ja yliopistoissa. Lehdissä ja sähköisissä medioissa on annettu 137 haastattelua. Tietopalvelujen suoritteita on yhteensä noin 1 400 kappaletta.

Tietopalvelu on nopeuttanut ja laajentanut palveluaan kehittämällä KULTU-tietokantoja sekä julkaisemalla tutkimusraportteja ja tiedotteita aikaisempaa enemmän sähköisessä muodossa. Kuluttajaportaalin kehittäminen aloitettiin yhteistyössä Kuluttajaviraston kanssa.

Tietohallinnon alueella asianhallintajärjestelmän kehittäminen ei käynnistynyt. Tämä ei johtunut pelkästään tutkimuskeskuksen omasta toiminnasta sillä valmistelussa on mukana myös Kuluttajavirasto. Kehittämistyötä on valmisteltu ja se on pyrittävä toteuttamaan vuoden 2005 aikana.

Tutkimus- ja tehtäväalueittain tarkasteltuna tutkimustoiminta eri teema-alueilla on edennyt suunnitellulla tavalla. Uusia tutkimushankkeita on valmisteltu käynnistetty aktiivisesti. Kokonaisuudessaan toiminta on ollut tulossopimuksen mukaista.

Yhteistyötä muiden tutkimusorganisaatioiden kanssa on vahvistettu. Jatkossa verkostoitumista voisi laajentaa yrityssektorin suuntaan solmimalla tutkimushankkeita joissa yritykset ovat mukana joko suoraan rahoittajina tai muulla tavoin kumppanina esimerkiksi Tekesissä sovellettavaa mallia mukaillen.

1.4. Henkisten voimavarojen hallinta

Kuluttajatutkimuskeskus on ottanut käyttöön uuden palkkausjärjestelmän vuoden 2004 marraskuun alussa.

Henkilöstöpoliittista ohjelmaa ei ole laadittu. KTM pitää esitettyjä perusteluja riittävinä sillä uuden palkkausjärjestelmän sisäänojovaiheessa käsiteltiin yksittäisten henkilöiden asemaa työyhteisössä ja muutoinkin erilaiset yksittäiset toimenpiteet ovat kehittäneet organisaatiota tältä osin. Tutkimuskeskuksen uuden strategian tultua hyväksytyksi henkilöstöpoliittisen ohjelman valmistelua on syytä jatkaa.

2. Raportoinnin asianmukaisuus

Kuluttajatutkimuskeskuksen toimintakertomus ja tilinpäätösasiakirja vuodelta 2004 on hyvin laadittu ja selkeä. Sen pohjalta keskuksen toimintaa ja taloutta on hyvä arvioida. Tulossopimuksessa mainitun tutkimuksen kehittämisen osalta on kehitetty tutkimussuorit-

teiden määrittelyä ja luokittelua jotta tulosseuranta olisi paremmin mahdollista. Raportointi onkin tältä osin selkeytynyt.

3. KTK:n toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

KTK on saavuttanut tulostavoitteena. Vuotta 2004 koskevassa tilintarkastuskertomuksessa valtiontalouden tarkastusvirastolla ei ole ollut huomauttamista KTK:n toiminnasta. KTK kehittää edelleen toimintaansa pitkän aikavälin toiminta- ja taloussuunnitelmassa ilmoitetulla ja vuosittain laadittavissa tulossopimuksissa erikseen täsmennetyllä tavalla.

4. Ministeriön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Valtion tiede- ja teknologianeuvosto julkaisi 3.9.2004 raportin ”Valtion sektoritutkimusjärjestelmän rakenteellinen ja toiminnallinen kehittäminen”, jonka sisältämät linjaukset Valtioneuvosto vahvisti 7.4.2005 periaatepäätöksellä.

KTK:n johtokunta on ministeriön pyynnöstä aloittanut tutkimuskeskuksen strategian tarkistamis- ja uudistamistyön. Strategian kehittämisen taustaksi on tekeillä arviointiraportti, jonka johtokunta käsittelee osana KTK:n tulevan strategian laadintatyötä. Johtokunta raportoi strategian uudistamistyöstä ministeriölle työn valmistuttua kesällä 2005. KTK:n strategian sisältämät linjaukset otetaan huomioon toiminta- ja taloussuunnitelmaa laadittaessa sekä asetettaessa KTK:n tulostavoitteita vuodelle 2006.

MITTATEKNIIKAN KESKUS

Kauppa- ja teollisuusministeriön arvio perustuu mittatekniikan keskuksen (MIKES) toimintakertomukseen ja tilinpäätöslaskelmiin vuodelta 2004, Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2004 sekä muuhun keskusta koskevaan aineistoon. Ministeriö on lisäksi antanut alkuvuotta 2004 koskevan arvion 4.11.2004 pidetyn tulosneuvottelun yhteydessä.

1 Tuloksellisuus ja asetettujen tulostavoitteiden toteutuminen

1.1 Tulostavoitteiden toteutuminen

Mittatekniikan keskuksen tehtävänä on varmistaa, että Suomessa tehdyt mittaukset, testaukset, tarkastukset ja sertifiointit ovat luotettavia ja kansainvälisesti tunnustettuja. Sen toiminta vaikuttaa kaupan ja teollisuuden kilpailukykyyn, samoin kuin ihmisten ja ympäristön hyvinvointiin sekä turvallisuuteen. Keskus tekee metrologista tutkimusta, kehittää kansallista mittausjärjestelmää ja tuottaa toimielinten pätevyyttä ja luotettavuutta todentavia akkreditointipalveluja elinkeinoelämän ja julkishallinnon tarpeiden mukaisesti.

Mittatekniikan keskukselle vuodeksi 2004 asetetut yleiset tulos- ja vaikuttavuustavoitteet jakautuvat seuraaviin osiin:

Toiminnan kehittämisessä edetään kansallisten mittanormaali- ja akkreditointitoiminnoille vahvistettujen strategisten linjausten mukaisesti.

Keskuksen kehittämis-, palvelu- ja tutkimustoiminta vastaavat vahvistettujen linjausten mukaisesti sekä julkishallinnon että markkinoiden tarpeita ja täyttävät kansalliset ja kansainväliset tasovaatimukset.

Keskuksen tiedot, osaaminen ja menettelyt ovat tarkoituksenmukaisia ja vastaavat toimialan kansainvälisiä vaatimuksia ja sopimuksia.

Keskuksen toiminnan yhteiskunnallinen vaikuttavuus kehittyi tuloskaudella myönteisesti. Tämän taustatekijöinä ovat erityisesti mukanaolo keskeisissä metrologia- ja akkreditointialan kansainvälisissä sopimuksissa, (esim. EUROMET:n ja EA:n sopimukset), joiden edellytyksenä ovat menestyksekkäät vertailumittaukset ja vertaisarviointit. Lisätekijöinä ovat aktiivisuus toimialan kansainvälisessä yhteistyössä, arviointipalvelujen lisääntynyt kysyntä, myönteinen asiakaspalaute sekä aktiivisuus kansallisessa sidosryhmä- ja viranomaisyhteistyössä. Teknillisen mittaamisen luotettavuuden vahvistumisesta Suomessa on myös näyttöä.

1.2 Toiminnallinen tuloksellisuus

Keskuksen taloudellisen toiminnan tulos on kokonaisuutena katsoen hyvä. Maksullisen palvelutoiminnan tuotot olivat yhteensä 2,272 milj. euroa, mikä oli lähes 6 prosenttia yli

vuoden tavoitteen. Toiminnan kulut (yhteensä 6,892 milj. euroa) kasvoivat maltillisesti. Maksullinen palvelutoiminta oli kaikelta osin kustannusvastaavaa. Rakennushankkeen viivästymisen vuoksi vuokrakulut olivat merkittävästi suunniteltua pienemmät. Tämän vuoksi myös tuotto-/kulujäämä (-5,486 milj. euroa) oli suunniteltua positiivisempi.

Metrologian yksikön maksullisen toiminta ylitti loppuvuoden myönteisen tuloksen ansiosta tulostavoitteet. Tuotot olivat 0,790 milj. euroa eli 16 prosenttia yli tavoitteen. Oikeansuuntaista on myös painopisteen siirtyminen kalibrointituloista muihin tuloihin. Toiminnalliset tavoitteet on kertomuksen perusteella saavutettu kaikkien suurealueiden tutkimus- ja kehityshankkeissa. Tulosta voidaan pitää hyvänä, kun otetaan huomioon uuden toimitalon rakentamisesta johtuva erityiskuormitus. Uusien palvelujen luomisessa erityismaininnan ansaitsee viimeistelyvaiheessa oleva virtauslaboratorion kansallinen mittanormaalihanke. Se laajentaa osaltaan kansallista mittanormaalijärjestelmää jo vuoden 2005 alkupuolella. Kemian metrologiajärjestelmän perustaa vahvistava strategiatyö eteni suunniteltua hitaammin. Kansainvälisistä hankkeista mm. EU:n rahoittama Viron metrologiajärjestelmän kehittämishanke valmistui suunnitellusti.

Akkreditointiyksikön toiminta on ollut pääpiirteissään vuodelle 2004 asetettujen tavoitteiden mukaista. Arvioinnit on toteutettu asiakkaiden kysynnän ja laatujärjestelmän periaatteiden mukaisesti. Palvelutoiminnan tuotot olivat 1,511 milj. euroa eli noin 2,8 prosenttia yli tavoitteen. Toimielinten lukumäärä on kasvanut odotettuaikin maltillisemmin ja painottui erityisvaatimuksiin perustuviin arviointeihin. Myönteinen saavutus on, että akkreditointiyksikkö on toimintatapoja ja prosesseja kehittämällä parantanut maksullisen palvelutoimintansa tuottavuutta n. 4 prosenttia arviointivuonna.

Kehittämis- ja yhteistyöhankkeissa akkreditointiyksikön toiminta vastasi niin ikään tavoitteita. Maininnan arvoisia ovat esimerkiksi EA:n uudelleenarviointi, uusiin akkreditointivaatimuksiin ja akkreditoinnin asemaan liittyvä säädösvalmistelu yhteistyössä KTM:n kanssa. Uusien palvelujen luomisessa edettiin mm. siten, että uutena arviointialueena tuli valmiiksi vertailumittausten järjestäjien akkreditointi. Viimeistelyvaiheeseen etenivät lisäksi päästökauppaverifioijien ja metsäsertifioinnin arviointimenettelyt sekä kliinisten laboratorioden akkreditointimenettelyt.

Hallinto- ja tukipalveluyksikössä käynnistettiin hallintopalvelujen uudelleen järjestely Otaniemeen muuttamisen takia sekä jatkettiin useita selvitys- ja kehityshankkeita.

1.3 Tuotokset ja laadunhallinta

Toimintakertomuksessa on yksityiskohtaisesti eri keskuksen suoritteiden volyymit ja niistä koituvat tuotot. Päähavainnot on esitetty edellä kohdassa 1.2. Suoritteiden volyymit ja tuotot vastaavat ja ovat osin suurempia kuin tulossopimuksessa esitetyt tavoitteet. Merkittäviä toiminnallisia poikkeamia ei ole.

Akkreditointiyksikön toiminnan laatua on seurattu asiakastyytyväisyyskyselyillä. Tulokset ovat säilyneet korkealla tasolla. Palautteen keskiarvo oli 4,4 (max 5), mikä on lievästi parantunut edellisen vuoden arvosta 4,2. Toimintaa on kehitetty palautteiden pohjalta ja mm. poikkeamien perusteluista saadaan nyt aiempaa parempaa palautetta. Arvioijakurssit, seminaarit ja uusiin arviointialueisiin kohdennetut koulutuspäivät toteutuivat suunnitelmien mukaisesti. Näistä tilaisuuksista saatiin osallistujilta varsin positiivista palautetta.

Kansainväliset vertailumittaukset antavat osakuvan metrologiatoiminnan laadusta. Tältä osin ei ole esiintynyt laatupoikkeamia.

1.4 Henkisten voimavarojen hallinta

MIKESin käytettävissä vuonna 2004 oli 62,2 henkilötyövuotta (60,1 htv vuonna 2003). Lisäys johtuu mm. metrologian yksikössä ulkopuolisella rahoituksella toteutetuista määräraikaisista hankkeista ja opinnäytetyön tekijöistä. Henkilöstön keski-ikä on 44,4 vuotta. Henkilöresurssien yksityiskohtainen jaottelu on toimintakertomuksen liitteenä. Henkilöstmäärää tai -rakennetta koskevat tiedot ovat asianmukaisia.

Työhyvinvointiohjelma Kaiku on toteutettu suunnitelmien mukaisesti siten, että siihen on osallistunut koko henkilöstö. Tavoitteena olleesta henkilöstön kehittämissuunnitelman laadinnasta ei ole raportoitu.

2 Toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

MIKES on pääosin saavuttanut tulostavoitteensa vuonna 2004. Talousarviomäärärahan suunniteltua suurempi säästö johtuu keskuksen toimitilahankkeen aikatauluviiveestä, jonka syyt ovat MIKESistä riippumattomia. Säästyneen siirtomäärärahan käyttö hankkeen jatkovaiheissa on keskuksen talouden kannalta erittäin tärkeää.

Valtiontalouden tarkastusvirastolla (VTV) ei ollut mittatekniikan keskuksen tilintarkastuskertomuksessa huomauttamista. Kertomuksen mukaan tuloksellisuuden kuvauksessa esitetyt kustannus-, suorite- ja henkilötyövuositiedot sekä maksullisen toiminnan vuositulosta kuvaavat tiedot kustannusvastaavuuslaskelmissa ovat luotettavia ja riittäviä. Myös palvelukykyä koskevia tietoja voidaan pitää riittävinä.

MIKESin toiminta on hallinnonalan strategian tavoitteiden ja tulossopimuksessa sovittujen pidemmän aikavälin vaikuttavuustavoitteiden mukaista. Tulosindikaattoreita on syytä jatkuvasti kehittää ministeriön ja keskuksen yhteistyönä.

3 Raportoinnin asianmukaisuus ja kehittämistarpeet

Toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat sisältävät runsaasti tietoa MIKESin toiminnasta ja antavat ministeriölle riittävät tiedot tulosohjauksen kannalta. Kehittämisen varaa on

mm. siinä, että tulosten arvioinnin olennaisimmat tiedot tulisivat esille nykyistä tiiviimmin ja jäsennellymmin. Vuoden 2004 toimintaa koskevan tulospalautteen laadintaa hankaloittaa tilinpäätösarvioinnin uudistettu arviointimalli, joka ei vastaa tehdyn tulossopimuksen ja toimintakertomuksen rakennetta.

TEKNOLOGIAN KEHITTÄMISKESKUS

1 Toimintaa ja taloutta koskevat selvitykset ja lausunnot

Kauppa- ja teollisuusministeriön arvio Tekesin toiminnasta perustuu Tekesin toimintakertomukseen 2004 per 15.3.2005 sekä toiminnasta muuten saatuun informaatioon. Toimintakertomuksen mukaan Tekesin toimintaa on kuvattu laajemmin NETRA –palvelun kautta jaettavissa erillisraporteissa, mutta nämä raportit eivät olleet saatavissa ministeriön palautetta laadittaessa.

Toimintakertomus antaa kattavan kuvan Tekesin toiminnasta, mutta on edelleen raskaslukuinen ja vaikeaselkoinen mm. siksi, että vaikuttavuuden syntymekanismit selostetaan erikseen kunkin päätavoitteen kohdalla. Koska osa teksteistä on päällekkäistä, esitämme, että Tekes pyrkii jatkossa edelleen terävöittämään tekstiä.

Valtiontalouden tarkastusviraston Tekesin tilintarkastuskertomuksessa vuodelta 2004 todetaan, että Tekesissä on noudatettu talousarviota ja keskeisiä säännöksiä.

2 Tuloksellisuus

2.1 Yleisarvio Tekesin toiminnan tuloksellisuudesta

Kokonaisuutena tarkastellen Tekesin toiminta on ollut tulossopimuksen mukaista, vaikka kaikkiin numeerisiin tavoitteisiin ei ylletty. Samalla on osoittautunut, että seurannassa käytettävät indikaattorit kaipaavat edelleen kehittämistä.

Tekes on tehtyjen linjausten ja sopimuksen mukaisesti laajentanut toimintaansa ja näkökulmaa teknologiapolitiikasta innovaatiopolitiikkaan. Tämä on huomioitu myös keväällä 2005 julkistetun teknologiastrategian valmistelussa.

Alkuvuodesta 2005 valmistunut uusi teknologiastrategia on valmisteluprosessiltaan ja tuloksiltaan laadukas suoritus, jossa on onnistuttu määrittelemään keskeiset kansalliset osaamisalueet yhteistyössä asiakkaiden ja sidosryhmien kanssa. Myös jatkosuunnittelussa ja organisoinnissa on tärkeää jatkaa yhteistyötä.

Uusi teknologiastrategia suuntaa tulevien teknologiaohjelmien sisällöllisiä valintoja ja antaa vahvan perustan niiden jatkovalmistelulle. Kansainvälisen yhteistyön aktivointi ja sen toimintatapojen innovatiivinen uudistaminen, mihin myös EU:n uudet toimintakonseptit kuten teknologiayhteisöt tähtäävät, on yksi merkittävä haaste uusille teknologiaohjelmille.

Ministeriö pitää teknologiaohjelmatoimintaa tärkeimpänä toimintamuotona, jolla Tekes voi vahvistaa kansallista osaamispohjaa. Strategiatyön tuloksia on hyödynnetty jo tarkastelukautena ohjelmien valmistelussa. Ministeriön käsityksen mukaan strategiassa tehdyt valinnat suuntaavat Tekesin toimintaa ja rahoitusta oikeille teema- ja painopistealueille.

Ministeriö antaa tukensa Tekesin näkemykselle, jonka mukaan ohjelmatoiminnan osuutta Tekesin rahoituksesta on perusteltua lisätä 50–60 prosentin tasolle.

Teknologiastastrategian toimeenpanon tulee tapahtua koordinoitusti valtioneuvoston julkisen tutkimusjärjestelmän kehittämistä koskevan periaatepäätöksen kanssa. Tekesin kannalta yksi merkittävimpiä toimenpiteitä on valtion tiede- ja teknologianeuvoston johdolla laadittava kansallinen strategia kansainvälisesti kilpailukykyisten tieteen ja teknologian osaamiskeskittymien ja huippuyksiköiden synnyttämiseksi ja vahvistamiseksi. Rajallisten resurssien hajottaminen liian laajalle ei takaa tulevaisuuden kilpailukykyä. Myös huippuyksikköpolitiikan ja alueellistamispolitiikan välille tulisi löytää tasapaino.

Tavoitteellinen aktivointityö on tuottanut huomattavan määrä uusia asiakasyrityksiä. Aktivointityötä tulee jatkaa ja kehittää saatujen kokemusten perusteella, mitä perustelee myös viime vuosina tapahtunut yritysten t&k -toiminnan jonkinasteinen hiipuminen.

Hankerahoituksen hakemusmenettelyn sähköistäminen on parantanut hakemusprosessin sujuvuutta. Entistä systemaattisemman tapauskohtaiseen riskiluokitukseen perustuvan hankeseurannan käyttöönotto paransi osaltaan toiminnan laatua. Vuorovaikutteisuuden lisääminen tuottaa tehokkuushyötyjä, joten siihen perustuvia toimintamalleja on hyvä kehittää edelleen.

Tekes raportoi monista toimenpiteistä, joilla toimintaa tehostettu ja uudistettu: on siirrytty systemaattisempaan projektien seurantaan luokittelemalla asiakkaat viiteen asiakassegmenttiin, joille on luotu omat palvelumallit, organisaatiota ja toimintaprosesseja on kehitetty ja yhteistyötä on tiivistetty muiden innovaatiokentän toimijoiden kanssa. Osa toiminnan tehostamisesta perustuu toimintojen ulkoistamiseen, mikä on otettava huomioon tuloksellisuuden seurannassa.

Palvelusektorin merkitys työllistäjänä sekä alan tuottavuuden parantaminen korostuvat jatkossa entistä enemmän. Palvelusektori kattaa erittäin laajan toimijajoukon, joista vain osa on potentiaalisia Tekesin asiakkaita. Pitkän aikavälin vaikuttavuusarvioiden arvioinnin taustaksi olisi perusteltua laatia erillisselvitys palvelualojen tilanteesta. Selvityksessä tulisi kuvata palvelualojen kehitysedellytyksiä ja tuottavuuskehitystä alatoimialoittain, jotta tietämys monimuotoisesta palvelutoimialasta lisääntyisi.

2.2 Toimintaympäristö

Toimintaympäristökuvaus on toimintakertomuksessa esitetty viittaamalla vuoden 2004 aikana julkaistuihin kotimaisiin ja kansainvälisiin selvityksiin: Toimintavuonna valmistuneissa Suomen asemaa maailmantaloudessa ja kansallista julkista tutkimusjärjestelmää koskeneissa selvityksissä katsotaan, että Suomen on edelleen jatkettava osaamiseen perustuvan kansallisen toimintastrategian vahvistamista. Selvitysten perusteella valtioneuvosto on sittemmin päättänyt linjauksista, joiden perusteella julkista tutkimuspanostusta/tutkimusrahoitusta edelleen kasvatetaan, kiinnitetään huomiota julkisen tutkimusjärjes-

telmän rakenteiden kehittämiseen, osaamista vahvistetaan valikoiduilla aloilla ja tutkimuksen kansainvälistymistä edistetään. Linjaukset merkitsevät sitä, että Tekesin rooli teknologia- ja innovaatiopolitiikan keskeisenä kansallisena toteuttajana korostuu entisestään lähivuosina.

Mennyt vuosi oli Tekesin tulkinnan mukaan eräänlainen murroskausi, jolloin tutkimusmenojen bkt-osuus näyttäisi käytettävissä olevien tietojen mukaan ainakin tilapäisesti laskevan, eikä yritysten t&k-toiminta kehittynyt toivotulla tavalla. Tilannetta on syytä seurata tiivistä, ja tarvittaessa mietittävä toimenpiteitä, joilla t&k-toiminta saataisiin uudelleen piristymään.

Taloudellisen toimintaympäristön kuvaus on raportissa niukka. Tällä alueella on kuitenkin riskitekijöitä, joita olisi ollut hyvä lyhyesti analysoida. Erilaiset talouden makrotekijät muodostavat toimintaympäristölle kehyksen, jonka puitteissa toiminta tapahtuu. Nämä ovat esimerkiksi Yhdysvaltojen talouden rakenteellinen kehitys, tilanne energiamarkkinoilla ja vaikkapa kotimaisten rahoitusmarkkinoiden (yksityiset ja institutionaaliset sijoittajat) kehitys erityisesti eläkesäästämisen osalta. Koska tämän tyyppiset seikat vaikuttavat toimintaympäristöön mm. lisäten epävarmuutta ja heikentäen ennustettavuutta, olisi tiivis, taloudellisen kehityksen ongelmakohtien arviointi tässä yhteydessä perusteltu.

2.3 Tavoitteiden saavuttaminen

2.3.1 Laadukas tutkimus- ja kehitystoiminta ja sen tuottama vahva kansallinen osaamispohja

Tavoite: Laadukas tutkimus- ja kehittämistoiminta Suomessa lisääntyy ja siihen osallistuu yhä useampi yritys ja tutkimusorganisaatio. Tämän kehityksen tuloksena kansallinen osaamispohja vahvistuu kansantalouden ja yhteiskunnan tulevaisuuden kannalta keskeisillä sektoreilla ja klustereissa.

- yritysten tutkimus- ja kehittämistoiminta kasvaa
- yritykset ja tutkimusorganisaatiot tekevät entistä enemmän t&k-yhteistyötä
- t&k-henkilöstön määrä kasvaa
- teknologinen ja liiketoiminnallinen osaaminen vahvistuvat elinkeinoelämän kilpailukyvyn kannalta keskeisillä alueilla

Erityistavoitteet vuodelle 2004:

- Innovaatiotoiminnan aktivoinnin seurauksena Tekesin saamien haasteellisten hanke-ehdotusten sekä uusien yritysasiakkaiden ja alkavassa vaiheessa olevien asiakkaiden yritysasiakkaiden määrä kasvaa. Kehitystä seurataan TE-keskusalueittain.
- Rahoitustoiminnan käsittelyajoissa päästään optimitasolle.

Käytettävissä olevat tiedot vuodelta 2004 viittaavat siihen, että tutkimus- ja kehittämis-toiminnan yleisiä edellytyksiä kyettiin edelleen vahvistamaan. Valtion tutkimuspanostus

kasvoi edellisestä vuodesta 6,4 prosenttia, minkä ansiosta julkisen t&k-rahoituksen osuus bruttokansantuotteesta nousi 1,04:ään prosenttiin. Suomi on menestynyt edelleen hyvin kansantalouden kilpailu- ja suorituskyykyä sekä innovaatioympäristön toimivuutta koskevissa kansainvälisissä vertailuissa.

Huolimatta määrätietoisista innovaatiopoliittisista toimista, joissa Tekesillä oli merkittävä rooli, ja talouden kasvusta yritysten t&k-investoinnit laskivat ennakkotietojen mukaan edellisestä vuodesta, mahdollisesti jopa 100 miljoonaa euroa. Korkean ja korkean keskittämisen teknologian toimialoilla sekä uusien yritysten määrä että viennin arvo laskivat noin 15 prosenttia, joskin korkean teknologian kauppataase säilyi vahvasti positiivisena. Myös t&k-toimintaa harjoittavien yritysten osuus teollisuusyrityksistä näyttää olevan laskussa. Kuten toimintakertomuksessa todetaan, kehitys heijastelee yritysten ja markkinoiden lyhytjänteisyyttä ja siitä johtuvaa varovaisuutta riskinotossa. Taustalla vaikuttavat talouden globaalit rakennemuutokset, jotka edellyttävät yrityksiltä uutta strategiaa myös t&k-toiminnassa.

Tekesin rahoittamissa yritysprojekteissa yritysten yhteistyö julkisten tutkimusorganisaatioiden kanssa kasvoi hieman ja suuret yritykset lisäsivät edelleen verkottumistaan pk-yritysten kanssa. Yritysprojektien haastavuus on hieman lisääntynyt viime vuosina tai on vähintäänkin säilynyt tavoitetasolla. Vuonna 2004 päättyneissä projekteissa syntyneitä osaamista kuvaavat tunnusluvut (opinnäytteet, patentit ja julkaisut) ovat kehittyneet suotuisasti.

Liiketoimintaosaamisen kehittämiseen kohdistuva rahoitus laski jonkin verran edellisestä vuodesta, mikä johtunee osaltaan ohjelmatoiminnassa menossa olevasta uudistusprosessista. Liiketoimintaosaamisen, erityisesti palveluliiketoiminnan, kehittäminen on valittu yhdeksi painoalaksi uudessa teknologiastrategiassa, mikä johtaa panostuksen lisääntymiseen lähivuosina tälle tärkeälle osaamisalueelle.

Raportissa esitetään useita kuvia ja taulukoita kansallisen osaamis pohjan kehityksestä. Jotkut tiedot ovat vuodelta 2003 ja uudempiin lukuihin liittyy epävarmuutta, mutta kehitys ei pääpiirteissään anna aihetta erityisiin huomautuksiin. Eräs havainto on, että rakentamisen, liikenteen ja kaupan aloilla t&k-yrityksiä näyttäisi olevan vain muutama prosentti alan yrityksistä, mikä tuntuu kovin vähäiseltä määrältä kun otetaan huomioon Tekesin rakennus- ja logistiikka-aloja koskeva panostus.

Kansallisen osaamis pohjan vahvistuminen on pitkän aikavälin kehitystyötä, jossa Tekes on osaltaan onnistunut hyvin. Vuodelle 2004 asetetut tulostavoitteet ovat täyttyneet. Teknologiaohjelmat ovat edistäneet yritysten, tutkimuslaitosten ja korkeakoulumaailman verkottumista ja Tekesin toiminnalla on ollut yritysten t&k-toimintaa aktivoiva vaikutus. Tekesin ja Suomen Akatemian välisen yhteistyön tiivistäminen on omiaan selkiyttämään toimijoiden roolitusta ja vahvistamaan osaamis pohjan kehittämistyötä.

2.3.2 Innovatiiviset kasvuyritykset

Tavoite: Teknologiaa kehittäviä ja hyödyntäviä yrityksiä syntyy nykyistä enemmän, yritykset kasvavat nykyistä nopeammin ja luovat uusia työllisyysmahdollisuuksia.

- Suomen syntyy nykyistä enemmän innovaatiotoimintaan perustuvia yrityksiä
- lisääntyvä osuus olemassa olevista yrityksistä kehittyy kasvuyrityksiksi
- innovaatiotoimintaan panostavat yritykset kasvavat entistä nopeammin
- innovaatiotoimintaan panostavat yritykset työllistävät entistä useampia henkilöitä

Rahoituspäätösten lukumäärän kehityksen perusteella pk-yritykset ovat aktivoituneet t&k-toimintaan. Yrityksen perustamis- ja alkuvaiheen rahoitusmuotoja ja hautomotoimintaa on kehitetty, joten siltä osin Tekesin ydinprosessit ja erityiset toimenpiteet palvelevat tulostavoitteen saavuttamista. Ongelmana on, ettei riittävän suuri määrä yrityksistä kehity kasvuyrityksiksi. Yritysten kannustaminen kasvuun on huomattava haaste myös Tekesille. Liksa-rahoituksen kysynnän heikkeneminen on tästä esimerkkinä. Koska Liksa –rahoituksesta eri osapuolilta saadut viestit ovat keskenään ristiriitaisia, ministeriö odottaa Tekesiltä asiaa koskevaa selvitystä kuluvan vuoden aikana.

Osaamisintensiivisillä palvelualoilla toimivien uusien yritysten määrä (noin 6100 kpl) pysyi vuonna 2003 (viimeisimmät tilastot) edellisen vuoden tasolla ja koko alan liikevaihto kasvoi noin neljä prosenttia 27 miljardiin euroon. Korkean ja korkean keskitason teknologian toimialoilla aloittaneiden yritysten määrä poikkeuksellisesti väheni 2003 edellisestä vuodesta 15 prosenttia.

Alkavien yritysten osuus Tekesin asiakkaista oli 2004 hieman edellistä vuotta alempi, mutta on pysynyt usean vuoden ajan korkealla noin 20 prosentin tasolla. On kuitenkin huomattava, että kaikki alkavat yritykset eivät ole potentiaalisia Tekesin asiakkaita. Tästä syystä olisi hyvä saada arvio siitä, mikä uusien aloittavien potentiaalisten Tekesin asiakasyritysten taso tuntuu järkevältä.

Hyvänä osoituksena Tekesin toiminnan vaikuttavuudesta on, että (vaikuttavuusseurannan kohteena olevien) vuonna 2000 aloittaneiden ja Tekesin rahoitusta saaneiden tuotannollisten yritysten liikevaihto kasvoi vuonna 2004 voimakkaasti. Myös osaamisintensiivisten palveluyritysten liikevaihto kehittyi hyvin. Yritysten eloonjääminen ensimmäisen 5 vuoden aikana on alustavien tietojen mukaan korkealla tasolla.

Yritysten kasvun vauhdittamisessa on avainasemassa yhteistyö muiden innovaatiotoimintaa edistävien organisaatioiden kanssa, mistä on saatu parin viime vuoden aikana hyviä ja rohkaisevia tuloksia (mm. kvartetti-yhteistyö ja Yrke-hanke). Tällä alueella on tärkeä saada aikaan toimiva yhteistyö mahdollisesti perustettavan ”syöttörahaston” kanssa.

Erinomaiset tulokset aktivointityöstä osoittavat, että aktivoinnin asemaa Tekesin toiminnassa on perusteltua edelleen vahvistaa. Aktivointiprosessin mukauttaminen eri asiakasryhmien tarpeisiin on kannatettava tapa lisätä aktivoinnin tehokkuutta.

2.3.3 Elinkeinoelämän uusiutuminen ja tuottavuuden kasvu

Tavoite: Vahvan innovaatiotoiminnan ansiosta yritysten kasvu nopeutuu, yritykset ja elinkeinoelämän rakenne uudistuvat ja monipuolistuvat sekä teollisuuden ja palvelujen tuottavuus paranee. Tästä seuraa yhteiskunnan entistä parempi kyky turvata työllistymismahdollisuutensa kiristyvässä kansainvälisessä kilpailutilanteessa.

- Suomen elinkeinoelämä monipuolistuu
- viennin osuus bruttokansantuotteesta kasvaa
- Suomen vaihtotase säilyy selvästi positiivisena
- yhä useampi yritys tuo markkinoille uusia innovaatioita
- uusien innovaatioiden osuus yritysten liikevaihdosta kasvaa
- kokonaistuottavuus paranee

Viennin toimialarakenteen perusteella arvioituna Suomen elinkeinorakenne on viime vuosina jatkuvasti monipuolistunut ja käsittää nykyään useita vahvoja tukijalkoja. Riippuvuuden väheneminen muutamasta hallitsevasta sektorista kuten metsäklusterista ja elektroniikka- ja sähkötekniisestä alasta on lisännyt talouden vakautta.

Teknologia- ja osaamisintensiivisten yritysten liikevaihto on kasvanut pitkään ja myönteinen kehitys näyttää jatkuvan. Nopeinta kasvu on korkean ja keskikorkean teknologian toimialojen yrityksissä.

Tämän osion mittarit kaipaavat kehittämistä siten, että voitaisiin konkreettisemmin tarkastella Tekesin toiminnan vaikuttavuutta. Kehitystyötä on syytä jatkaa yhteistyössä ministeriön kanssa siten, että tarkistettut indikaattorit olisivat käytettävissä syksyn 2005 tulosneuvotteluissa.

2.3.4 Innovaatiotoiminnan kansainvälistyminen

Tavoite: Suomalainen innovaatioympäristö tarjoaa yrityksille ja tutkimusyksiköille tehokkaat edellytykset omaksua ja hyödyntää olemassa olevaa kansainvälistä osaamista sekä verkottua tasokkaiden kansainvälisten kumppanien kanssa uuden osaamisen ja liiketoimintamahdollisuuksien luomiseksi.

- suomalainen innovaatioympäristö on kansainvälisesti houkutteleva
- yhä useampi kansainvälinen innovaatiotoimintaa harjoittava yritys sijoittuu Suomeen
- suomalaiset yritykset kansainvälistyvät nopeammin
- teknologian siirto ulkomailta Suomeen lisääntyy
- kansainvälisen t&k:n määrä ja laatu kasvavat

- suomalaisten osallistumisaktiivisuus eurooppalaisessa tutkimusyhteistyössä
- säilyy korkealla tasolla

Erityistavoite: Tiiviin kansainvälisen yhteistyön määrä Tekesin rahoittamissa projekteissa kasvaa ja yhä useammissa yritysprojekteissa hyödynnetään kansainvälistymispalveluja.

Alustavien tietojen mukaan korkean ja korkean keskitason teknologian vienti kääntyi selvään kasvuun vuonna 2004 edellisvuoden notkahduksen jälkeen.

Myönnettyjen patenttien asukaslukuun suhteutetulla määrällä mitattuna Suomi on menestynyt viime vuosina erittäin hyvin. Vuonna 2003 suomalaisille hakijoille USA:ssa myönnettyjen patenttien määrä kasvoi 12 prosenttia. Suomi sijoittui kolmen Euroopan maan kärkijoukkoon. Suomi on myös säilyttänyt suhteellisen johtoaseman Euroopan patenttiviraston korkean teknologian patenttihakemuksissa.

Suomi on menestynyt edelleen hyvin kilpailussa EU:n tutkimusrahoituksesta. Pitkän ajan trendi on ollut, että unionin rahoituksen osuus Suomen tutkimus- ja kehitystoiminnan panostuksista on jatkuvasti kasvanut ja oli vuonna 2003 yli 2 prosenttia.

Tavoite kansainvälisen yhteistyön lisääntymisestä Tekesin rahoittamissa hankkeissa ei täysin toteutunut, joskaan taantumistakaan ei tapahtunut. Teknologiaohjelmien kansainvälinen verkottuminen lisääntyi hieman ja sen osuus teknologiaohjelmista oli 44 prosenttia (42 % /2003). Julkisen tutkimuksen rahoituksesta kohdistui kansainvälisiin projekteihin 62 prosenttia. Yritysten kohdalla vastaava osuus oli 45 prosenttia. Molemmat osuudet säilyivät edellisen vuoden tasolla.

Kansainvälistyminen ja sen merkitys on noussut esille kaikissa viime aikoina laadituissa selvityksissä. Ministeriö toivoo Tekesiltä puolivuotisraportoinnin yhteydessä näkemystä tiiviin kansainvälistymisen tilanteesta ja sen esteenä olevista seikoista.

2.3.5 Alueiden kehittyminen

Tavoite: Teknologia- ja innovaatiotoiminta tukee alueiden kehittymistä siten, että teknologia-politiikan vaikuttavuuspäämäärät toteutuvat mahdollisimman hyvin kullakin alueella.

- Suomessa on nykyistä enemmän kansainvälisen tason osaamiskeskittymiä
- innovaatiotoiminta ja sitä hyödyntävien yritysten määrä lisääntyy kasvukeskuksissa ja niiden ulkopuolella
- kaikille alueille syntyy kansainvälisesti menestyvää liiketoimintaa
- alueiden t&k-innovaatiotoiminta verkottuu kansallisesti ja kansainvälisesti

Tekes on valtakunnallinen toimija, jonka palvelut ovat saatavissa kattavasti koko maassa Ahvenanmaata lukuunottamatta. Alueellisen kehittymisen näkökulma on sisällytetty läpäisevästi Tekesin rahoituskriteereihin.

Suuri osa Tekesin aktivointi-, teknologiaohjelma- ja rahoitustoimintaan liittyvästä asiantuntijatyöstä tehtiin TE –keskusten teknologiayksiköissä niiden laatimien alueellisten aktivointisuunnitelmien pohjalta sekä yhteistyössä muiden alueellisten toimijoiden kanssa. Tekes otti rahoituspäätöksissään yhtenä tekijänä huomioon hankkeiden merkityksen alueelliselle kehitykselle.

Tekesin raportoinnin perusteella on vaikea tarkemmin analysoida tavoitteiden toteutumista. On ilmeistä, että myös tämän osion indikaattorit kaipaavat edelleen kehittämistä.

2.3.6 Innovaatiotoiminnan suorat vaikutukset hyvinvointiin

Tavoite: Teknologiat kehittyvät ja niitä hyödynnetään siten, että yhteiskunnan taloudellinen, hyvinvointi- ja ympäristökehitys ovat tasapainossa.

- tutkimus- ja kehitystoiminnan ja sen myötä syntyvien teknologioiden ja muiden innovaatioiden tuloksena olemassa olevien hyvinvointipalvelujen laatu ja tuottavuus paranevat, uusia palveluja ja liiketoimintoja syntyy ja elinympäristön tila kohenee
- kestävän kehityksen asema kansallisena kilpailukykytekijänä vahvistuu
- tietoyhteiskuntakehitys parantaa kansalaisten ja yhteiskunnan hyvinvointia
- Suomessa on elinkeinoelämän kilpailukykyä ja yhteiskunnan hyvinvointia tukeva infrastruktuuri
- vaikuttavuustavoitteita kehitetään

Erityistavoite: Tekes rakentaa vaikuttavuusviestinnän perustaksi menettelyn, joka muodostaa selkeän kokonaiskuvan projektien tulosodotuksista ja vaikutuksista. Käynnistetään ulkoisvaikutusten järjestelmällinen mittaus. Julkisuuteen viestitetään entistä enemmän Tekesin teknologiarahoituksen kohdentumisesta, sen tuloksista ja odotettavissa olevista vaikutuksista.

Teknologisella kehityksellä on merkittävä suora ja välillinen vaikutus kilpailukykyyn, talouden kasvuun ja hyvinvointiin. Yksittäisten Tekesin toimenpiteiden tai toimenpidekokonaisuuksien lopullisia ja tarkkoja vaikutuksia hyvinvointiin on mahdoton osoittaa. Tästä syystä ministeriö pitää hyvänä sitä, että hyvinvointitavoitteet on liitetty läpäisevinä mukaan kaikkeen Tekesin toimintaan.

Tuloshavainnoista raportoidessaan Tekes keskittyy arvioimaan toimintansa ulkoisvaikutuksia, mutta tekstin ja kuvioiden perusteella ei selviä, onko kyseessä Tekesin oma arvio ao. projekteista ja mikä on kuvioissa esitetty perusaineisto.

Ministeriön näkemyksen mukaan kestäväan kehitykseen, ilmastonmuutokseen ja terveydenhuoltoalaan liittyvät Tekesin teknologiaohjelmat vahvistivat hyvinvointisektoria itsensä, lisäsivät verkottumista eri toimijoiden välillä ja tarjosivat tietoa hyvinvoinnin edistämistä koskevaan päätöksentekoon.

3 Henkilöstö

Tekes sijoittui edelleen hyvin henkilöstöjohtamisen vertailututkimuksissa ja ulkopuolisten tahojen kiinnostus Tekesin henkilöstöjohtamiseen lisääntyi. Henkisten voimavarojen hallinta on sisäisen organisaatiotutkimuksen mukaan hyvällä tasolla. Asiantuntijauramahdollisuuksia on Tekesissä kehitetty systemaattisesti ja sisäisiä rekrytointeja toteutetaan selvästi enemmän kuin vertailuorganisaatioissa.

Myönteisestä palautteesta huolimatta Tekesin johto on päättänyt toteuttaa toimintatapojen ja organisaatorakenteen uudistusprojektin vuoden 2005 aikana. Henkilöstöjohtamisen kehittämistä jatkettiin henkilöstöstrategian kehitysprojektissa, ja strategialähtöistä osaamisen hallintaa kehitettiin edelleen.

Tekesin palveluksessa oli kertomusvuonna 265 henkilöä. Tekesin tehtävien hoitoon osallistui myös 74 henkilöä TE -keskuksissa. Merkittävä osa Tekesin tehtävien edellyttämistä henkilöresursseista hankittiin lisäksi ostopalveluina Tekesin ulkopuolelta: hanke- ja ohjelmatoiminnan henkilöiden työpanosta ostettiin noin 68 htv. Lisäksi ostettiin runsaat 30 htv tukipalveluita.

Tekesin toimintakustannukset nousivat jonkin verran ja olivat noin 99 000 euroa/htv eli selvästi valtion keskimääräistä tasoa korkeammat.

Em. tietojen perusteella ja vuoden 2004 henkilöstökertomuksen puuttuessa on vaikea arvioida, missä määrin Tekesin toiminta todellisuudessa tehostui ja missä määrin tehostuminen perustui toimintojen ulkoistamiseen.

4 Tilinpäätös

Tekes käytti sille osoitetut rahoitusvaltuudet käytännössä katsoen kokonaan. Tekesin käytössä oleva määrärahaennustemalli toimii riittävällä tarkkuudella määrärahamitoituksen kannalta: määrärahaennuste toteutui varsin hyvin. Valtuuksien käyttämättäjätöt ovat kohutuulliset ja vakiintuneet tutkimus- (1,3 %) ja avustusrahoituksen (9%) osalta. Sen sijaan lainoissa trendi on nouseva (23,2 %): asiakkaat jättivät uusia jo myönnettyjä lainoja nostamatta. Ministeriö pyytää Tekesiltä näkemystä, miksi lainarahoitus ei ”kelpaa”.

Tekesin myöntämien lainojen riskiluonne tulee selvästi esille: Lainasalkun riskitaso on noussut ja asiakaskunta painottuu pk-yrityksiin nykyisten lainaehtojen takia. Lainojen riskit toteutuivat selvästi korkeampina luottotappioina kuin pankeilla: tämä on hyväksyttävää, sillä julkisen rahoittajan roolina ei ole kilpailla pankkien kanssa vaan jakaa t&k-toimintaan kohdistuvia riskejä yhdessä yritysten kanssa.

Tekes on aktiivisesti panostanut hankekannan seurantaan ja läpikäyntiin. Saman aikaisesti hankkeiden kestoajat ovat lyhentyneet. Toiminnan tehostuminen näkyi mm. siinä, että kaikissa valtuuslajeissa maksamatonta osuutta oli jäljellä lähinnä vain kahden viime vuoden valtuuksissa, mikä helpottaa kokonaisseurantaa.

Nettobudjetoidut tulot kasvoivat lähinnä ERA-NET –hankkeiden ennakkomaksatusten takia: EU maksaa enakkona 80 prosenttia hankkeen kustannuksista, joten tilannetta on tarkastettava pidemmällä aikajaksolla. Jo nyt on selvää, että tilanne tasoittuu jatkossa.

ESA:n ohjelmamaksut eivät toteutuneet suunnitellusti; seurauksena vuonna 2005 odotettavissa aikaisempaa suuremmat maksatukset. Määrärahan riittävyyttä tulee seurata riittäväällä tarkkuudella vuoden 2005 aikana.

5 Sisäinen valvonta ja tarkastus

VTV:n tilintarkastuskertomuksen mukaan sisäisen valvonnan osalta ei tarkastuksessa tullut esiin olennaista huomautettavaa.

Tekes teki vuonna 2004 poliisille tutkintapyynnön kolmesta tuotekehityshankkeeseen kohdistuneesta väärinkäytösepäilystä. Lisäksi Tekesin maksamasta rahoituksesta tehtiin avustusten takaisinperintäpäätöksiä 14 hankkeen osalta. Vuonna 2004 ei Tekesin myöntämissä rakennerahastohankkeissa ilmennyt uusia säännönvastaisuuksia.

Tekesin käyttöönottama projektien riskiluokitusjärjestelmä auttaa kohdentamaan valvontaa riskialttein hankkeisiin. Tekes on myös ottanut käyttöön asiakkaiden segmentoinnin.

Tekes on merkittävä julkisten hankintojen hankkija. Julkiset hankinnat ovat monimutkaisia ja niihin liittyy työläitä menettelytapoja. Tästä syystä onkin erittäin hyvä, että sisäisessä tarkastuksessa on tarkastettu juuri julkisten hankintojen toteuttamista.

Tekesin kaltaisessa organisaatiossa on syytä korostaa sisäisen valvonnan ja tarkastuksen merkitystä. On syytä kiinnittää huomiota siihen, että Tekesiin ei muodostu ns. vaarallisia työyhdistelmiä, joissa sama henkilö toimii hankeneuvojana ja rahoituspäätöksen valmistelijana ja esittelijänä.

PATENTTI- JA REKISTERIHALLITUS

Kauppa- ja teollisuusministeriön taloussuunnittelu on viitekohdassa mainitulla kirjeellään pyytänyt osastoja laatimaan arviot vastuullaan olevien virastojen, laitosten, rahastojen sekä valtionapu- ja sopimusyhteisöjen vuoden 2004 tilinpäätöksistä. Tämän johdosta elinkeino-osasto toteaa Patentti- ja rekisterihallitusta koskevilta osin seuraavaa.

Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Patentti- ja rekisterihallituksen (PRH) perustoimintoja ovat teollisoikeuksien samoin kuin yrityksiä ja yhteisöjä koskevien tietojen rekisteröinti sekä näihin liittyvä tietopalvelu. Pyrkimyksenä on myös hyödyntää perustehtävien tuottamaa asiantuntemusta laajemmin innovaatiotoiminnan edistämiseksi ja rekisterihallinnon kehittämiseksi.

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kehitys

Virastolle määritetään vuosittain valtion talousarvioesityksessä alustavat vaikuttavuustavoitteet ja toiminnalliset tulostavoitteet, joita on tarkennettu erikseen tehtävässä tulossopimuksessa. Sopimuksessa määritellään palvelu- ja toimintatavoitteet viraston ydinpalveluiden keskimääräisinä käsittelyaikatavoitteina sekä organisaation toimivuutta koskevat tavoitteet eli lähinnä tuottavuus- ja taloudellisuustavoitteet prosentuaalisina muutoksina edelliseen vuoteen verrattuna.

Tulossopimuksessa vaikuttavuutta ja palvelukykyä koskevat tavoitteet on määritelty lähinnä strategiaan perustuvien toimenpideinjauksin. Valtion talousarviossa on tavoitteista korostettu kansainväliseen yhteistyöhön, sidosryhmäsuhteisiin, tietopalveluun ja sähköiseen asiointiin, palvelukykyyn ja aluepalveluiden kehittämiseen sekä INNOSUOMI –kampanjan toteuttamiseen liittyviä näkökohtia.

Vaikuttavuudelle asetetut tavoitteet ovat pääosin toteutuneet tulossopimuksen linjausten mukaisina. Kansainvälinen toiminta on jatkunut aktiivisena, muun muassa uuteen tutkivan PCT-viranomaisen asemaan liittyvät valmistelutoimet toteutettiin siten, että kansainvälisten jatkettujen patenttihakemusten tutkiminen mahdollistui 1.4.2005 alkaen. Viraston kasvavaa roolia tiedon jakajana tukee vuoden 2004 aikana toteutettu patentti- ja innovaatiolinjan kirjasto- ja tietopalvelun sekä neuvontayksikön yhdistäminen ja uudelleenorganisointi. Innovaatiotoimintaa ja teollisoikeuksia koskevaa viestintää tehostaa PRH:n liittyminen Yrityssuomi.fi portaaliin. Verkkopalvelut ovat kehittyneet suunnitellusti, muun muassa sähköisinä tehtyjen kotimaisten patenttihakemusten määrä kaksinkertaistui edellisestä vuodesta vastaten jo 23 prosentin osuutta kaikista hakemuksista. Käyntien vuotuinen yhteismäärä PRH:n kotisivuilla (1 900 000) lisääntyi hieman ja yritys- ja yhteisötietojärjestelmään (28 000 000) sitäkin enemmän. Viraston palvelukykyyn tilaa arvioidaan seuraavan kerran vuonna 2005 suoritettavalla asiakaskyselyllä, edellinen suoritettiin vuonna 2002. Innovatiivisuuden ja yrittäjyyden edistämiseen tähtäävät kampanjat toteutuivat suunnitellulla tavalla.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Patentti- ja rekisterihallitus (PRH) on nettobudjetoitu virasto ja suoritetuotanto lähes kokonaan kustannusvastaavaa. Yhdistysrekisterin kustannuksista osa katetaan kuitenkin budjetista, koska yhteiskuntapoliittisista syistä täyttää kustannusvastaavuutta ei yhdistysrekisteriasioiden osalta ole katsottu voitavan toteuttaa.

PRH:n bruttotulot vuodelta 2004 olivat 35 181 442 € (32 774 539 euroa vuonna 2003) ja bruttomenot 33 682 536 euroa (32 229 237 euroa vuonna 2003). Kustannusvastaavuuslaskelmassa alijäämäksi muodostui koko viraston osalta noin 0,5 milj. euroa (2,4 milj. euroa vuonna 2002). Kannattavuudelle ei sinänsä ole asetettu tulosohjauksessa erillistä tavoitetta. Kustannusvastaavuudessa on viime vuosina tapahtunut selvä käänne ylijäämäisistä jossain määrin alijäämäisiin tuloksiin. Virastotasolla kustannusvastaavuusprosentiksi muodostui 99 prosenttia. Kustannusvastaavasti hinnoittelevissa yksiköissä alijäämää syntyi vain hyödyllisyysmalleissa (7 000 euroa), jonka merkitys virastolle yksikön pienuuden johdosta on vähäinen. Eniten ylijäämää kertyi tavaramerkeistä (596 000 euroa) ja patenttisyksiköissä (549 000 euroa). Tavaramerkeistä syntynyt ylijäämä oli ennakoimaton ja mahdollisti suunnitelluista maksukorotuksista luopumisen. Alle omakustannusarvon hinnoiteltavissa yksiköissä alijäämää kertyi yhdistysrekisterissä 1 527 000 euroa (kustannusvastaavuus 26 %) ja säätiörekisterissä 177 000 euroa (kustannusvastaavuus 40 %). Yhdistysrekisterin alijäämä perustuu yhteiskuntapoliittisista syistä alihinnoiteltuihin maksuihin ja niitä varten talousarvioon sisältyy tätä kompensoiva määrärahaosuus.

Valtion vuoden 2004 talousarvioon sisältyi PRH:ta koskevalle toimintamomentille 1 024 000 euron määräraha, jolloin vuoden 2003 vastaavan 1 177 000 euron määrärahan siirryttyä vuodelle 2004 käytettävissä oli talousarviovuonna kaikkiaan 2 204 000 euroa. Vuoden 2003 siirtomääräraha käytettiin kokonaan, mutta vuoden 2004 määräraha siirrettiin käyttämättömänä vuodelle 2005. Määrärahan käyttämättä jättämiseen vaikutti yritys- ja yhteisölinjan tietojärjestelmähankkeen suunniteltua hitaampi käynnistyminen. Määräraha muutettiin kolmivuotiseksi määrärahaksi vuoden 2004 kolmannessa valtion lisätalousarviossa.

PRH:n tuottavuuskehitys määritetään tulosityksiköiden tuottavuuden muutosten henkilötyövuosilla painotettuna keskiarvona. Tuottavuuden kehitys on vaihdellut huomattavasti eri vuosina, mihin suurimpana yksittäisenä tekijänä on ollut palvelujen kysynnän vaihtelut.

Vuonna 2004 työn tuottavuus kasvoi 5,7 prosenttia kun tavoitteena oli vähintään 0,3 prosentin nousu. Vaikka tuottavuus kokonaisuudessaan oli hyvä, yksikkökohtaiset erot olivat suurehkot. Suurinta tuottavuuden nousu oli kaupparekisteriasioissa (21 %) ja tilinpäätös- ja säätiöasioissa (17 %), tuottavuuden laskua syntyi eniten patenttiasioissa (11 %). Kaupparekisterin poikkeuksellisen hyvää tulosta selittää vuoden loppupuoliskolla toteutettu toimimattomien yritysten poistomenettely. Kaupparekisteri suoritetuotannoltaan suurivo-

lyymisenä vaikutti positiivisella tuloksellaan myös koko viraston tuottavuusluvun nousemiseen selvästi positiiviseksi.

Toiminnan taloudellisuutta mitataan PRH:ssa suoritteiden keskimääräisten yksikkökustannusten muutoksilla. Vuonna 2004 keskimääräiset yksikkökustannukset laskivat edellisvuodesta nimellisesti 0,8 prosenttia (reaalisesti 3,9 %). Tavoitteena oli, etteivät ao. kustannukset nouse yli 1,9 prosenttia edellisvuodesta.

Tuotokset ja laadunhallinta

Asioiden käsittelyn joutuisuutta kuvaavat keskimääräiset käsittelyajat ovat nykyisellään vakiintuneet sellaiselle tasolle, josta ei nopeutusta juuri ole aikaansaataavissa nykyisin käytössä olevilla menetelmillä tai voimassa olevan lainsäädännön ja kansainvälisten sopimusten aiheuttamilla reunaehdoilla.

Vuoden 2004 osalta käsittelyaikatavoitteet toteutuivat tyydyttävästi. Kansallisten tavaramerkkien ja mallioikeuksien keskimääräiset käsittelyajat lyhenivät hieman, ulkomaisten patenttien ja yhdistysrekisteri-ilmoitusten käsittely jäivät tavoiteaika-aulusta. Muiden yksiköiden käsittelyajat pysyivät ennallaan. Yhdistysrekisteriasioden käsittelyä hidastaneen yksikön muutosprosessin päätyttyä pyritään palaamaan eduskunnan edellyttämälle tavoitetasolle uusien yhdistysrekisteri-ilmoitusten käsittelyssä.

Henkisten voimavarojen hallinta

PRH:n palveluksessa oli vuonna 2004 henkilötyövuosina laskettuna 469,7 henkilöä, joista määräaikaisia 74. Määrä on pysynyt suhteellisen vakiona useita vuosia, vuonna 2004 lisäystä oli 1,9 prosenttia. Kokonaistyövoimakustannukset olivat noin 19,4 milj. euroa, josta välillisiä työvoimakustannuksia noin 7,2 milj. euroa.

Henkilöstön keski-ikä laski 0,3 vuodella edellisestä vuodesta 45,5 vuoteen, mutta on edelleen hieman valtionhallinnon keskiarvoa korkeampi (44,2 % v. 2003). Henkilöstön lähtövaihtuvuus oli 6,2 prosenttia, joka oli kahta edellistä vuotta pienempi (7,8 ja 7,7 %), mutta selvästi valtionhallinnon keskivertoarvoa (3,9 % v. 2003) korkeampi. Vaihtuvuus aikaisempina vuosina pysytteli alle 5 prosentin suuruusluokassa. Korkeahkoa vaihtuvuusprosenttia selittää se, että laskelmiin sisältyy kaikki vuoden aikana päättyneet määräaikaiset virkasuhteet. Vuoden aikana on vakinaistettu huomattava määrä määräaikaisessa virkasuhteessa ollutta henkilöstöä. Tästä huolimatta mm. projektitehtäviin ja ruuhkahuippujen tasaamiseen on tarvittu määräaikaisrekrytointia.

Henkilöstön työtyytyväisyyttä selvitettiin neljättä kertaa erillisellä henkilöstölle suunnatulla kyselyllä (henkilöstötilinpäätöksen työtyytyväisyysbarometri). Arviointien keskiarvoa 3,42 (edellisenä vuotena 3,33) asteikolla 1-5 voidaan pitää suhteellisen hyvänä ja vastaa koko valtionhallinnon keskiarvolukua (3,4 v. 2003). Osa-alueista parhaimmiksi arvioitiin edellisten vuosien tapaan työolot, työn sisältö ja haasteellisuus sekä työilmapiiri ja yh-

teistyö. Heikoimmiksi osa-alueiksi arvioitiin työnantajakuva, tiedon kulku ja kaikista selkeimmin palkkaus (2.7).

Uutta palkkausjärjestelmää koskevaa sopimusta valmisteltiin siten, että allekirjoittaminen mahdollistui vuoden 2005 alussa. Palkkausjärjestelmää kehittävässä Pake-projektissa saatiin päätökseen kaikki sen käyttöönottoon liittyvät käytännön valmistelutoimet. Työtyytyväisyysbarometrista ilmenevät palkkauksen kannustavuuteen ja oikeudenmukaisuuteen liittyvät toiveet suuntaavat käynnistytävään uuteen palkkausjärjestelmään huomattavia odotuksia.

Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulostavastuun kannalta sekä kehittämistarpeet

Käyttöön otettu BSC-ajattelun mukainen tavoiteasetanta on selkeyttänyt tulosohjausprosessia. Tulossopimuksessa tavoitteet jaotellaan yleisten tavoitteiden lisäksi vaikuttavuustavoitteisiin sekä palveluprosesseihin, talouteen ja resursseihin sekä osaamiseen ja uudistumiseen liittyviin tavoitteisiin.

Jo pitkään käytössä olleet tuottavuutta, taloudellisuutta ja käsittelyaikoja koskevat tavoitteet ovat ministeriön näkemyksen mukaan toimineet tarkoituksenmukaisina välineinä tulosohjauksessa ja tulostavastuun kannalta. Asiakaspalvelun joutuisuutta mittaavat käsittelyaikatavoitteet ovat tosin asettuneet tietylle vähintäänkin tyydyttäväksi katsottavalle tasolle vaikka käytännössä jonkin verran vuosittaista vaihtelua erityisesti kysynnän vaihtelusta johtuen esiintyykin. Ottaen kuitenkin huomioon, että hallintopalvelujen käyttäjille kohutuulliset käsittelyajat ovat useiden selvitysten mukaan hyvin tärkeitä, käsittelyaikatavoitteiden määrittely palvelutason ylläpitämiseksi saavutetulla tasolla näyttää jatkossakin tarkoituksenmukaiselta. Työn tuottavuutta ja taloudellisuutta koskevilla tavoitteilla taas saadaan tarkasteluun lyhyen aikavälin toiminnan kehityksen ohella myös pitkän aikavälin kehitystrendit. Tuottavuuskehitystä on seurattu vuodesta 1988 ja muutamaa pienehköä notkahdusta lukuun ottamatta kehitystä kokonaisuudessaan on pidettävänä hyvänä.

Tulossopimukseen sisältyvät vaikuttavuustavoitteet linjaavat toiminnan painopisteitä, osin myös keskeisiä toimenpidekokonaisuuksia. Koko viraston laadullista toimintaa mittaamaan on otettu käyttöön, asiakastytytyväisyysmittausten ohella, myös Euroopan laatupalkintomallin kriteereihin pohjautuva pistetavoite. Ensimmäinen malliin pohjautuva arvio toteutettiin vuonna 2003 ja seuraava todennäköisesti 2006–2007. Pyrittäessä korostamaan tietopalvelun merkitystä viraston keskeisenä toimintona, olisi tarkoituksenmukaista määrittää kehitykselle määrälliset tavoitteet ja niille soveltuvat mittarit. Sama koskee myös sähköisen asioinnin kehitystä. Asiaa selvitetään erikseen.

Yleisenä laatutason mittarina, tietuun varauksin, voidaan pitää myös viraston päätöksistä tehtyjen valitusmäärien kehitystä. Kyseinen tietoaineisto toimii muun laadullisen arvioinnin tukena. Valituslautakunnan käsiteltäväksi tulleiden valitusten määrä on pysytellyt viime vuosina suhteellisen muuttumattomana, runsaassa 200 valituksessa (vuonna 2002 poikkeuksellisesti 157). Valitusten keskimääräiset käsittelyajat vaihtelevat hieman alle

vuodesta (patenttiasiat) aina 2,5 vuoteen (malliasiat). Asiakkaiden oikeusturvan kannalta tärkeätä olisi mahdollisimman lyhyenä pysyvät käsittelyajat. Valitusten määrä suhteutettuna viraston huomattavan suureen vuosittaiseen ratkaisumäärään nähden (yli 300.000) on kaikkiaan hyvin vähäinen.

PRH:n kanssa sovittu raportointi (mm. neljännesvuosittainen tulosbudjetin seurantaraportti) on ainakin toistaiseksi ollut riittävää viraston toiminnan asianmukaiseen tarkasteluun. Raportoinnin ja tulosohtausneuvottelujen lisäksi tarvittavaa informaatiota on saatavilla riittävästi asiayhteydestä riippuen niin suullisesti kuin kirjallisestikin.

Yksikön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Tulossopimuksen mukaiset tavoitteet ovat pääosin toteutuneet suunnitellusti. Vaikuttavuustavoitteisiin kirjattu aie menettelyjen kehittämiseen aluepalvelujen tulosohtaukseen yhteistyössä KTM:n ja TE-keskusten kanssa palvelujen turvaamis- ja tehostamistarkoituksessa jäi kuitenkin toteuttamatta tarkasteluvuotena. Kevään 2005 tulosohtausneuvottelussa on sovittu etenemistavasta hankkeen toteuttamiseksi. Käsittelyaikatavoitteiden osalta on syytä kiinnittää huomiota yhdistysrekisterin käsittelyaikojen palauttamiseen suunnitelmatasolle siten, että ainakin uusien yhdistysrekisteri-ilmoitusten käsittelyajat asettuvat 2 kuukauden tasolle.

Valtiontalouden tarkastusvirasto on antanut 19.4.2005 PRH:ta koskevan tilintarkastuskertomuksen vuodelta 2004. Kertomuksessa on lausuttu, että talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu. Tuloksellisuuden kuvauksessa esitetyt taloudellisuus-, tuottavuus-, kustannus- ja suorit tiedot sekä maksullisen toiminnan vuositulosta kuvaavat tiedot kustannusvastaavuuslaskelmissa ovat kertomuksen mukaan luotettavia ja riittäviä. Myös palvelukykyä koskevia tietoja on pidetty riittävinä. Sisäistä valvontaa arvioitaessa on kuitenkin kertomuksen mukaan tullut esiin patentin ja kaupparekisterin tulojen sisäisen valvonnan puutteita, joiden suhteen PRH:n on ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin. Kertomuksessa on lisäksi todettu, ettei toimintakertomus sisällä selostusta sisäisen valvonnan järjestämisestä eikä valvontatoiminnan yleiskatsausta.

Ministeriön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Tulossopimukseen sisältyvät linjaukset ja toimenpiteet tukevat osaltaan KTM:n strategian mukaista tavoitetta yrittäjyyden edistämiseksi innovatiivisuutta ja tuottavuutta ylläpitämällä ja kehittämällä. PRH:n tehtävät ovat kuitenkin pitkälti lakiperusteisia, joka ei anna mahdollisuuksia merkittäviin toimintojen uudelleenjärjestelyihin tai painotuksiin. Toiminnot ovat myös erityisesti teollisoikeuspuolella tiiviisti sidoksissa kansainväliseen kehitykseen, joka osaltaan rajaa viraston liikkumavaraa tehtävien organisoimisessa. Strategisen kehittämisen pääsuuntana on pitkään ollut viraston palvelukyvyyn parantaminen rekisteröintimenettelyssä. Kehittämisen painopistettä on viime vuosina pyritty enenevässä määrin suuntaamaan tietopalvelun puolelle siten kuin PRH:n arviointia koskevassa rapor-

tissa (vuodelta 1999) jo esitettiin. Sähköisten ilmoitusmenettelyjen kehittämisen hyödyt taas painottuvat kuitenkin erityisesti rekisteröintimenettelyyn.

Tuottavuutta, taloudellisuutta ja asioiden käsittelyn joutuisuutta kuvaavat tunnusluvut ovat olleet käytössä pitkään ja näitä koskevien tulostavoitteiden toteutuminen siten myös selkeästi tunnistettavissa. Käsittelyajat ovat nykyisellään tasolla, josta olennaista nopeutusta on odotettavissa lähinnä vain sähköisen asioinnin käyttöönoton myötä. Käsittelyaikojen seuranta on kuitenkin tarpeellista asiakasnäkökulman kannalta, vaikka tavoitetaso olisi reaalisesti asetettava jo saavutetulle tasolle. Tuottavuutta ja taloudellisuutta kuvaavat tunnusluvut ovat keskeisiä toiminnan onnistuneisuutta kuvaavia lukuja. Tuottavuuteen vaikuttaa viraston omien toimenpiteitten lisäksi kysynnän vaihtelut, mikä näkyy suurina vuosittaisten tuottavuuslukujen vaihteluina. Osin tästä syystä tuottavuustavoitteet on viime vuosina asetettu varsin vaatimattomiksi, minkä seurauksena tavoite ja toteuma ovat saattaneet poiketa toisistaan huomattavastikin. Taloudellisuutta kuvaava tunnusluku on kytköksissä tuottavuuteen, jolloin hyvä tulos tuottavuudessa merkitsee yleensä samaa yksikkökustannuksissa. Tuottavuuden kehityksessä suurimmat odotukset kohdistuvat sähköisten ilmoitusmenettelyjen kehitykseen erityisesti kaupparekisterissä.

PRH:n talouden tasapainon kannalta muutokset ulkoisessa toimintaympäristössä voivat aiheuttaa merkittäviä ongelmia. Koska virasto kattaa menonsa suoritteistaan saamalla tuloilla, erityisesti kustannusten nousupaine johtaa, hyvästäkin tuottavuuskehityksestä huolimatta, välttämättä aikanaan maksujen korotuksiin. PRH:n maksut sinänsä ovat edelleen kansainvälisesti varsin kilpailukykyisiä eikä maksujen tasoa yleisesti ole pidetty esteenä PRH:n palvelujen käyttämiselle. Maksujen korotusmahdollisuudet ovat käytännössä kuitenkin rajalliset. Asiakkaiden luottamuksen ja viraston julkisuuskuvan kannalta on tärkeää, että noudatettu maksupolitiikka on tempoilematonta välttämättä tiheään toistuvia pieniä maksutarkistuksia. Tästä seuraa toisaalta se, että erityisesti palvelujen kysynnän muutokset vaikuttavat selvästi tulokseen, kun kiinteissä kuluissa ei tätä vastaavaa joustoa ole käytettävissä. Yhteisörekisterien toiminnan osalta on keskusteltu mahdollisuudesta rahoittaa budjettirahoituksella rekisterien teknisen ympäristön kehittämiseen tarvittavia investointeja siten, että asiakkaiden kustannettavaksi jäisi lähinnä normaaliin vakiintuneeseen toimintaan liittyvät kustannukset. Kaupparekisterin käynnistymässä olevan järjestelmän välttämättömän uudistamisen osalta kysymys on aktuelli ja erillisselvityksen kohteena.

KULUTTAJAVIRASTO

Arvio perustuu tulossopimuspalautteeseen, Kuluttajaviraston toimintakertomukseen ja tilinpäätöslaskelmiin. Käytettävissä on ollut myös Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus vuodelta 2004.

1. Tuloksellisuus

1.1. Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Kuluttajaviraston tehtävänä on kuluttajan aseman turvaaminen ja vahvistaminen yhteiskunnassa.

Kuluttajaviraston yhteiskunnallisina vaikuttavuustavoitteina olivat kansainvälisesti korkean kuluttajansuojantason ylläpitäminen varmistamalla tavaroiden ja palvelujen turvallisuus sekä kuluttajan oikeudellinen asema siten, että kuluttaja voi luottaa asiallisiin markkinointitapoihin, kohtuullisiin sopimusehtoihin ja muihin toimintatapoihin ja edistää kuluttajien omia toimintamahdollisuuksia. Nämä hallitusohjelmasta ja kuluttajapoliittisesta ohjelmasta johdetut tavoitteet ovat luonteeltaan jatkuvia ja lopullinen tulos näkyy myöhemmin kuluttajapolitiikan painoarvon lisääntymisenä yhteiskunnassa.

Kuluttajaviraston toiminta on edennyt tulossopimuksen mukaisesti ja virasto on tehtävissään toteuttanut kuluttajapoliittisen ohjelman strategiasia linjauksia.

1.2. Taloudellinen tuloksellisuus

Kuluttajaviraston toiminnan kulut olivat 6 719 610 euroa, jossa edelliseen vuoteen lisäystä oli 4,5 prosenttia. Toiminnan tuotot olivat 708 015 euroa.

Valtiontalouden tarkastusvirasto on 21.4.2005 antanut Kuluttajaviraston tilintarkastuskertomuksen vuodelta 2004. Tilinpäätöslaskelmat, jotka koostuvat talousarvion toteutumatlaskelmasta, tuotto- ja kululaskelmasta sekä taseesta, on laadittu säännösten mukaisesti. Tuloksellisuuden kuvauksessa esitetyt kustannus-, henkilötyövuosi- ja suoritetiedot sekä maksullisen toiminnan vuositulosta kuvaavat tiedot kustannusvastaavuuslaskelmissa ovat luotettavia ja riittäviä. Talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu.

Kuluttajavirasto käsittelee lisäksi kuluttajajärjestöille maksettavia valtionavustuksia sekä korvausta talous- ja velkaneuvonnan järjestämisestä. Kuluttajajärjestöille maksetut osuudet noudattivat valtion talousarvioesityksen mukaisia jakosuhteita ja määriä.

1.3. Toiminnallinen tuloksellisuus

Kuluttajaviraston toimintakertomuksessa esitetään toimenpiteet tulossopimuksessa sovitussa hankkeissa ja muussa toiminnassa. Esimerkiksi viestintäpalveluissa kiinnitettiin huomiota palveluiden hinnoittelun läpinäkyvyyteen, operaattorin ja kuluttajan kohtuulli-

seen vastuunjakoon sekä tietoturvanäkökohtiin. Kuluttajavirasto ja Viestintävirasto perustivat yhteisen ryhmän seuraamaan ja arvioimaan kuluttajien oikeuksien kehittymistä.

Tuoteturvallisuusvalvontaa liittyviä tutkimusprojekteja toteutettiin 18, joissa tutkittujen tuotteiden määrä oli 367. Lääninhallitusten ja kuntien kanssa toteutetuissa markkinavalvontaprojekteissa kiinnitettiin huomiota palvelujen turvallisuuteen mm. valtakunnallinen valvontaprojekti koski kylpylöiden ja uimahallien turvallisuutta.

Valistuksellista tehtävää Kuluttaja virasto toteuttaa paitsi selvityksillä ja vertailuilla sekä julkaisemalla Kuluttajalehteä. Vuoden lopussa lehden tilauksia oli yli 23 000.

Valmismatkaliikkeiden valvonnassa noudatettiin palvelusitoumuksia. Valmismatkarekisterissä oli 761 valmismatkaliikettä ja asetettujen vakuuksien arvo oli 187 883 240 euroa.

Kuluttajilta että elinkeinonharjoittajilta eri virastoon tulleiden yhteydenottojen määrät ovat jatkuvasti lisääntyneet.

Yhteydenottojen määrän kehitys

	2002	2003	2004
Ilmoitukset kuluttaja-asiamiehelle	3397	3470	3434
Ennakkotiedustelut markkinoinnista	87	91	107
Ilmoitukset tuoteturvallisuudesta	239	313	350
Notifikaatiot, tuoteturvallisuusvalvonta	153	121	401
Yhteydenotot valmismatkaliikevalvontaan	-	-	1280
Kirjalliset yleistiedustelut	2180	1034	1853
Puhelinneuvonta, yleistiedustelut	8666	8664	
Aineistotilauksiin ohjautuneet yhteydenotot	5317	5562	5975
Aineistotilaukset	2695	2748	2214
www-sivujen sivulataukset	4140637	3614660	4409327
www-sivujen vierailukerrat	655677	509694	679883
Asiakaskäynnit	839	977	1386

Kuluttajavirasto pystyi vastaamaan palvelusitoumuksissaan antamiinsa käsittelyaikatavoitteisiin. Markkinointia koskevissa ennakkotiedusteluissa aika ylitettiin 14 prosentissa. Tämä johtui ennakkotiedustelun monimutkaisuudesta tai asioiden ruuhkautumisesta. Viraston asiakaspalvelua koskevassa kyselyssä 96 prosenttia vastanneista oli saanut tarvitsemansa avun/materiaalin.

Kuluttajavirastoon valmistui uusi strategia, jossa on määriteltiin viraston tehtävä, visio vuoteen 2008 ja arvot. Strategian soveltaminen aloitettiin suunnittelemalla sekä viraston sisäisen että ulkoisen toiminnan tehokkuutta parantavat kehittämishankkeet ja aikataulutamalla ne. Tulossopimuksessa sovitun verkkopalvelustrategian laatiminen ajoitettiin vuodelle 2005.

1.4. Henkisten voimavarojen hallinta

Virastossa työskenteli vuoden lopussa 91 henkilöä. Viraston työtyytyväisyys on parantunut mm. johtamista kehittämällä. Tulosten perusteella on laadittu työhyvinvoinnin kehittämishankkeita.

Henkilöstön työtyytyväisyys vuosina 2002–2004

	2002	2003	2004
Työn sisältö	3,46	3,55	3,52
Johtaminen	3,04	3,11	3,20
Työyhteisön toimivuus	3,33	3,42	3,56
Kehittymisen tuki	3,21	3,12	3,14
Muut organisaatioon liittyvät asiat	2,94	3,08	3,19

Indeksiarvot: 1= huono, 2=välttävä, 3=tydyttävä, 4=hyvä, 5=erittäin hyvä

Palkkausjärjestelmä valmisteltiin siten, että neuvottelut osapuolten kesken voidaan aloittaa keväällä 2005.

2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä kehittämistarpeet

Kuluttajaviraston toimintakertomus ja tilinpäätösasiakirja ovat hyvin laadittuja ja antavat kattavan kuvan viraston toiminnasta. Sen pohjalta toimintaa ja taloutta on hyvä arvioida.

Kuluttajaviraston toiminnan tehokkuuteen ja tuloksellisuuteen jatkossa vaikuttaa olennaisesti se, miten tiedonhallinta- ja verkkopalveluja kehittämällä voidaan lisätä asiakastytyytyväisyyttä ja vastata EU yhteistyön asettamiin vaatimuksiin sekä tehostaa yhteistyötä alue- ja paikallishallinnon kanssa sekä parantaa yleishallinnon toimintoja.

3. Kuluttajaviraston toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Valtiontalouden tarkastusviraston raportissa (69/2004) todetaan, että tuoteturvallisuusvalvontaan panostetaan kuntatasolla erittäin vähän. Tuoteturvallisuusvalvonta on osa ympäristöterveydenhuoltoa ja joutuu jatkuvasti kilpailemaan valvontaresursseista mm. elintarvikevalvonnan kanssa. Valtioneuvoston syksyllä 2003 tekemän periaatepäätöksen mukaan paikallistason valvonta keskitetään jatkossa seudullisiin valvontayksiköihin.

Jotta kuluttajien turvallisuus ja toiminnanharjoittajien tasapuolinen kohtelu voitaisiin varmistaa, olisi tärkeää, että jokaiseen uuteen valvontayksikköön saataisiin henkilöstöä, joka voisi hoitaa tuoteturvallisuusvalvontaan. Kuluttajavirasto on yhteistyössä ministeriön kanssa panostanut tähän samoin kuin kokeillut kenttätarkastajatoimintaa suurriskisten ja monimutkaisten kuluttajapalvelusten valvonnassa.

Kuluttajaviraston tulee jatkaa verkkopalvelujen kehittämistä osana tuottavuushankkeiden toteuttamista.

4. Ministeriön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Kuluttajaviraston toiminnassa ei edelliseen arviointiin liittyen ilmennyt sellaisia seikkoja, joiden nojalla olisi pyydetty lisäselvityksiä.

Yhteenvedona voidaan todeta, että Kuluttajaviraston toiminta on linjassa hallinnonalan strategisten tavoitteiden sekä tulossopimuksessa sovittujen strategisten tavoitteiden kanssa. Virasto on saavuttanut tulostavoitteet ja jatkaa strategiatyönsä toteuttamista suunnitelmallisesti.

Seuraavan vuoden tulostavoitteet käsitellään erikseen syksyn tulosneuvotteluissa. Virastokohtaiset kannanotot otetaan huomioon alustavien tulostavoitteiden laadinnassa vuodelle 2006.

KILPAILUVIRASTO

Arvio perustuu tulossopimuspalautteeseen, Kilpailuviraston toimintakertomukseen ja tilinpäätöslaskelmaan. Käytävissä on ollut myös Valtiontalouden tarkastusviraston antama tilintarkastuskertomus vuodelta 2004.

1. Tuloksellisuus

1.1. Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Kilpailuvirasto turvaa taloudellista kilpailua puuttamalla kilpailunrajoituslain ja EU:n kilpailusääntöjen vastaisiin kilpailunrajoituksiin sekä vaikuttamalla kilpailun toimivuuteen. Virasto valvoo yrityskauppoja ja hoitaa sille kuuluvat kansainväliset tehtävät.

EY:n perustamissopimuksen kilpailusääntöjen uusi täytäntöönpanoasetus (1/2003) sekä kansallisen kilpailunrajoituslain muutos tulivat voimaan 1.5.2004. Kansallisesti luovuttiin poikkeuslupajärjestelmästä, tarkistettiin seuraamusmaksun määrää koskevia säännöksiä ja otettiin käyttöön kilpailunrikkomismaksusta vapauttamisjärjestelmä kartellien paljastamiseksi. Myös viranomaisten toimivaltuuksia tarkastettiin.

Komissio ja jäsenmaiden kilpailuviranomaiset muodostavat EU:n kilpailuviranomaisten verkoston (European Competition Network, ECN), jonka sisällä voidaan vaihtaa myös luottamuksellista tietoa. Verkoston yhteyteen on perustettu lukuisia mm. eri toimialojen kilpailuolosuhteiden selvittämiseen keskittyviä asiantuntijatyöryhmiä.

Yhteistyö EU:n piirissä lähti hyvin käyntiin ja Kilpailuvirasto on panostanut lainsäädäntöuudistuksiin liittyen sovitulla tavalla yritysten ohjaukseen ja neuvontaan.

1.2. Taloudellinen tuloksellisuus

Kilpailuviraston toimintamenot olivat 4 704 024 euroa. (2004 määräraha 4 688 000 euroa) Vuodelle 2005 siirtyi 838 791,18 euroa. Viraston mukaan tämä on varattu suurempiin vuonna 2005 toteutettaviin investointeihin, joita ovat asianhallintajärjestelmä, puhelinjärjestelmän uusiminen ja henkilötietojärjestelmän hankinta.

Valtiontalouden tarkastusvirasto on 20.4.2005 antanut Kilpailuviraston tilintarkastuskertomuksen vuodelta 2004. Tilinpäätöslaskelmat on todettu laaditun säännösten mukaisesti. Tuloksellisuuden kuvauksessa kolmen vuoden vertailuna esitetyt kustannus-, henkilötyövuosi-, käsittelyaika ja suorit tiedot ovat luotettavia ja riittäviä. Maksullisen toiminnan vähäisyydestä johtuen kannattavuustietoja ei ole ollut tarpeen esittää.

Kilpailuviraston 30.3.2005 hyväksytystä tilinpäätösasiakirjasta puuttuu talousarvioasetuksen 63 §:n edellyttämä talousarvion toteutumalaskelma. Talousarvion toteutumalaskelma on kuitenkin esitetty 10.2.2005 allekirjoitetuissa tilinpäätöslaskelmissa. Kirjeratkaisujen käsittelyaikatiedot on esitetty toimintakertomuksessa osittain virheellisesti.

1.3. Toiminnallinen tuloksellisuus

Viraston päätoiminnoissa eli kilpailuvalvonnassa ja kilpailun edistämisessä on edetty tulossopimuksen edellyttämällä tavalla. Valvonnassa panostettiin kartellivalvontaan ja määrävän markkina-asemaan liittyvissä kysymyksissä erityisesti tele- ja energia-asioihin. Viraston tekemien päätösten ja kirjeratkaisujen mediaanikäsitteleyajat laskivat olennaisesti.

MEDIAANIKÄSITTELYAJAT	2002	2003	2004
Päätökset, päiviä/vuosia	653 / 1,8	835 / 2,9	449 / 1,2
* Muutos edelliseen vuoteen verrattuna, %	33,5	27,9	— 46,2
Kirjeratkaisut, päiviä	119	48	25
* Muutos edelliseen vuoteen verrattuna, %	35,2	— 59,7	— 47,9

Viraston toiminta tehostui myös tapausmäärien valossa.

	2002	2003	2004
Ratkaistut tapaukset	388	386	539
Yrityskauppa-asiat, ratkaisut	153	137	90

Virasto luokittelee kotimaiset kilpailunrajoitustapaukset vaikuttavuudeltaan ja vaativuudeltaan kolmeen luokkaan. Vaativimpaan luokkaan kuului viime vuonna ratkaistuista tapauksista 7–8 prosenttia.

Lääninhallitukset osallistuvat kilpailun edistämiseen ja kilpailuvalvontaan. Kilpailuvirasto solmii niiden kanssa tulossopimukset, joissa sovitaan yhteistyön tavoitteista. Kilpailuasi-oihin käytettiin yhteensä 5,8 henkilötyövuotta. Edellisenä vuonna vastaava luku oli 7,3 henkilötyövuotta.

Lääninhallituksissa käsitellyt kilpailuasiat vuosina 2002—2004, lkm

	2002	2003	2004
Kilpailuviraston lääninhallituksille toimittamat tapaukset	35	24	37
Suoraan lääninhallituksissa vireille tulleet tapaukset	44	53	40
Lääninhallitusten oma-aloitteisesti käynnistämät tutki- mukset	7	4	3
Tarkastukset	10	5	5
Yhteensä	96	69	85
Päätetyt tapaukset	67	69	66

Edellä mainittujen lisäksi raportissa on esitetty mm. EU-tapausten määrät ja kustannukset päätoiminnoittain 3 vuoden vertailuna samoin. On huomattava, että virastossa tehdään lisäksi ei- mittavissa olevaa työtä mm. kilpailun edistämiseen liittyvää työtä sekä kotimais- ta ja kansainvälistä yhteistyötä ja viestintää. Virasto antaa yhä useammin lausuntoja val- misteilla olevista lakiesityksistä sekä on edustettuna eri työryhmissä.

1.4. Henkisten voimavarojen hallinta

Virastossa oli 67 virkaa. Toteutunut henkilötyövuosimäärä oli 66,4 henkilötyövuotta (htv). Harjoittelijat ja siviilipalvelusmiehet mukaan lukien henkilötyövuosimäärä oli 73 htv. Vakinaiset henkilötyövuodet jakaantuivat päätoiminnoille seuraavasti:

	htv 2002	htv 2003	htv 2004
Monopolivalvonta		19	19
Kartellivalvonta		19	20
Kilpailun edistäminen		8	8
Kansainväliset asiat	9	9	8
Päätoiminnot yhteensä	49	55	55
Hallinto sekä viestintä ja valmennus	14	13	12
Yhteensä	63	68	67

Koulutuspanostuksessa keskityttiin kilpailun taloustieteelliseen liittyvän osaamisen kehittämiseen. Viraston henkilöstön vaihtuvuus kääntyi viime vuonna jälleen nousuun. Virastolla ei ole ollut ongelmia löytää uusia työntekijöitä.

Palkkausjärjestelmän kehittäminen ei edistynyt aikataulussa. Tavoitteena oli siirtyä uuteen järjestelmään vuoden 2004 aikana. Tarjous uudesta järjestelmästä annettiin järjestöille tammikuussa 2005.

2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulostavastuun kannalta sekä kehittämistarpeet

Kilpailuviraston toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat -raportti antaa kattavan kuvan viraston toiminnasta kilpailun edistämisen, monopoli- ja kartellivalvonnan, kansainvälisten asioiden ja viestinnän näkökulmasta tarkasteltuna. Myös raportoinnin tunnusluvut antavat riittävän kuvan toiminnan kehityksestä. Sen pohjalta toimintaa ja taloutta on hyvä arvioida.

3. Yksikön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Kilpailuvirasto on korjannut Valtiontalouden tarkastusviraston raportissa mainitut tilinpäätösasiakirjoissa olleet puutteet sekä asiakirjoihin että NETRAssa oleviin tietoihin. Viraston tulee jatkaa verkkopalvelujensa kehittämistä osana tuottavuushankkeiden toteuttamista.

4. Ministeriön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Kilpailuviraston toiminnassa ei edelliseen arviointiin liittyen ilmennyt sellaisia seikkoja, joiden nojalla olisi pyydetty lisäselvityksiä.

Yhteenvedona voidaan todeta, että Kilpailuviraston toiminta on linjassa hallinnonalan strategisten tavoitteiden sekä tulossopimuksessa sovittujen strategisten tavoitteiden kanssa. Kilpailuviraston on saavuttanut tulostavoitteet.

Seuraavan vuoden tulostavoitteet käsitellään erikseen syksyn tulosneuvotteluissa. Virastokohtaiset kannanotot otetaan huomioon alustavien tulostavoitteiden laadinnassa vuodelle 2006.

MATKAILUN EDISTÄMISKESKUS

Arvio perustuu tulossopimuspalautteeseen, Matkailun edistämiskeskuksen toimintakertomukseen ja tilinpäätöslaskelmaan. Käytettävissä on ollut myös valtiontalouden tarkastusviraston antama tilintarkastuskertomus vuodelta 2004.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tavoitteiden toteutumisesta

1.1. Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Matkustustaseen kehitys on ollut suhteellisen rauhallista koko 2000-luvun. Taseen alijäämä on määrältään pysynyt samansuuruisena. Lähes kaikilta markkina-alueilta Suomeen suuntautuva matkailu on kasvanut hyvin hitaasti tai jopa vähentynyt. Vapaa-ajan matkailu väheni vuonna 2004 sekä kotimaasta (-65 000) että ulkomailta (-177 000). Työajan matkailijoiden yöpymisten lisäys tuli vastaavasti sekä kotimarkkinoilta (+194 000) että ulkomailta (+141 000). Matkailun kokonaiskulutus on kasvanut tasaisesti viimeisten vuosien aikana. Suuria muutoksia toimintaympäristössä ei tapahtunut myöskään vuoden 2004 aikana.

Niin päiväkävijöiden kuin yöpyvienkin matkailijoiden määrä kasvoi. Päiväkävijöiden määrä kasvoi vajaalla viidellä prosentilla ja yöpyvien matkailijoiden määrä yli yhdeksällä prosentilla. Yöpyneiden määrä on ollut korkeampi vain vuonna 2002, jolloin se oli 2 875 000. Yhteensä Suomessa käyneiden ulkomaalaisten matkailijoiden määrä oli kaikkien aikojen suurin.

Rekisteröityjen yöpymisten määrä kuitenkin aleni 0,8 prosenttia. Vähentymistä tapahtui ennen kaikkea päämarkkina-alueiltamme Ruotsista, Venäjältä, Saksasta, Norjasta ja Isosta Britanniaista. Suurin vähennys rekisteröidyissä yöpymisissä tapahtui venäläisten yöpymisissä. Ne vähenivät yli 40 000. Keskeisinä syinä venäläisten yöpymisten vähennykseen olivat euron kalleus ja siitä johtuva kysynnän ohjautuminen mm. Baltian maihin ja Turkkiin sekä venäläisen matkailukysynnän ohjautuminen kotimaahan, jossa matkailutarjonta jatkuvasti kehittyy laadukkaammaksi. Venäläisten kulutustottumuksissa on myös tapahtunut siirtymää matkailusta kestokulutushyödykkeisiin, esim. autoihin ja asuntoihin. Lisäksi Suomi on venäläisille matkailijoille monessa suhteessa tuttu kohde. Matkailun tuotetarjontamme kaipaasi uudistamista ja parantamista, jotta jatkossakin säilyttäisimme asemamme Venäjän markkinoilla.

Ruotsalaisten yöpymiset vähenivät noin 27 000. Suurimmat vähennykset osuivat parhaimpaan loma-aikaan, kesään. Kesän yöpymisten vähentymiseen vaikuttivat keskeisesti huonot säät, jotka eivät suosineet matkailua naapurimaihin. Myös Ruotsin kotimaanmatkailu näyttää kärsineen huonoista säistä, sillä kotimaan yöpymiset Ruotsissa vähenivät kolmella prosentilla.

Myös norjalaisten yöpymisten vähentymiseen vaikuttivat keskeisesti kesän huonot säät. Tämän näkyi selvimmin norjalaisten leirintäyöpyymisten suurena vähennyksenä. Kesällä 2004 leirintäyöpyymiset vähenivät yli 8 000. Syksyllä yöpymisten kehitys piristyi jälleen.

Saksalaisten rekisteröidyissä yöpymisissä tapahtui pientä vähentymistä. Taustana on Saksan huono taloustilanne. Saksalaisten ulkomaanlomien kasvusta merkittävä osa suuntautui EU:n uusiin jäsenmaihiin sekä EU:n tulevaan jäsenmaahan Bulgariaan.

Rekisteröityjen yöpymisten vähentymiseen vaikutti myös alankomaalaisten yöpymisten vähentyminen noin 13 000 yöpymisellä. Kehityksen taustalla on mm. Suomeen suuntautuvan kohtuuhintaisien laivakapasiteetin saatavuus sekä Alankomaiden talouden hidas kasvu.

Yhteenvedona voidaankin sanoa, että yöpymisten väheneminen johtuu Suomen ja ulkomaisten välisen matkustajalaivaliikenteen osittaisesta kapasiteetin puutteesta, korkeista lentohinnoista ja halpalentojen tarjonnan vähäisyydestä. Uudet EU:n jäsenmaat, Suomen kannalta ennen kaikkea Baltian maat, ovat uusi kilpailutekijä. Ne kilpailevat osittain samoista matkailijoista Keski- ja Etelä-Euroopan markkinoilla, varsinkin kesäaikaan. Ulkomaisten rekisteröityjen yöpymisten vähennyttä 0,8 prosenttia Suomessa vuonna 2004, ne Virossa kasvoivat 21,1 ja Liettuaassa 30,4 prosentilla.

Myönteistä kehitystä tapahtui ennen kaikkea Viron, Ranskan, Yhdysvaltojen, Kiinan, Italian ja Japanin rekisteröidyissä yöpymisissä. Viron hyvin lukuihin myötävaikutti Suomen suuntautuvan matkailun kysynnän piristymisen kesällä ja loppuvuodesta, mikä johtui pitkälti Viron EU-jäsenyydestä ja matkustamisen helpottumisesta. Ranskan ja Italian hyvät luvut ovat tulosta suomalaisen talvimatkailutarjonnan vetovoimasta Etelä-Euroopassa. Kuten melkein kaikissa Euroopan maissa myös Suomessa amerikkalaisten ja japanilaisten matkailu on kääntynyt kasvuun vuoden 2001 terroritekojen, taloudellisen laskusuhdanteen, Irakin sodan ja Sarsin aiheuttamasta taantumasta.

Kun matkailun tulevaisuuden trendinä on lyhyemmät ja useammat lomat, matkailun lisääntyminen ei välttämättä lisää samassa suhteessa rekisteröityjen yöpymisten määrää.

Suomen markkinaosuudeksi Pohjoismaihin saapuvasta matkailusta asetettu tavoite saavutettiin. Markkinaosuus oli 14,5 prosenttia. Laskua edellisestä vuodesta oli 0,1 prosenttiyksikköä.

Ulkomaisesta matkailusta saataville tuloille asetettua kasvutavoitetta ei saavutettu. Tulot jäivät edellisvuotiselle tasolle

1.2. Tuottavuus ja taloudellinen tuloksellisuus

Toimintaa on keskitetty strategiaan painopistealueisiin, joita olivat kaupunkilomat, kierto- ja kulttuurimatkailu, perhematkailu, talvituotteet sekä kannuste- ja kokousmatkailu. Keskeisimmät kohdemaat ovat Ruotsi, Saksa, Iso-Britannia ja Venäjä. Tärkeitä kohdemaita

ovat myös Alankomaat, Italia ja Ranska. Lisäksi suuria panostuksia on tehty Norjaan ja Japaniin. Kampanjakohtaista talousraportointijärjestelmää kehitettiin, ja se otettiin käyttöön vuonna 2004.

MEKin ja elinkeinon yhdessä tekemien markkinointitoimenpiteiden tuotos/panos - suhdelukutavoite on yli 10. Tulossopimukseen kirjattua MEKin markkinointitoimenpiteiden tuotos-/panossuhdetta koskevaa tavoitetta voidaan tässä vaiheessa arvioida vain osittain, kesäkauden (kesä-syyskuu 2004) ja talvikauden (marraskuu 2003-huhtikuu 2004) osalta, kun tilastot koko vuoden osalta valmistuvat vasta kesällä. Tulostavoitteeksi asetettu "yli 10" kuvaa markkinoinnilla aikaansaadun matkailutulon ja panostusten suhdetta. Nyt käytössä olevien tietojen perusteella keskeisimpien kohdemaiden osalta talven tulos on 4,9 ja kesän 10,3. Tulosta ei voi täysin verrata tulostavoitteeseen, johon laskettiin mukaan ainoastaan operatiiviset menot eikä siihen sisällytetty mm. keskusyksikön hallintomenoja. Kesään kohdistunut voimakas panostus näkyikin talven suhdeluvun heikkenemisenä.

Tulos/panossuhdetta kuvaavan tavoitteen kehittämistä on syytä jatkaa ja kiinnittää erityistä huomiota vertailtavuuteen sekä laskennalliseen luotettavuuteen.

Vuoden 2003 toteutumaan verrattuna ulkopuolista elinkeinorahoitusta tuli lisää 0,1 miljoonaa euroa eli yhteensä 8,5 miljoonaa euroa. Tavoitteessa olleeseen tulokseen ei kuitenkaan päästy yleisen taloudellisen suhdanteen pysyessä lähes paikallaan. Elinkeinorahoituksen määrä on viime vuosina noussut verrattain vähän. Vuodesta 2002 (8,0 milj. euroa) kasvua on vuoteen 2004 ollut 0,5 milj. euroa. Näyttääkin siltä, että tavoitetaso on mahdollisuuksiin nähden ollut liian korkea. Nykytasoisella toiminnan volyymillä ja toimintatavalla elinkeinorahoitus näyttää saavuttaneen saturaatiotason. Kasvun vähäisyyteen ovat vaikuttaneet useat tekijät. Yksi niistä on matkailuyritysten taloudellinen tilanne ja sen perustana oleva kansantalouksien tila ja epävarmuus lähtömaissa sekä Suomessa. Ne eivät ole kehittyneet riittävästi ennakoituun nousujohteiseen suuntaan (vrt. esim. Saksan taloudellinen taantuma ja sen heijastusvaikutukset). Toinen tekijä on ollut MEKin reaalisien nettobudjettitason pysyminen samalla tasolla viime vuodet. Elinkeinorahoituksen taso riippuu paljolti MEKin panostusosuudesta. Kun MEKin panostus kampanjoihin ei ole merkittävästi noussut, ei elinkeinokaan ole ollut halukas lisäpanostuksiin.

Siirtomäärärahojen käyttö MEKin toiminnassa on perusteltua. Kampanjapohjaisesti toimivassa organisaatiossa kuluja syntyy ympäri vuoden ja laskutus seuraa aina jonkin verran perässä, joten siirtomäärärahojen käyttö kohdistuu useimmiten juuri edellisen vuoden kuluihin. Määrärahoja on käytetty tarkoituksenmukaisesti.

1.3. Palvelu- ja toimintatavoitteet

Asiakastyytyväisyys pysyi edelleen korkealla tasolla. Se nousi edellisestä mittauksesta 0,5 yksikköä tasolle 8,15. Tavoitteeseen 8,2 ei aivan päästy. Kesällä 2004 otettiin käyttöön sähköinen asiakaspalautejärjestelmä.

Matkailun edistämiskeskuksessa toteutettiin tavoitteiden mukaisesti matkailun tulevaisuutta kartoittava skenaario-projekti, jonka lopputuloksena syntyi raportti Matkailu vuonna 2020 – faktaa ja fiktiota.

Contact Center-toiminta käynnistyi uudelleen loppuvuodesta MEKin Esplanadin asiakaspalvelupisteessä. Call Centerin siirtäminen lähiaikoina Savonlinnaan on poliittinen päätös.

Matkailuyrityksille suunnattu kokonaisvaltainen laadun kehittämistyökalu, Laatutonni, vakiinnutti toimintansa. Koulutukseen on vuoden 2004 loppuun mennessä osallistunut 350 yritystä. Tavoite 400 yritystä jäi hieman vajaaksi, mutta osallistuvien yritysten osallistuminen piristyi loppuvuodesta, mikä indikoi hyviä tuloksia vuodelle 2005.

1.4. Henkiset voimavarat

MEKin henkilöstöstrategia ja siihen liittyvä toimenpideohjelma hyväksyttiin kesäkuussa 2003. Uusi palkkausjärjestelmä on ollut MEKin keskusyksikössä käytössä marraskuusta 2001, ja sen sovellutuksen valmistelua ulkomaan toimistoihin jatkettiin. Vuoden 2004 aikana valmisteltiin tulospalkkiokriteerejä sekä yksi tiimikohtainen mallisopimus.

Henkilöstömäärä kasvoi kymmenellä. Pääosin uudet henkilöt olivat harjoittelijoita sekä Suomeen siirtyneen Call Centerin työntekijöitä. Kotimaassa työskentelee 52 henkilöä ja ulkomailla 63. Naisten osuus on 84 prosenttia. Henkilökunnan keski-ikä on 39 vuotta. Henkilökunnan elinkeinokiertoa jatkettiin ja ammattitaitoa ylläpidettiin koulutuksen avulla.

Toteutettiin sisäinen organisaatioilmapiiritutkimus, jossa MEK saavutti kaikissa mitatuissa kymmenessä osa-alueessa paremmat tulokset kuin suomalaisten asiantuntijaorganisaatioiden keskiarvo. Joillakin alueilla, kuten esimerkiksi motivaatiossa ja tavoitetietoisuudessa, MEK sai oleellisesti paremmat tulokset kuin verrokkiorganisaatiot Suomessa keskimäärin.

2. Tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus

Matkailun edistämiskeskus raportoi säännöllisesti ja toimittaa tietoja toiminnastaan. Tarvittavia lisätietoja se toimittaa myös pyydettyä. Tilinpäätös ja toimintakertomus ovat selkeitä ja kattavia dokumentteja. Tunnuslukujen ja niiden kehitystä koskevien tietojen käyttöön, analysointiin ja poikkeamien syiden erittelyyn tulee kiinnittää seuraavassa raportoinnissa erityistä huomiota. Tämä koskee myös tulevaisuuden suunnittelua. Havainnolliset ja yksinkertaiset kuviot lisäisivät dokumenttien selkeyttä.

3. Yksikön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta

Valtiontalouden tarkastusvirasto on 6.4.2005 antanut Matkailun edistämiskeskuksen tilintarkastuskertomuksen vuodelta 2004. Tilinpäätös on tarkastuksessa todettu laadituksi säännösten mukaisesti. Tuloksellisuuden kuvauksessa esitetyt tuottavuus-, kustannus- ja

suoritetiedot sekä maksullisen toiminnan vuositulosta kuvaavat tiedot kustannusvastavuuslaskelmassa ovat tarkastuksen mukaan luotettavia ja riittäviä. Myös palvelukykyä koskevat tiedot ovat tarkastuksen mukaan luotettavia. Sisäisen valvonnan tarkastuksessa ei ole tullut esiin olennaista huomautettavaa. Tilintarkastuskertomus ei sisällä huomautettavaa MEKin tilinpäätöksestä.

Tilintarkastajan vuosiyhteenvedossa 5.4.2005 esille tulleita parannusehdotuksien toteuttamista tullaan seuraamaan ministeriön toimesta.

4. Ministeriön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Tilinpäätöksessä esille tulleet poikkeamat ja niiden perustelut käsiteltiin 20.4.2005 KTM-MEK-tapamisessa. MEKin tulisikin entistä tarkemmin analysoida muutosten syitä oman toimintansa kehittämisen näkökulmasta. Asiaan kiinnitetään tarkempaa huomiota seuraavan tilinpäätösraportin yhteydessä.

Numeerisissa tavoitteissa ei täysin päästy KTM/MEK tulossopimuksessa sovittuihin lukuihin pääosin MEKistä riippumattomista ulkoisista tekijöistä johtuen. Markkinointia ja tuotekehitystä on kuitenkin tehtävä jatkuvasti, jotta tietty taso kysynnässä ja Suomi-imagossa pystytään säilyttämään. Matkailijamäärien nousua on vaikea saavuttaa ilman markkinointipanostusten selkeää kasvattamista.

Koska lisärahoitusta Matkailun edistämiskeskuksen toimintaan ei ole luvassa, mutta markkinointipanostusten tarve on kasvamassa, on erityisen tärkeää vapauttaa hallintoon käytettyjä taloudellisia panostuksia toimintoja tehostamalla. Tulosohjauksen painopisteenä tuleekin olemaan sekä ulkomaan toimistojen että kotimaan toimintojen toimintamallien taloudellisen arvioinnin ja siitä saatujen tulosten toteuttamisen seuranta. Myös ulkoistamista ja muita vaihtoehtoisia toimintamallien käyttömahdollisuutta arvioidaan.

Matkailuyrittäjillä on vuodelle 2005 positiiviset suhdanneodotukset, mikä vaikuttaa myönteisesti myös MEKin toimintaan. Laadulliset tavoitteet saavutettiin hyvin. Niin hallinnollisia kuin kampanjakohtaisiakin toimintoja kehitettiin ja tehostettiin suunnitelmallisesti.

Ministeriön johtoryhmän on tärkeä huomioida panostusten vaikuttavuuden aikaviive. Esimerkiksi viime vuonna tehtyjen markkinointipanostusten tulokset näkyvät viiveellä, jopa vasta vuosien päästä. Markkinointi yksistään ei vaikuta matkailijamäärien kasvuun, vaan siihen vaikuttavat myös mm. kilpailutilanne sekä yleiset trendit ja yhteiskunnalliset muutokset.

Matkailun edistämiskeskuksen toiminta on linjassa hallinnonalan strategisten tavoitteiden ja tulossopimuksessa sovittujen strategisten tavoitteiden kanssa.

Edellisessä tilinpäätösarvioinnissa mainittu kehittämiskohde - elinkeinorahoituksen määrän tavoitetasen realistisuus- tulee arvioida uudelleen vuotta 2006 koskevissa tulosneuvotteluissa.

Ministeriön näkökulmasta toimenpiteet tuloksellisuuden parantamiseksi ovat olleet oikeasuuntaisia. MEKissä on viime aikoina erityisesti keskitytty tulos/panossuhdetta kuvaavan indeksin luomiseen. Sen jatkokehittäminen käytännön kokemusten pohjalta on edelleen tärkeää. Tuloksellisuuden raportointia on onnistuttu kehittämään MEKin toimintaa paremmin kuvaavaksi. Kehittämistyö jatkuu edelleen ja erityinen painopiste on pyrkiä saamaan MEKin kampanjoihin osallistuva elinkeino antamaan suoraa palautetta toiminnan tuloksellisuudesta.

Ministeriön ja Matkailun edistämiskeskuksen ohjaus- ja raportointijärjestelmä toimii moitteettomasti. Yhteistyötä tehdään käytännön tasolla päivittäin.

Matkailun edistämiskeskusta koskevat arvoinnit otetaan huomioon alustavien tulostavoitteiden laadinnassa vuodelle 2006.

ENERGIAMARKKINAVIRASTO

1. Arvio tuloksellisuuden ja sen kehityksen sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Energiamarkkinaviraston toiminnan yhteiskunnallinen vaikuttavuus toteutui vuoden 2004 tulossopimuksessa asetettujen tavoitteiden mukaisesti viraston toiminnan tärkeimmillä tulosalueilla, joita ovat sähkö- ja maakaasuverkkotoiminnan valvonta. Virasto valmistautui tehokkaasti ja hyvissä ajoin vuoden 2005 alussa käynnistyneeseen sähkömarkkinalain mukaiseen verkkotoiminnan kohtuullisuusvalvonnan täytäntöönpanoon sekä mukautui joustavasti sähkömarkkinalain muutoksen eduskuntakäsittelyn etenemisen aikatauluun. Energiamarkkinavirastosta riippumattomista syistä maakaasuverkkotoiminnan kohtuullisuusvalvonnan käynnistyminen siirtyi vuoden 2006 alkuun.

Energiamarkkinavirasto käynnisti vuoden 2004 toisella puoliskolla päästökauppalain mukaiset uudet tehtävät, joihin kuuluivat päästölupien myöntäminen ja päästökaupparekisterin perustaminen. Päästökaupparekisteri perustettiin kansainväliset yhteensopivuusvaatimukset täyttävällä ja teknisesti korkeatasoisella tavalla.

Toiminnallisen tehokkuuden edistämiseksi Energiamarkkinavirasto käynnisti asianhallinta- ja tietojenkeruujärjestelmien kehittämishankeen, jonka tavoitteena oli varautua sähkö- ja maakaasumarkkinalakien mukaisiin tutkintapyyntöjen käsittelyaikavaatimuksiin. Virasto valmisteli sähköisiin asianhallintajärjestelmiin siirtymistä toiminnan tehokkuuden lisäämiseksi. Vuoden 2004 puolivälissä otettiin käyttöön palvelu, joka tekee mahdolliseksi päästölupahakemuksen ja tarkkailusuunnitelman laatimisen sähköiselle lomakkeelle ja niiden toimittamisen virastolle sähköisessä muodossa.

Energiamarkkinaviraston toiminta rahoitetaan pääosin sen valvonnan piiriin kuuluvilta yrityksiltä perittävillä lupa- ja valvontamaksuilla. Energiamarkkinaviraston maksullisista suoritteista on säädetty kauppa- ja teollisuusministeriön asetuksella. Energiamarkkinaviraston maksullisen toiminnan tuotot kattoivat vuonna 2004 maksullisen toiminnan kustannukset. Vuonna 2004 viraston maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset olivat 1 824 399 euroa. Talousarviomäärärahaa oli vuodelle 2004 myönnetty 1 086 000 euroa. Lisäksi virastolla oli käytettävissä vuodelta 2003 siirtynyttä määrärahaa 265 774 euroa.

Tulossopimuksessa oli asetettu palvelukykyä ja suoritteita koskevat tavoitteet, jotka koskivat vireillä olevien toimenpidepyyntöjen käsittelyn päättämistä. Asetetut tavoitteet voidaan katsoa saavutetuiksi. Vuonna 2004 päätettiin kaikkiaan 800 asiaa. Näistä 233 oli sähkömarkkinoihin liittyviä valvonta- ja hallintopäätöksiä.

Vuoden 2004 alussa Energiamarkkinaviraston henkilöstön määrä oli 18 ja vuoden lopussa 29. Henkilöstön määrän lisääminen oli tarpeen viraston tehtäväkentän laajentumisen vuoksi. Viraston työmäärää lisäsivät etenkin sähkö- ja maakaasuverkkotoiminnan uuteen valvontamalliin siirtymisen aiheuttamat tehtävät sekä päästökauppalaille virastolle osoitetut uudet tehtävät. Henkilöstön keski-ikä laski uusien palkattujen työntekijöiden myötä kolmella vuodella edellisen vuoden keski-ikästä. Energiamarkkinavirasto jatkoi vuonna

2002 käynnistettyä järjestelmällistä ohjelmaa työhyvinvoinnin edistämiseksi. Virasto jatkoi myös vuonna 2003 käynnistynyttä henkilöstön kielikoulutusta. Lisäksi järjestettiin esiintymiskoulutusta ja tuettiin liikunnan harrastamista ottamalla käyttöön liikuntasetelit.

Kauppa- ja teollisuusministeriö katsoo, että Energiamarkkinavirasto on saavuttanut ministeriön virastolle vuoden 2004 tulossopimuksessa asettamat tulostavoitteet.

2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulostavastuun kannalta sekä kehittämistarpeet

Energiamarkkinavirasto on Euroopan unionin energiasisämarkkinadirektiivien tarkoittama kansallinen valvontaviranomainen, jonka tehtävistä on säädetty direktiivit Suomessa voimaansaattavissa sähkö- ja maakaasumarkkina-alueissa. Viraston toimivaltaa laajennettiin vuonna 2004 päästökauppalaissa virastolle annetuilla tehtävillä, joihin kuuluvat päästöluvien myöntäminen ja päästökaupparekisterin ylläpitäminen.

Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnassa viraston lakisääteisenä tehtävänä on tuottaa tutkintapyyntöjä ja lupa-asioita koskevia päätöksiä. Päätöksiä koskeva muutoksenhakumahdollisuus varmistaa viraston päätösten laillisuuden ja päätösten osapuolien oikeusturvan toteutumisen.

Virasto toimii jatkuvassa ja tiiviissä vuorovaikutussuhteessa kauppa- ja teollisuusministeriön energiaosaston kanssa. Viraston tulostavoitteista sovitaan ja tulostavoitteiden toteutumista seurataan kahdesti vuodessa pidettävissä tulostalouksissa. Viraston toiminnan ohjeistus ja seuranta on ollut riittävää.

3. Yksikön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Ministeriön tietoon ei ole saatettu viraston toimintaa koskevia laillisuusmuistutuksia.

Viraston toimenpiteitä tuloksellisuuden ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi on selostettu kohdassa 1.

4. Ministeriön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Ministeriö katsoo, että virasto on oma-aloitteisesti käynnistänyt riittävät toimenpiteet toiminnan tuloksellisuuden ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi.

Ministeriö tukee viraston pyrkimyksiä määrittää selkeästi toiminnan strategiset painopistealueet. Ministeriö tukee Energiamarkkinaviraston voimavarojen kohdistamista näille alueille.

KEKSINTÖSÄÄTIÖ

1 Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Keksintösäätiön **yhteiskunnallisena vaikuttavuustavoitteena** on, että yksityishenkilöiden, tutkijoiden ja pienyrittäjien edellytykset kehittää ja hyödyntää keksintöjään ovat mahdollisimman hyvät koko maassa ja entistä enemmän keksintöjä saadaan hyödynnettyä. Keksintöön perustuvan tuotteen oman valmistuksen sekä lisenssi- ja muiden hyödyntämissopimusten yhteismäärä pysyi edellisvuosien tasolla, joten tavoitteena ollut kasvu ei toteutunut. Yhteisrahoitteisia hankkeita muiden rahoittajien kanssa oli vähemmän kuin edellisenä vuonna, tosin vuonna 2003 niitä oli erityisen paljon edellisvuosiin verrattuna.

Keksintöjen myyntiprosessia on raportin mukaan hiottu vastuuttamalla sovittuja toimenpiteitä entistä paremmin ja organisoimalla hyödyntäjäyritysten kartoitusta. Keksi ja Tee –kampanja kohdistettiin yhteen alueeseen, josta ei kuitenkaan suuria tuloksia syntynyt. Myös keksijöiden ohjaukseen kiinnitettiin entistä enemmän huomiota. Tulokset eivät vielä näy, mutta tehostettujen toimenpiteiden voi odottaa tuovan aikaa myöten tuloksia.

Keksintötoimintaan liittyviä neuvoja kysyttiin reilut kymmenen prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Neuvontakysynnän lisäys on jo vuosia kohdistunut lähinnä asiamiehiin, mikä osoittaa alueellisen läsnäolon tärkeyttä. Tuoteväylä-hanke julkisten ja yksityisten tuotekehityksen asiantuntijoiden valtakunnalliseksi verkottamiseksi on hyvä kehityshanke.

Keksintösäätiö asiamiehineen sekä keksinnöt olivat entistä useammin esillä lehdistössä ja televisiossa. Tämä lisää yleistä tietoisuutta säätiön toiminnasta, mikä taas saa keksijät ottamaan yhteyttä ja kysymään neuvoja. Myös kilpailut, tapahtumat ja messut lisäävät tunnettuutta. Säätiön osallistumista on viime vuosina karsittu huomattavasti, vaikka säätiö näkee niissä synergiaa omaan toimintaansa. On kuitenkin aiheellista jatkuvasti arvioida sitä, mihin näin pienen organisaation kannattaa voimavarojaan kohdistaa.

Loppuvuonna säätiö käynnisti toiminnan vaikuttavuutta arvioivan selvityksen kohderyhmänä ne patentin saaneet keksijät, jotka eivät ole saaneet säätiöltä rahoitusta. Selvityksen mukaan säätiön tunnettuus osoittautui hyväksi, mutta palveluja ei tunneta riittävän hyvin eikä asiamiesverkostoja mielletä säätiön osaksi.

KeKe ry:n talous on tulosohjausraportin mukaan saatu kuntoon. Yhdistyksen omat tuotot ovat kasvaneet ja kuluja on saatu vähennettyä. Mielenkiintoiselta kuulostaa suunnitelma tilauskeksintöhankeen aloittamiseksi. Myönteisistä tuloksista huolimatta ongelmia on edelleen. Yhdistyksen jäsenmäärä vähenee jatkuvasti, samoin Keksintöuutisten tilaajamäärä. Herääkin kysymys, kannattaako näin pienelle lukijamäärälle tehdä lehteä. Tosin raportoinnista ei käy ilmi, kattavatko ilmoitustulot ja tilausmaksut lehden tekemisestä aiheutuneet kustannukset, vai tuottaako se peräti jotain.

Toiminnallisena tuloksellisuustavoitteena on, että toiminta on taloudellista ja tehokasta ja se vastaa asiakkaiden tarpeisiin. Keksijöille suoraan jaettava rahamäärä kasvoi edellisvuodesta 14 prosenttia, mikä on tavoitteen mukainen suuntaus. Toisaalta epäsuorakin tuki kasvoi 12 prosenttia, joten suoran ja epäsuoran tuen suhteessa ei tapahtunut mainittavaa muutosta.

Suunnitelmana on ollut hakemusten ja rahoitettavien hankkeiden määrän alentaminen, jolloin tuet olisivat nykyistä suurempia. Myönteisiä rahoituspäätöksiä tehtiinkin vähemmän kuin edellisvuonna. Koska rahaa oli käytössä enemmän, rahoitetut hankkeet saivat entistä enemmän tukea. Toivottavasti tämä näkyy jatkossa siinä, että entistä useampi hanke johdtaa kaupallisesti hyödynnettyyn lopputulokseen. Vuoden 2004 lopussa aktiivisia projekteja oli runsaat 800.

Hakemuksia ja ehdotuksia tuli vähän enemmän kuin edellisvuosina. Asukaslukuun suhteutettuna aktiivisimpia keksijöitä on Kainuussa, Etelä-Pohjanmaalla ja Satakunnassa. Eniten rahoituspäätöksiä suhteessa asukaslukuun tehtiin juuri Kainuun alueelle sekä Lappiin ja Pohjois-Pohjanmaalle.

Rahoitushakemusten käsittelyajoissa päästiin tavoitteeseen. Myönteisissä tapauksissa kolmannes ja kielteisissä tapauksissa puolet päätöksistä tehtiin alle kuukaudessa. Tavoitteeksi asetettu alle kolmen kuukauden käsittelyaika toteutui hylätyissä hakemuksissa 85 prosentissa tapauksista ja myönteisissä päätöksissä 77 prosentissa.

Hallintokulujen osuus oli tavoitteeksi asetettua 17 prosenttia suurempi. Tosin tulosohjausraportoinnissa esiintyy useita eri lukuja, vaikka hallintokulujen tulisi käydä suoraan ilmi tilinpäätöksestä, ja lukujen tulisi olla vertailukelpoisia edellisvuosien kanssa.

Taloushallinnon raportointiin ja sen saattamiseen asianmukaiselle tasolle on kiinnitetty erityistä huomiota. Edellisen toiminnanjohtajan kaudella valvonta ei ollut asianmukaisella tasolla. Myös hankkeiden seurannan ja palautusten perinnän tehostamiseen on ryhdytty, kuten ministeriö on jo useita vuosia vaatinut. Nämä toimenpiteet luovat edellytyksiä parantaa edelleen taloudellisuutta ja tehokkuutta.

Maksullisten palveluiden tuotot ovat edelleen lähes olemattomat. Raportin mukaan hallituksessa on aloitettu maksullisen toiminnan mahdollisuuksien selvittäminen.

Laadunhallinta

Laadunhallinnan tavoitteena on, että Keksintösäätiön ja sen asiamiesten palvelut ovat monipuoliset ja laadukkaat. Perusteltuja reklamaatioita ei tullut säätiön eikä ministeriön tietoon.

Keksintöasiamiesten aikaansaannokset eri TE-keskuksissa ovat epätasaisia, mitä tulee esimerkiksi keksintöehdotuksiin, markkinointitoimenpiteisiin, asiakasyhteyksiin, viestintään ja yrityskäynteihin. Poikkeamat eivät ole suhteessa esim. paikkakunnan suuruuteen.

Alueiden keksintöaktiivisuus tietysti vaihtelee ja myös työskentelyssä eri TE-keskuksissa on eroja. Silti herää epäily, että asiamiesten aktiivisuudessa on suuria eroja, mihin tulisi kiinnittää huomiota asiamiesten toiminnan ohjauksessa. huomiota.

Henkisten voimavarojen hallinta

Säätiön palveluksessa InnoPolissa oli vuoden 2004 lopussa 23 henkilöä. Asiamiehiä yliopistoissa ja TE-keskuksissa oli yhteensä 29. Säätiö on laatinut henkilöstöraportin tunnuslukuineen. Taloushallinnon resursseja on vahvistettu ja työnjakoa selkeytetty. Lisäksi päätettiin palkata yksi uusi projektipäälikkö. Koulutusta varten budjetissa oli varattuna rahaa, mutta raportin mukaan henkilöstöpulan vuoksi koulutus ei toteutunut suunnitelman mukaisesti.

2 Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä kehittämistarpeet

Keksintösäätiön tulosohtausraportti vastaa selkeästi siihen, mitä eri tavoitteiden eteen on tehty ja mitä tuloksia on saatu. Tärkeimpien tunnuslukujen kehitys on nähtävissä. Sen sijaan tulosten analysointia ei löydy kovinkaan paljoa, poikkeamien syitä on jonkin verran kerrottu.

3 Yksikön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Keksintösäätiössä on parin vuoden aikana käynnistetty toimenpiteitä taloudellisuuden ja tuloksellisuuden parantamiseksi sekä seurannan tehostamiseksi. Ministeriö katsoo, että työtä tällä saralla tulee jatkaa, sillä se on jo tuottanut konkreettisia tuloksia niin, että kuluja on saatu vähennettyä ja takaisinperintää lisättyä.

Keksintösäätiön erityistilintarkastuksen loppuraportissa todettiin, että säätiön taloushallinnossa ja projektiseurannassa on ollut merkittäviä sisäisen valvonnan puutteita. Kauppa- ja teollisuusministeriö pyysi 1.6.2004 säätiöltä selvitystä siitä, mihin toimenpiteisiin suositusten pohjalta on ryhdytty. Säätiön antaman selvityksen pohjalta ministeriö 17.1.2005 (talousyksikön lausunto) totesi, että säätiö on kehittänyt toimintojaan taloushallinnon ja projektiseurannan tehostamiseksi, mutta sisäisen valvonnan kontroleja tulee edelleen kehittää.

Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomus keksintötoiminnan edistämiseen myönnettyjen valtionavustusten käytöstä ei ollut vielä käytettävissä tätä arviointia tehtäessä. Tarkastuskertomuksen kannanottoihin palataan viimeistään syksyn tulosneuvottelujen yhteydessä.

4 Ministeriön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Keksintösäätiön toiminta on linjassa kauppaja- ja teollisuusministeriön hallinnonalan strategisten tavoitteiden kanssa. Yhteistyö tulosoikeuksissa on sujunut ministeriön ja säätiön välillä hyvin.

Säätiö on ollut aktiivinen tulossopimuksessa sovitussa toimissaan keksintöjen alkuvaiheiden edistämiseksi ja tukemisessa, millä pyritään edistämään uutta liiketoimintaa joko uusina yrityksinä tai uusina tuotteina nykyisissä yrityksissä. Asiamiesverkostojen ansiosta palvelujen saatavuus on hyvä koko maassa kuten hallitusohjelmassa on tavoitteeksi asetettu.

Keksintöehdotusten käsittelyyn, neuvontaan ja ehdotusten käsittelyaikoihin liittyvät tavoitteet ovat realistisella tasolla. Ministeriön tarkoituksena on kehittää edelleen tavoitteille määrällisiä tunnuslukuja. Tämä arviointi on otettu huomioon vuoden 2006 alustavien tulostavoitteita laadinnassa.

Edellisessä arvioinnissa ei edellytetty toimenpiteitä, mutta toiveena oli saada analysoitua tietoa siitä, heijastavatko asiamiestoiminnan tunnuslukujen suuret erot alueen tai yliopiston todellista keksinnöllisyyttä vai asiamiehen aktiivisuutta. Tällaista analyysia ei ole tehty. Sisäisen valvonnan kehittämistä koskevaa raportointia ministeriö odottaa ennen syksyn tulosneuvotteluja.

Asiamiespalveluverkko on kasvanut raportin mukaan tavoitteen mukaiseen laajuuteen. Muutoksia voi kuitenkin olla tulossa. Yliopistolain muutosten ja uuden korkeakoulukeksintölain myötä innovaatioasiamiesten tarpeesta siirtyä lähivuosina yliopistojen virkoihin on keskusteltu säätiön ja yliopistojen kesken. Säätiö seuraa muutostarvetta ja päättää mahdollisista uudelleen järjestelyistä erikseen. TE-keskuksissa työskentelevien keksintöasiamiesten rahoitusta ministeriö ei edelleenkään ole saanut järjestettyä niin, että asiamiesten palkat maksettaisiin suoraan TE-keskusten budjetista. Innovaatioasiamiesten mahdollinen siirtyminen yliopistoihin ja keksintöasiamiesten mahdollinen siirtyminen kokonaan TE-keskuksiin asettavat säätiölle haasteita siitä, miten koordinoida ja ohjata verkostoa ja yhteensovittaa tulosoikeus isäntäorganisaation kanssa.

Ministeriö käynnistää syksyllä selvityksen, jossa arvioidaan Keksintösäätiön ja sen asiamiesten toiminnan vaikuttavuutta sekä haetaan suuntaviivoja toiminnan fokusoinnille sekä sen kehittämiseksi ja tehostamiseksi.

FINPRO RY

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

1.1. Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Keskeisenä tavoitteena Finpro ry:n toiminnan yhteiskunnallisessa vaikuttavuudessa on lisätä suomalaisten yritysten valmiuksia kohdata kilpailu globaaleilla markkinoilla samantaisista lähtöasetelmistä kuin kilpailevat yritykset. Finpron keskeiset tulostavoitteet pienten ja keskisuurten yritysten kansainvälistymisen edistämisessä ja viennin edistämisessä yleensä ovat samansuuntaiset kauppa- ja teollisuusministeriön asettamien tavoitteiden kanssa.

Tavoitteen saavuttamiseksi eri innovaatio- organisaatiot ovat lisänneet yhteistyötään ja ne koordinoivat yhdessä palveluitten asiakaslähtöistä tarjontaa ja jakautumista laadukkaiden ja monipuolisten palveluiden turvaamiseksi. Finpron asiakkaista 91 prosenttia katsoo, että Finpron palveluiden käytöllä on merkitystä yrityksen kansainvälistymisessä (80 % vuonna 2003). Asiakkaista 45 prosenttia katsoo Finpron palveluiden käytön vaikuttaneen ratkaisevasti kansainvälisen liiketoimintansa onnistumiseen.

1.2. Toiminnallinen tuloksellisuus

Finpron yleisavustus on pysynyt samansuuruisena useita vuosia, yleisavustuksen suhteellinen osuus on pienentynyt muiden kustannusten noustessa. Yleisavustuksen määrä vuonna 2004 oli 20 030 000 euroa. Finpro kattaa voimassa olevien säädösten mukaan vähintään 25 prosenttia toiminnastaan palveluittensa myynnistä saamallaan tuloilla. Yleisavustuksen osuus toiminnan kokonaismenoista vuonna 2004 oli 71 prosenttia.

Finpro ry:n toimintaan myönnetyn yleisavustuksen osuus on alkuvuodesta 2004 ollut 80 prosenttia henkilöstön palkka- ja lakisääteisiin sosiaalikuluihin ja vuokriin sekä 50 prosenttia muihin toiminnan kannalta välttämättömiin menoihin. Yleisavustuksen osuudet yhdistettiin vuonna 2004 75 prosenttiin molemmissa ryhmissä. Osa kuluista on edelleen rajattu yleisavustuksen ulkopuolelle. Ministeriön yleisavustus ei kohdistu tytäryhtiön toimintaan.

Markkinaosasto katsoo, että Finpro ry:n toiminta on ollut taloudellista ja tuloksellista ja että Finpro on käyttänyt sille osoitetun yleisavustuksen tarkoituksenmukaisesti.

1.3. Tuotokset ja laadunhallinta

Finpron palveluista kaksi kolmasosaa tulee suunnata pienille ja keskisuurille yrityksille. Finpron palveluista osa on maksullisia ja osa maksuttomia perusneuvontaan liittyviä asiantuntijapalveluita. Finpron asiakkaina on vuonna 2004 ollut kaikkiaan 3 800 yritystä (3

100 vuonna 2003). Uusia asiakkaita näistä oli noin 400. Asiakkaista vientikeskusten palveluita käytti 1 600 yritystä ja markkinointiviestinnän palveluita 1 052 yritystä.

Pk-yritysten osuus vientikeskuspalveluitten käyttäjien joukossa vuonna 2004 oli 68,4 prosenttia (68,1 % vuonna 2003). Markkinointiviestinnän palveluitten käyttäjistä pk-yrityksiä oli 53,8 prosenttia (37,0 % vuonna 2003). Markkinointiviestinnän palveluihin sisältyvät mm. ministerivetoisten valtuuskuntien matkat, hankeneuvonta, EU-ohjelmat ja vientirenkkaat sekä joukko erillisprojekteja (esim. Irak-hanke ja EBRD-projektit). Vientirenkkaissa kaikki osallistujat ovat pk-yrityksiä, kun muissa hankkeissa (erillisprojekteissa) valtaosa osallistujista on suuria yrityksiä.

Finpro kohdistaa palvelunsa pk-yritysten lisäksi kasvuyrityksille, jollaiseksi Finpron käyttämän määritelmän mukaan luetaan yritys, joka on asettanut tavoitteekseen 15 prosenttia liikevaihdon kasvun vuoden aikana. Toimeksiantoja tilanneiden yritysten joukosta 9,5 prosenttia oli määritelmän mukaisia kasvuyrityksiä.

Finpron ylläpitämässä viejätiedostossa on noin 4 000 suomalaisen yrityksen tiedot, Finpron verkkosivuille tehtiin vuonna 2004 kaikkiaan 1 041 000 sivulatausta. Maakansioista tehtiin 207 000 sivulatausta ja laivauskäsikirjasta 50 600 sivulatausta. Call Centerin kautta yhteydenottoja tuli yhteensä 6 600, näistä puhelimitse 3 400 ja sähköpostilla 3 200.

Finpro on lisännyt yhteistyötään muiden julkisten palvelutuottajien kanssa, osallistumalla mm. aktiivisesti ns. kuutosten ja kvartetin toimintaan, joissa muina osallistujina ovat TE-keskukset, Tekes, Finnvera, Sitra, UM ja Fintra. Finpro on vuonna 2004 uusinut yhteistyösopimuksensa ulkoasiainministeriön kanssa. Yhteistyössä Finpron ja Tekesin kanssa on käynnistetty uusi FinChi innovaatiokeskus Shanghaissa Kiinassa.

Vuonna 2004 Finprolla oli 50 vientikeskusta 40 maassa ja kaksi vientikeskusta Suomessa (Helsinki ja Oulu). Hammerfestin vientikeskuksen toiminnot siirrettiin Osloon ja Saksassa yhdistettiin kaikki toiminnot Berliinin ja Münchenin toimipisteisiin.

Finpron tytäryhtiö Finpro Marketing Oy toteutti vuonna 2004 120 markkinointiviestinnän projektia, joissa oli osallistujina 800 yritystä. Tytäryhtiön liikevaihto oli vuonna 2004 16,5 milj. euroa. Eniten tapahtumia toteutettiin Venäjällä.

Palveluiden laatua ja Finpron toiminnan sisäistä tehokkuutta mitataan Tasapainotetun tulokortin mittarein.

1.2. Henkisten voimavarojen hallinta

Finpron palveluksessa oli vuonna 2004 yhteensä 314 henkilöä (338 vuonna 2003), näistä 99 kotimaassa (97 vuonna 2003) ja 215 ulkomailla vientikeskuksissa (241 vuonna 2003).

Finpron henkilöstön tyytyväisyyttä kartoitetaan sisäisellä asiakastyytyväisyyskyselyllä sekä STAR-kyselyllä. Ensimmäiseen osallistui 80 prosenttia henkilöstöstä ja jälkimmäi-

seen 60 prosenttia henkilöstöstä. Sisäisen asiakastyytyväisyyskyselyn keskiarvo oli 3,0 ja STAR-kyselyn palautteen keskiarvo 3,4 (skaala 1-5). Finprossa työskentelyä pidettiin mielenkiintoisena. Työ tarjoaa vastausten mukaan paljon oppimismahdollisuuksia.

Julkisessa hallinnossa on tietoisesti huomioitu henkilöstön rekrytoinneissa molempien sukupuolten edustus. Sukupuolten välinen tasa-arvo tulisi Finprossa pyrkiä huomioimaan paremmin niin vientikeskusten päälliköiden kuin muiden johtavien toimien henkilövalinnoissa.

Yhteenvetona Finpron toiminnan vaikuttavuudesta ja tuloksellisuudesta voidaan todeta, että Finpron toiminta on ollut tavoitteellista ja tuloksellista. Finpro on saavuttanut sen toiminnalle asetetut vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden tavoitteet.

2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä kehittämistarpeet

Finpron toimintaa ja toiminnalla aikaansaatuja tuloksia seurataan yhteisesti sovituin mittarein, asiakastyytyväisyysmittauksin sekä tasapainotetun tuloskortin mittarein. Finpron tilinpäätös ja toimintakertomus ovat raportoinnissaan kattavia ja selkeitä ja antavat oikean kuvan toiminnan kehityksestä. Tulosten seuranta on Finprossa asianmukaista ja riittävää.

3. Yksikön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Hankeneuvonnan ensimmäisten vuosien toiminnasta laadittavaa raporttia ei asetetun tavoitteen mukaisesti saatu valmiiksi vuonna 2004. Selvitys on toimitettu ministeriöön alkuvuonna 2005.

Valtiontalouden tarkastusviraston vuonna 2004 valmistunutta kertomusta on käsitelty ministeriön ja Finpron välisissä tulosneuvotteluissa laajasti. Kertomuksessa esiin tuodut ehdotukset tulosjohtamisen kehittämisestä huomioidaan käytännön työssä.

4. Ministeriön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Ministeriön Finpron toiminnalle asettamat tulostavoitteet ovat yhteiskunnallisen vaikuttavuuden osalta melko yleisellä tasolla, näiden tavoitteiden tueksi on vuonna 2004 kehitetty uusia, konkreettisia, mitattavissa olevia tavoitteita.

Finpron toiminnassa keskeisellä sijalla ovat lähivuosina Suomessa saatavien palveluitten kehittäminen ja lisääminen. Tämä ei onnistu ilman merkittäviä lisäpanostuksia tähän toimintaan.

Finpron tulosjohtamisessa käytetyt keinot ja menetelmät ovat yhdistyksen toiminnan laajuuteen ja määrään nähden kattavat ja riittävät.